

Η ΟΔΟΣ

«Εγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ». (Ἰωάν. 14,6)

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΔΑΧΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΟΔΟΥ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΦΥΛΛΟ 24 ΕΤΟΣ 7ο • 2012

ΜΑΪΟΣ
ΙΟΥΝΙΟΣ
ΙΟΥΛΙΟΣ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐκφράζει τὴν ἔντονον αὐτοῦ ἀνησυχίαν διὰ τὴν ἐπιδείνωσιν τῆς ἐξαπλουμένης ἀνά τὸν κόσμον σήμερον βίας. Ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν ἕως τὴν Ἀφρικὴν, διὰ μέσου τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, αἱ ἡπείροι εὐρίσκονται ἀντιμέτωποι μέ φαινόμενα μισαλλοδοξίας, τὰ ὅποια ὄχι μόνον ἀποδυναμώνουν τὴν παγ-

κόσμιον εἰρήνην, ἀλλὰ καὶ ἀποτελοῦν ἰσαρίθμους ἀρνήσεις τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας. Ρατσιστικοὶ φόνοι, γενοκτονίαι, ἐθνοκαθάρσεις, ἀντισημιτισμός, καταστροφαὶ χώρων λατρείας κ.λπ. ἀποτελοῦν πράξεις βαρβαρότητος, αἱ ὅποια πρέπει νὰ καταγγελοῦν ρητῶς καὶ ἀπεριφράστως, ἰδιαίτερος ὅταν διαπράττονται ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς θρησκείας.

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἀνησυχεῖ ἰδιαίτερος μέ τὴν κατάστασιν εἰς τὴν Μέσσην Ἀνατολήν, εἰς τὴν Νιγηρίαν καὶ εἰς τὸ Σουδάν. Αἱ μεταξύ Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων συγκρούσεις εἰς τὰς ἐν λόγω περιοχὰς πρέπει νὰ ξεπερασθοῦν μέ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, ὡς ἐκφράσεως τοῦ εἰρηνικοῦ δεσμοῦ μεταξύ τῶν ἀνθρώπων. Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἀνησυχεῖ ἐπίσης πολὺ διὰ τὸ μέλλον τοῦ λαοῦ τῆς Συρίας καὶ τὸ μέλλον τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν χώραν αὐτήν, ἀπευθύνει δέ ἑκκλησίαν πρὸς ὅλους τοὺς πρωταγωνιστάς τῆς συγκρούσεως νὰ σιγήσουν τὰ ὅπλα λόγῳ τοῦ ἐπείγοντος χαρακτηῖρος τῆς καταστάσεως ἐξ ἐπόψεως ἀνθρωπιστικῆς.

Τό τεῦχος αὐτό ἀφιερώθηκε στήν προσευχή, στό κέντρο τῆς πνευματικῆς ζωῆς.

Οἱ ἄνθρωποι προσευχόμεστε ἔχοντας τὴν αἴσθησιν τῆς ἀνάγκης τῆς θείας προστασίας ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς κινδύνους καὶ ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, πού προέρχονται εἴτε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας, εἴτε ἀπὸ τοὺς συνανθρώπους μας, εἴτε ἀπὸ τὸν διάβολο. Ὁ φόβος μπροστά στὴν ἀδυναμία τῆς φύσεώς μας, στὴ δύναμιν τῶν παθῶν μας, στὴν κακίαν κάποιων συνανθρώπων μας καὶ στὴν πονηρίαν τοῦ διαβόλου μας ὠθεῖ νὰ προσευχόμεστε μέ ζήλον καὶ ἐπιμονή.

Ἐπειδὴ ἡ φύση μας διεφθάρη καὶ ξέχασε τὸν Θεό, δυσκολευόμεστε στὴν προσευχή. Ἐπειδὴ ἡ προσευχή μᾶς κρατᾷ σὲ συνεχῆ ἐπαφὴν μέ τὸν Θεό καὶ ἀποτελεῖ τὸ καλὺτερον ὄπλον κατὰ τῶν πειρασμῶν τοῦ πονηροῦ, αὐτὸς προσπαθεῖ νὰ τὴν ἐμποδίσῃ. Ὅταν παρακολουθεῖς κάτι στὴν Τηλεόραση, ἀπορροφᾶσαι τόσο πολὺ, πού χάνεις τὴν ἐπαφὴν σου μέ τὸ περιβάλλον, ὅταν ὅμως ἀρχίσεις νὰ προσεύχεσαι, τότε ὁ νοῦς περιφέρεται σὲ χίλιους τόπους καὶ σκέψεις μακριὰ ἀπὸ τὰ λόγια τῆς προσευχῆς, ἀπὸ τὴν ἐπικοινωνίαν μέ τὸν Θεό.

Ὅταν τελειώνουμε μία ἱκετευτικὴ προσευχή νὰ χρησιμοποιοῦμε τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: «Γενηθήτω τὸ θέλημά σου» (Ματθ. 26, 42). Δέν κάνουμε ὑποδείξεις στὸν Θεό, ἀλλὰ προσευχόμεστε ταπεινά καὶ ὑπομονετικά.

Ὅσο προοδεύει κανεὶς στὸν ἀγασμό, τόσο ἀναζητᾷ τὴν ἐπικοινωνίαν καὶ κοινωνίαν μέ τὸν Θεό μέσω τῆς προσευχῆς, διότι προσεύχεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, πού κατοικεῖ μέσα του (Ρωμ. 8, 26).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ἡ κοινή καί ἡ κατ' ἰδίαν προσευχή ὡς ἐκφράσεις τῆς ἀδιάλειπτης Λατρείας, Παναγιώτῃ Ἱ. Σκαλτσῇ, Ἀναπλ. Καθηγητῇ Α.Π.Θ. σελ. 3**
- Ἡ προσευχή στήν Κ. Διαθήκη, Ἰωάννη Σκιαδαρέση, Ἐπίκ. Καθηγητῇ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., σελ. 5**
- Ἡ νοερά προσευχή, Μοναχοῦ Μωυσέως Ἀγιορείτου, σελ. 9**
- Ἡ προσευχή ὑπέρ τῶν ἐχθρῶν μας Ἀριστοφάνη Δ. Ζαμπακίδη, Δρ. Θ., σελ. 11**
- Ὁ πόλεμος τῶν λογισμῶν στήν ὀρθόδοξη πνευματικότητα, Ἀρχιμ. Ἱερεμίου Γεωργαλῆ, σελ. 14**
- Ἐκλειδώνοντας τά μυστικά τοῦ μυαλοῦ. Παιχνίδια σκέψης, παρατηρητικότητας, μνήμης Παρασκευῆς Μαντικοῦ, ἐκπαιδευτικοῦ, σελ. 17**
- Ὁ δρόμος τῆς εὐνομίας Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη σελ. 19**
- Ἡ αὐτοαδυναμία τῆς αἵρέσεως, Ἀρχιμ. Αὐγουστίνος Γ. Μύρου, Δρ. Θ., σελ. 20**
- Ἡ Χριστιανική οἰκογένεια (11). Ἡ ἀποστολική περικοπή τοῦ γάμου, Χαράλαμπος Μελεοῦνη, συνταξιούχου θεολόγου, σελ. 22**
- Ἑνορία Εἰσοδίων Θεοτόκου Κοσκινοῦ, σελ. 24**
- Ἡ ἵδρυση καί ἡ λειτουργία τῆς Ἀμαραντείου Σχολῆς κατά τήν περίοδο τῆς ἰταλοκρατίας, Σταύρου Παπαδόπουλου, διδάκτορος Ἱστορίας τῆς Ἐκπαίδευσης, σελ. 26**
- Δέκατος πέμπτος χρόνος λειτουργίας τῶν κατασκηνώσεων, Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 30**
- Χρονικά-Εἰδήσεις Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σελ. 32**
- Χρονικά-Εἰδήσεις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου, σελ. 34**
- Ἱεροψαλτικά νέα Ἑνώσεως Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καί περιχώρων, σελ. 39**
- Ἀπόψεις-Σχόλια, Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 40**

Ἡ λύσις ὅλων αὐτῶν τῶν συγκρούσεων περνᾷ πρωτίστως ἀπό τόν διάλογον. Διότι, ἐκτός ἀπό τήν καλλιτέραν κατανόησιν τῶν διαφορῶν μας, ὁ διάλογος ἀποτελεῖ παράγοντα ἀλλαγῆς καί καταλλαγῆς. Ὡς ἐκ τούτου, οἱ δρησκευτικοί ἡγέται τοῦ κόσμου ἔχουν τήν ἡθικὴν ὑποχρέωσιν νά ἀντισταθοῦν εἰς τόν πόλεμον καί νά προαγάγουν τήν εἰρήνην ὡς οὐσιαστικὴν ἀναγκαιότητα. Οἱ δρησκευτικοί ἡγέται ὀφείλουν, εἰς τόν μεταξύ των διάλογον, νά τονίσουν μετ' ἐμφάσεως τήν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ ἐντός ἐνός κόσμου ἀναταραχῆς. Ἡ δρησκεία δέν δύναται καί δέν πρέπει νά χρησιμεύσῃ ὡς ἔρεισμα τοῦ πολέμου καί τῆς συγκρούσεως, μέ τήν χρῆσιν ὡς μοχλοῦ τοῦ φονταμενταλισμοῦ καί τοῦ φανατισμοῦ δι' ἀμιγῶς πολιτικούς σκοπούς. Πράγματι, ἐπαναλαμβάνομεν ἀόκνως ὅτι τό ἔγκλημα, τό ὁποῖον διαπράττεται ἐν ὀνόματι τῆς δρησκείας, ἀποτελεῖ ἔγκλημα κατὰ τῆς δρησκείας. Ὁ διάλογος ἀποτελεῖ τό μοναδικόν σημεῖον ἐλπίδος, τό ὁποῖον δύναται νά μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τήν ἀνέρευσιν τῆς εἰρήνης.

Οὕτως, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρδολομαῖος καί τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐκφράζουν τήν ἀλληλεγγύην καί τήν συμπάθειάν των πρὸς ὅλας τὰς κοινότητες, αἱ ὁποῖαι πλήττονται ἀπό τὰς βιαιότητας αὐτάς. Ἀπευθύνουν εἰδικώτερον θερμὴν ἔκκλησιν πρὸς ὅλας τὰς Ὀρθοδόξους αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας, πρὸς ὅλας τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καί Κοινότητες, ὡς καί πρὸς τοὺς Διεθνεῖς Ὄργανισμούς, τὰ Κράτη καί κάθε ἄνθρωπον καλῆς θελήσεως, νά συμβάλουν εἰς τήν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης ἐπὶ τοῦ πολέμου καί τοῦ μίσους. ■

Φανάριον, 14 Αὐγούστου 2012

Ἐκ τῆς Ἀρχιεραγματείας
τῆς Ἀγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τετραμηνιαία ἐκδοση
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 73480
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπὸ ἐπιτροπή

Ἰδιοκτήτης
Ἱερὰ Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κύριλλος

Υπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου

Προαιρετικές συνδρομές
Ἀριθμ. Βιβλ. Ἐθνικῆς Τραπεζῆς
461/296168-79

Ἐκδοτικὴ Παραγωγὴ
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
Τηλ. 210-9217513,
Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

Ἡ κοινή καί ἡ κατ' ἰδίαν προσευχή ὡς ἐκφράσεις τῆς ἀδιάλειπτης Λατρείας

τοῦ Παναγιώτη Ἱ. Σκαλτσῆ, Ἀναπλ. Καθηγητοῦ Α.Π.Θ.

Προσευχή ὡς ὁμιλία καί κοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μέ τό Θεό εἶναι πράξη συνεχῆς καί ἀδιάλειπτη. Χαρακτηριστική εἶναι ἡ προτροπή τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε»¹, ἀλλά καί ὁ λόγος τοῦ οὐρανοφάντορα Μεγάλου Βασιλείου ὅτι «προσευχῆς καιρός ἐστίν ἅπας ὁ βίος»². Στό ἔργο αὐτό δηλαδή τῆς συνεχοῦς μνήμης τοῦ Θεοῦ πού γίνεται μέ διάφορους τρόπους δέν ὑπάρχουν ὅρια χρόνου καί τόπου.

Ὁ ἀνθρώπινος βίος, παρατηρεῖ Ἡσύχιος ὁ Σιναΐτης, «συμπαρεκτείνεται ἐν ἐνιαυτοῖς, ἐν μηνί, ἐν ἐβδομάσιν, ἐν τε ἡμέραις καί ὥραις καί νυξί καί στιγμαῖς ἀνακυκλούμενος». Ὁλος ὁ χρόνος, καί ἡ τελευταία ἀκόμη στιγμή, θά πρέπει νά γεμίζει καί νά ἀγιάζεται μέ ἔργα ἀρετῆς, δηλαδή μέ «τήν νῆψιν τε καί εὐχήν, καί τήν τῆς καρδίας ἡδύτητα»³. Ὁ Μέγας Βασίλειος δέ προσδιορίζει μέ μεγαλύτερη σαφήνεια τήν ἔννοια τῆς ἀδιάλειπτης προσευχῆς ἐντάσσοντας σ' αὐτήν καί τούς συγκεκριμένους καιρούς τῆς καθημερινῆς λατρείας. Ἡ δύναμη – γράφει – καί ἡ πληρότητα τῆς ἀσίγητης καί ἀληκτρῆς προσευχῆς βρίσκεται ὄχι μόνο στήν διά τῶν λόγων δοξολογία καί ἐκφραση τῶν αἰτημάτων μας πρός τό Θεό, ἀλλά πρωτίστως στήν προαίρεση τῆς ψυχῆς, τήν πράξη τῆς ἀρετῆς καί ἐν γένει ὅλη τή διαγωγή τοῦ βίου ἡ ὁποία ἐπιβεβαιώνει τή σύναψή μας μέ τό Θεό⁴. Ἔτσι λοιπόν τόσο ἡ ἡμέρα, ὅσο καί ἡ νύκτα ἔχουν τίς δικές τους «ὑποθέσεις προσευχῆς»⁵, συγκεκριμένες δηλαδή εὐκαιρίες δοξολογίας καί εὐχαριστίας τοῦ Θεοῦ.

Στηριζόμενος στό «εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε»⁶ μᾶς ὑπενθυμίζει σέ ποιές περιπτώσεις μπορούμε νά κάνουμε πράξη τό «ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, ἐν παντί εὐχαριστεῖτε»⁷. Κατά τή διάρκεια τῆς ἡμέρας «καθεζόμενος ἐπὶ τραπέζης προσεύχου προσφερόμενος τόν ἄρτον, τῷ δεδωκότι τήν χάριν ἀποπλήρου». Ὅταν ἐνδύεσαι ἐπίσης τό χιτῶνα «εὐχαρίστει τῷ δεδωκότι». Ὅταν ὁλοκληροῦται ἡ ἡμέρα «εὐχαρίστει τῷ τόν ἥλιον μέν εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἡμερινῶν ἔργων χαρισμένῳ ἡμῖν, πῦρ δέ παρασχομένῳ τοῦ φωτίζειν τήν νύκτα καί ταῖς λοιπαῖς χρεῖαις ταῖς κατά τόν βίον ὑπηρετεῖν»⁸.

Ὁ νυκτερινός χρόνος ἐπίσης μερίζεται «εἰς τε ὕπνον καί προσευχήν». Ὅταν π.χ. βλέπει κάποιος τόν ἑναστρο οὐρανό προσεύχεται καί προσκυνεῖ «τόν ἀριστοτέχνην τῶν ὅλων Θεόν, ὅς ἐν σοφίᾳ τά πάντα ἐποίησεν». Ἀλλά καί ὁ ὕπνος προσφέρει τή δυνατότητα μελέτης καί ἄσκησης τῆς εὐσεβείας «Πεφύκασι γάρ πως αἱ καθ' ὕπνον φαντασίαι, ὡς τά πολλά, ἀπηχήματα εἶναι τῶν μεθμερινῶν φροντίδων. Ὅποια γάρ ἂν ᾖ τά κατά τόν βίον ἡμῶν ἐπιτηδεύματα, τοιαῦτα ἀνάγκη εἶναι καί τά ἐνύπνια»⁹.

Στήν πράξη λοιπόν τό «ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε» καί «νύκτα καί ἡμέραν ἐργαζόμενοι»¹⁰ πραγματοποιεῖται μέ τήν ψαλμωδία, τήν προσευχή πού γίνεται μέ τό στόμα, τήν προσευχή πού γίνεται μέ τήν καρδιά, ἀλλά καί μέ κάθε ἐργασία διά τῆς ὁποίας «τήν εὐχαριστίαν τῷ δεδωκότι τό ἐνεργεῖν ἀποπληροῦμεν καί τόν σκοπόν τῆς πρός αὐτόν εὐαρεστήσεως φυλάσσομεν»¹¹. Ὁ σκοπός αὐτός ἐπιτυγχάνεται «εἴτε μετά ἀδελφῶν, εἴτε κατά μόνας»¹². Ὅπως δηλαδή εἶναι δυνατόν νά προσεύχεται κάποιος συνεχῶς καί ἀόκνως κατ' ἰδίαν, ἔτσι εἶναι δυνατόν ἡ ἀδιάλειπτη προσευχή νά πραγματοποιηθεῖ καί σέ καθαρά λειτουργικό πλαίσιο. Ἔτσι μπορούμε νά μιᾶμε τόσο γιά κοινή, ὅσο καί γιά κατ' ἰδίαν προσευχή.

Εἰδικότερα κοινή προσευχή εἶναι αὕτη πού γίνεται «ἐπὶ τό αὐτό»¹³ καί «ἐν ἐκκλησίᾳ»¹⁴, ἀπό τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας πού βιώνουν «τήν ἐνότητα τῆς πίστεως καί τήν κοινωνίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»¹⁵. Ἡ κατ' ἐξοχήν κοινή λατρεία εἶναι ἀναμφίβολα ἡ θεία Λειτουργία, τό πρώτιστο «μυστήριον συνάξεως, εἴτουν κοινωνίας»¹⁶, στήν ὁποίαν φανερώνεται τό ἐκκλησιαστικό σῶμα, ὡς «ἐν τόπῳ καί χρόνῳ» κοινωνία¹⁷. Ἡ θεία Λειτουργία ὁμως πλαισιώνεται ἀπό μία σειρά ἄλλων Ἀκολουθιῶν, τίς κοινές ὥρες προσευχῆς τοῦ νυχθημέρου, ἀρχῆς γενομένης ἀπό τόν Ἑσπερινό, πού τελοῦνται στό Ναό, τόν τόπο τῆς σύναξης τῶν πιστῶν, τήν κοινή οἰκία ὅλων κατά τόν ἱερό Χρυσόστομο¹⁸. Μέσα ἀπό τήν κοινή αὕτη λατρευτική ἐμπειρία ὁ πιστός καλεῖται νά συμμετάσχει στόν ἁγιασμό τοῦ χρόνου καί νά ζεῖ

τήν κάθε στιγμή ως άφετηρία μετάνοιας και αλλαγής του χρόνου, μέ στόχο τήν καλήν αλλοίωσή του, τήν ανακαίνισή του σέ «καινόν άνθρωπον»¹⁹.

Σ' αντίθεση μέ τήν κοινή προσευχή ή κατ' ιδίαν εἶναι αὐτή πού κατ' ἐντολήν τοῦ Κυρίου γίνεται κατά μόνας «εἰς τό ταμειῖον» καί «ἐν κρυπτῷ»²⁰. «Ταμειῖον» γιά τόν μοναχό εἶναι τό κελλί του καί γιά τόν κοσμικό ἡ οἰκία του, ὁ τόπος δηλαδή πού ὁ καθένας μπορεῖ νά ἡσυχάζει, «ὥστε ἀθολώτως προσομιλεῖν τῷ Θεῷ καί μικρόν ἐπανάγειν τόν νοῦν ἀπό τῶν πλανωμένων»²¹. «Ταμειῖον» εἶναι ἐπίσης καί τό βάθος τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς, ὁ «μυστικός τόπος» ὅπου κυοφορεῖται ἡ προσευχή²² καί γιά ἐκεῖνον πού ἔγινε κατοικητήριο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διενεργεῖται ἡ «κρυπτή μελέτη» καί ἡ «κρυπτή ἐργασία» τῆς προσευχόμενης ψυχῆς²³, ἡ χαρισματική δηλαδή κατάσταση τῆς νηφούσης καρδιάς μέ τή νοερά προσευχή καί τήν ὅλη πνευματική ἐργασία.

Ἡ κοινή λοιπόν καί ἡ κατ' ιδίαν προσευχή, αὐτή πού γίνεται «οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι»²⁴ στό ὄνομα τοῦ Κυρίου, καί αὐτή πού γίνεται κατά μόνας στό κελλί, στήν οἰκία ἢ «ἐν παντί τόπῳ»²⁵, εἶναι οἱ δύο ὅψεις τῆς μίας προσευχῆς πού ὁ κάθε χριστιανός καλεῖται νά ἐφαρμόζει ἀδιαλείπτως. Γι' αὐτό καί ἡ μία δέν ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τήν ἄλλη. Διότι καί οἱ δύο θεμελιώνονται στήν ἴδια ἐκκλησιολογική βάση. Ὁ ἕνας τύπος συμπληρώνει τόν ἄλλον²⁶. Ἡ κοινή προσευχή ἔχει ὡς προϋπόθεση τήν κατ' ιδίαν καί ἡ κατ' ιδίαν εἶναι προέκταση τῆς κοινῆς. «Ὁ χριστιανός δέν προσεύχεται ποτέ ἀτομικά. Καί ὅταν προσεύχεται ἰδιαίτερος, προσεύχεται ὡς μέλος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ «κατ' ιδίαν» προσευχή ἀποτελεῖ ἐπέκταση τῆς προσευχῆς τοῦ ἐνιαίου σώματος τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τά ἐπιμέρους μέλη της. Θεμέλιό της εἶναι ἡ εὐχαριστιακή σύναξη. Ὁ χριστιανός ὀνομάζει τόν Θεό Πατέρα, γιατί ἀνήκει στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ»²⁷.

Ὅπως δέ στήν κοινή προσευχή «μανθάνομεν νά περιπτυσσώμεθα τό πλήρωμα τοῦ παγκοσμίου εἶναι»²⁸ καί μοιραζόμαστε μέ ὅλους «τόν κοινόν θησαυρόν τῆς ἀπολυτρώσεως»²⁹, ἔτσι καί ὁ κατ' ιδίαν προσευχόμενος πρέπει νά βιώνει τό μεγαλεῖο τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς τῆς προσευχῆς. «Μόνο μέ τό πνεῦμα αὐτό μποροῦν τά ἄτομα νά συναντηθοῦν πραγματικά «σάν ἀδελφία», σάν ζῶντα δηλ. μέλη τῆς Ἐκκλησίας, καί νά συμπέσουν ἀληθινά στό αἰτήματα, πού ἀπό κοινοῦ κάνουν στόν Κύριό μας»³⁰. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Α' Θεσ. 5, 17.
2. Μεγάλου Βασιλείου, Λόγος Ἀσκητικός..., PG 31, 877A.
3. Ησυχίου Πρεσβυτέρου Ἱεροσολυμῶν, Πρός Θεόδουλον λόγος ψυχωφελῆς περί νήψεως καί ἀρετῆς κεφαλαιώδης (πρόκειται γιά ἔργο Ησυχίου τοῦ Σιναΐτου), PG 93, 1529D 1532A. Βλ. καί Π. Ι. Σκαλτση, Ἡ παράδοση τῆς κοινῆς καί τῆς κατ' ιδίαν προσευχῆς, μέ εἰδική ἀναφορά στό Ὁρολόγιο τοῦ Θηκαρά, ἐκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2008, σ. 46.
4. Μεγάλου Βασιλείου, Εἰς τήν μάρτυρα Ἰουλίτταν, PG 31, 244AC.
5. Μεγάλου Βασιλείου, ὁ.π., PG 31, 244C.
6. Α' Κορ. 10, 31.
7. Α' Θεσ. 5, 17-18.
8. Μεγάλου Βασιλείου, ὁ.π., PG 31, 244B.
9. Μεγάλου Βασιλείου, ὁ.π., PG 31, 244CD.
10. Β' Θεσ. 3, 9. Πρβλ. Α' Θεσ. 2, 9: «Νυκτός γάρ καί ἡμέρας ἐργαζόμενοι».
11. Μεγάλου Βασιλείου, Ὅροι κατά Πλάτος, ΑΖ', PG 31, 1013A. Βλ. καί Π. Ι. Σκαλτση, ὁ.π., σσ. 51-53.
12. Νείλου τοῦ Ἀσκητοῦ (Εὐαγριου), Περί Προσευχῆς, ΜΑ', PG 79, 1176B.
13. Πράξ. 2, 1 Α' Κορ. 11, 20.
14. Α' Κορ. 11, 18.
15. Ἀπό τά πληρωτικά τῆς θείας Λειτουργίας.
16. Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, Περί τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας 3, 1, PG 3, 425B.
17. Γ. Δ. Μεταλληνου (Πρωτ/ρου), Ἡ θεολογική μαρτυρία τῆς ἐκκλησιαστικῆς Λατρείας, ἐκδ. «Ἀρμός», Ἀθήνα 21996, σ. 194.
18. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Εἰς Ματθαῖον 32, 33, 6, PG 57, 384.
19. Ἐφ. 4, 24. Βλ. καί Π. Ι. Σκαλτση, ὁ.π., σσ. 62-63.
20. Ματθ. 6, 5-6.
21. Γρηγορίου Θεολογοῦ, Λόγος ΚΣΤ', Εἰς ἑαυτόν § 7, PG 35, 1237A.
22. Παύλου Εὐδοκιμῶφ, Ἡ πάλῃ μέ τόν Θεόν, μτφρ. ὑπό Ἰ. Κ. Παπαδοπούλου, Θεσσαλονίκη 1975, σσ. 243-244.
23. Ἰσαάκ τοῦ Συρου, Τά σωζόμενα Ἀσκητικά, ἐκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1976, σ. 428.
24. Ματθ. 18, 20.
25. Α' Τιμ. 2, 8.
26. π. Γ. Φλωροφσκυ, «Ὁρθόδοξος Λατρεία», στό Θέματα Ὁρθοδόξου Θεολογίας, ἐκδ. «Ἄρτος Ζωῆς», Ἀθήνα 1989, σσ. 160-161.
27. Γ. Ι. Μαντζαριδῆ, Χριστιανική Ἠθική II, ἐκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2003, σ. 171.
28. Σωφρονίου (Σαχαρώφ), Αρχιμ., Περί Προσευχῆς, Ἱερά Μονή Τιμίου Προδρόμου, Ἑσσεξ Ἀγγλίας 1993, σ. 351.
29. π. Γ. Φλωροφσκυ, ὁ.π., σ. 161.
30. π. Γ. Φλωροφσκυ, ὁ.π., σ. 161. Βλ. καί Π. Ι. Σκαλτση, ὁ.π., σσ. 70-75.

Ἡ Προσευχὴ στὴν Κ. Διαθήκη

τοῦ π. Ἰωάννη Σκιαδαρέση

Ἐπίκ. Καθηγητῇ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ.

α) Ἡ προσευχή, βασικὴ πράξη τοῦ Χριστοῦ

Κάθε ἀναφορά, ἀκόμη καὶ σύντομη, ὅπως θὰ συμβεῖ στοῦ παρόν ἀρθράκι μας, στοῦ σπουδαῖο καὶ μεγάλο θέμα τῆς προσευχῆς στὴν Καινὴ Διαθήκη θὰ πρέπει νὰ ξεκινάει ἀπὸ τὴν ὑπόμνηση τῆς ἀληθείας ὅτι ἡ Κ. Διαθήκη, ὡς συνέχεια τῆς Παλαιᾶς, ἔχει ὡς ἕνα ἀπὸ τὰ βασικὰ της θέματα, τὸ θέμα τῆς προσευχῆς. Ἐμφανίζει κατ' ἀρχὰς τὸν Χριστό, κατὰ τὴν ἐπίγεια δημόσια δράση του, ὅχι μόνο νὰ διδάσκει τὴν πράξη τῆς προσευχῆς ἀλλὰ καὶ νὰ προσεύχεται συχνὰ ὁ ἴδιος ἀλλὰ καὶ οἱ μαθητὲς του πρὸς τὸν Πατέρα του. Ἔτσι, οἱ εὐαγγελιστὲς ἀλλὰ καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς τῆς Κ. Διαθήκης, ἐπιμένουν ὅτι ὁ Χριστός, παράλληλα μὲ τὴ διδασκαλία του καὶ τὴ διαρκὴ εὐεργεσία του πρὸς τοὺς ἀνθρώπους¹, ἐπιδίδεται καὶ μάλιστα διαρκῶς (βλ. τὴν φράση «κατὰ τὸ εἰωθός»² τοῦ Λουκᾶ) στοῦ ἔργου τῆς προσευχῆς. Μετέχει ὅχι μόνο τῆς δημόσιας λατρείας καὶ προσευχῆς στὴ Συναγωγὴ καὶ στοῦ Ναοῦ³, χώρους πού παρά τὴν ἐναντίον τους κριτικὴ ἀναμφίβολα τιμοῦσε⁴, ἀλλὰ καὶ καταφεύγει συχνά⁵, εἴτε μὲ τοὺς μαθητὲς του εἴτε κατὰ μόνους⁶, ἐκτός βεβαίως τῆς Συναγωγῆς καὶ τοῦ Ναοῦ, σὲ μιά πιὸ προσωπικὴ προσευχή πρὸς τὸν Πατέρα, κυρίως πρὶν ἀπὸ κάθε ἐπίσημη καὶ μεγάλη πράξη του.

Τὸ ἀκριβὲς περιεχόμενο ὁμως ὅλων τῶν προσευχῶν τοῦ Κυρίου δὲν τὸ γνωρίζουμε. Θὰ ἦταν πολὺτιμος θυσιαυρὸς ἂν τὸ γνωρίζαμε! Γνωρίζουμε ὁμως τῶν ἑξῆς, πού εἶναι ὄντως βαρυσήμαντες:

α) τῆς προσευχῆς στοῦ Μθ.11,25 ἔξ. καὶ Λκ.10,21 ἔξ. (πρόκειται γιὰ τὴν εὐχαριστίαν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Πατέρα διότι ἀπέκρυψε τὰ μυστήρια τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ σοφούς καὶ συνετοὺς καὶ τὰ ἀποκάλυψε σὲ νηπίους),

β) τῆς προσευχῆς στοῦ Μκ. 14,35-36.39. Μθ. 26, 39.42.44. Λκ. 22,41.42., (πρόκειται γιὰ τὴν προσευχή τοῦ Χριστοῦ στὴ Γεθσημανὴ τὸ ἑσπέρας τῆς παράδοσης, προσευχή ἀγωνίας καὶ ταυτόχρονα πλήρους ἀποδοχῆς τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ),

γ) τῆς προσευχῆς στοῦ Μκ. 15,34 καὶ Μθ. 27,46 (πρόκειται γιὰ τὴν γεμάτη πόνο κραυγὴ-ἰκεσίαν πάνω στοῦ Σταυροῦ: «ἐλωὶ ἐλωὶ λεμὰ σεβαχθανί»

σύμφωνα μὲ τὸν Μάρκο, «ἡλί ἡ ἡλί λεμὰ σαβαχθανί» σύμφωνα μὲ τὸν Ματθαῖο),

δ) τῶν δύο προσευχῶν τοῦ Χριστοῦ ἐπάνω στοῦ Σταυροῦ, οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται ἀπὸ τὸν Λουκᾶ στοῦ 23,34.46⁷, (πρόκειται ἀντίστοιχα γιὰ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ στοῦν Πατέρα: «πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γάρ οἶδασιν τί ποιοῦσι» καὶ «πάτερ εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου»,

ε) τῆς προσευχῆς στοῦ Ἰω. 11,41.42, (πρόκειται γιὰ τὴν προσευχή τοῦ Χριστοῦ πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου: «πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτε μοῦ ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστώτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας») καὶ

στ) τῆς κορυφαίας προσευχῆς τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὸν Μυστικὸ Δεῖπνο στοῦ 17 κεφ. τοῦ Ἰωάννη, γνωστῆς ὡς ἀρχιερατικῆς προσευχῆς.

Νὰ μνημονεύσουμε τέλος, γιὰ τὴν βαρύτητα πού αὐτὴ ἔχει, σὲ σχέση πάντα μὲ τὸ θέμα γιὰ τὸ ὁποῖο μιλάμε, τὴν ἀνεκτίμητη πληροφορία τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς ὅτι ὁ Χριστός προσήνεγκεν «ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις καὶ ἰκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτόν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς καὶ δακρύων...»⁸. Ἡ πληροφορία καθίσταται πολὺτιμη, ἐξαιτίας τῆς σημείωσης α) ὅτι οἱ πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα δεήσεις καὶ ἰκεσίες τοῦ Χριστοῦ, στίς ὁποῖες ἀναφέρεται ἡ ἐπιστολή, συνιστοῦσαν κραυγὴ ἡχηρὴ καὶ μάλιστα «μετὰ δακρύων» καὶ β) ὅτι ὁ λόγος μιᾶς τέτοιας συμπεριφορᾶς τοῦ Χριστοῦ συνδεόταν μὲ τὸ γεγονός τοῦ θανάτου. Νὰ σημειώσουμε, σὲ σχέση μὲ τὸ τελευταῖο, ὅτι ὁ Χριστός ξαναδάκρυσε ὅταν βρέθηκε ἐνώπιον τοῦ θανάτου τοῦ φίλου του Λαζάρου⁹, ὅπου πάλι προσευχήθηκε.

Ἄν μνημονεύθηκαν οἱ σωζόμενες προσευχές τοῦ Κυρίου καὶ δώσαμε, ἔστω καὶ ἄκρως συνεπτυγμένα, τὸ περιεχόμενό τους, τὸ κάναμε γιὰ νὰ καταλάβουμε κάπως ποιοὶ πρέπει νὰ εἶναι τὸ περιεχόμενο καὶ τῶν δικῶν μας προσευχῶν.

β) Ὁ Χριστὸς συνιστᾷ τὴν προσευχή, θέτει τοὺς ὅρους τῆς καὶ ὑποδεικνύει τὸν τύπο τῆς

Ὅμως ὁ Χριστὸς δὲν προσευχόταν μόνον

αυτός. Ὑποδείκνυε ἄμεσα καί ἔμμεσα τήν προσευχή ὡς ἀνάγκη καί τῶν μαθητῶν του καί κατεπέκταση τῶν πιστῶν. Τό ζητοῦσε μάλιστα μέ ἕνα ἀπόλυτο τρόπο. Ἔλεγε λ.χ.: «αἰτεῖτε καί δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε καί εὐρήσετε, κρούετε καί ἀνοιγήσεται ὑμῖν»¹⁰. Ἡ χρήση προστακτικῶν, οἱ ὁποῖες συνοδεύουν τίς περισσότερες ἀναφορές τοῦ Χριστοῦ στήν προσευχή, δηλώνει ὅτι, σύμφωνα μέ τόν Χριστό, τόν μόνον πού γνωρίζει τόν Πατέρα¹¹, ὁ Θεός θέλει τά πλάσματά του νά προσεύχονται. Θεωρεῖ τήν προσευχή ὡς αὐτονόητη πράξη τους γιατί ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου ἀναζήτηση κοινωνίας καί σχέσης μέ τόν Θεό ἀνήκει στά προνόμια ἡ στήν προῖκα πού ἔλαβε ὡς δῶρο μόνον αὐτός, κατά τή δημιουργία. Αὐτό τό δῶρο ἐνεργοποιήθηκε ἐν Χριστῷ, μέ τή σάρκωσή του, ὅπως ὅλα ὅσα ἀνέκουν ἀπ' ἀρχῆς στό «καλό λίαν»¹² δημιούργημα του. Παρόλο ὅμως πού καί ἡ προσευχή καί ὅλα εἶναι δωρεά τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν ἄνθρωπο, ὁ Θεός ἀπαιτεῖ καί τή δική μας συνεισφορά-συμμετοχή, πού οὐσιαστικά δέν εἶναι παρά ἡ ἀποδοχή τῆς δωρεᾶς. Γι'αὐτό καί προσδιόρισε τρόπους ἢ, ἂν θέλετε, ἔθεσε «ὅρους» ὥστε τό προνόμιο αὐτό νά ἀποβαίνει πράξη θετική καί σωτήρια γιά τόν ἄνθρωπο. Οἱ ὅροι αὐτοί προφανῶς δέν περιορίζουν τήν ἐλευθερία τοῦ πιστοῦ. Ἐκφράζουν τήν ἀμετακίνητη θέληση τοῦ Θεοῦ νά ἔχει ὁ ἄνθρωπος σώζουσα κοινωνία μαζί του καί τόν βοηθοῦν νά τήν πετύχει.

Δέν ἔχουμε ἐδῶ τά περιθώρια νά ἀναφερθοῦμε ἐξαντλητικά «στούς ὅρους» αὐτούς. Ἐντελῶς ἐπιγραμματικά θά σημειώσουμε μερικούς γιά νά μᾶς δοθεῖ ἡ δυνατότητα πιο κάτω νά κάνουμε, μιά προσέγγιση, πάλι σύντομη, τῆς οὐσίας καί κυρίως τοῦ περιεχομένου πού πρέπει νά ἔχει ἡ προσευχή.

Ἀπό «τούς ὅρους» αὐτούς νά σημειώσουμε τούς ἐξῆς, ἀρχίζοντας ἀπό τούς λιγότερο δύσκολους καί ἴσως ὄχι πρῶτους:

α) Ὅχι προσευχή μέσα σέ θόρυβο καί συνωστισμό. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, πού ἀγαποῦσε τόν κόσμο καί συμμετεῖχε στή λατρεία τοῦ Ναοῦ, τόν ὁποῖο θεωροῦσε καί «οἶκο προσευχῆς»¹³, ἐπιζητοῦσε γιά προσευχή τήν ἐρημίαν καί τή μόνωση¹⁴ καί ἔκανε τήν προσευχή ὑπόθεση τοῦ ταμείου¹⁵, τοῦ πιο προφυλαγμένου καί κρυφοῦ χώρου τοῦ σπιτιοῦ τῆς ἐποχῆς του. Αὐτή ἡ «ἐν κρυπτῷ» ἀναζήτηση τοῦ

Θεοῦ συντονίζεται μέ τήν «ἐν κρυπτῷ» παρουσία καί δράση τοῦ Θεοῦ ἐντός τῆς ἱστορίας.

β) Ὅχι προσευχή πρὸς τό θεαθῆναι¹⁶, ἄρα ὑποκριτική. Ὅπως κάθε οὐσιαστική πράξη τοῦ ἀνθρώπου π.χ. ἡ ἐλεημοσύνη¹⁷, οἱ νηστεῖες¹⁸ κ.λ.π. ἔτσι καί ἡ προσευχή δέν πρέπει νά κουβαλάει νερό στό μύλο τῆς ματαιοδοξίας μας, πού τελικά, παρά τά φαινόμενα, ἀλέθει τόν ἄνθρωπο.

γ) Ὅχι προσευχή μέ πολυλογία ἢ βατολογία¹⁹, μέ τό σκεπτικό ὅτι μέσα ἀπό τήν πολυλογία θά γίνεи ἀποδεκτή. Ἡ βραχύτητα τοῦ «πάτερ ἡμῶν», τῆς προσευχῆς πού διδάξε ὁ Χριστός, εἶναι ἐνδεικτική. Λίγες λέξεις καί πολύ νόημα. Ὅταν ὑποτιμᾶται ὁ λόγος μέ λέξεις κενές καί φτηνές, τότε οἱ λέξεις πολλαπλασιάζονται ἀνούσια καί ἀποδεικνύεται πῶς δέν παίρνουμε στά σοβαρά οὔτε τόν Θεό οὔτε τήν προσευχή. Ἄν δέν ἔχει νά πεῖ κανεῖς κάτι ζωτικό στήν προσευχή του, τότε ἄς μείνει ἄλλος.

δ) Ὅχι προσευχή ὅπου ἡ ἐκ μέρους μας ἐκζήτηση τῆς χάρις καί τῆς ἄφεσης δέν προϋποθέτει καί τήν ἐκ μέρους μας ἄφεση τῶν ὅποιων ὀφειλῶν τῶν ἄλλων ἔναντί μας²⁰. Αἴτημα πρὸς τόν Θεό, πού δέν ἐνώνει τούς ἀνθρώπους δέν εἶναι προσευχή.

ε) Ὅχι προσευχή πού δέν εἶναι σ'αὐτή πρόσωπο ἀναφοράς μας ὁ Θεός ἀλλά ὁ ἐαυτοῦλης μας. Ἡ προσευχή τοῦ

Φαρισαίου²¹ δέν ἦταν μιά ἀναφορά στόν Θεό, ἀλλά στό τυραννικό ἐγώ του, γιά τήν τελειότητα τοῦ ὁποῖου ἦταν πεπεισμένος. Στήν οὐσία ὅμως τό ξεγελοῦσε καί τό παγίδευε.

Θά μπορούσε νά ἀπαριθμήσει κανεῖς καί ἄλους «ὅρους» προσευχῆς. Ὅμως δέν ὑπάρχουν ἐδῶ οἱ δυνατότητες. Ἄλλωστε καί μέσα ἀπό τήν ἐπόμενη μικρὴ ἐνότητα, στήν ὁποία θά ποῦμε δύο λόγια γιά τό πῶς καταλαβαίνουμε τό νόημα τῆς προσευχῆς, πάλι κατά κάποιο τρόπο γιά «ὅρους», κάτω ἀπό τούς ὁποίους γίνεται ἡ προσευχή πραγματικά σῶζον γεγονός καί πράξη κοινωνίας μέ τόν Θεό, θά μιλήσουμε.

γ) Προσπάθεια προσέγγισης τοῦ νοήματος τῆς προσευχῆς καί τοῦ πῶς μᾶς θέλει ὁ Θεός στήν προσευχή

Δέν ὑπάρχει ὁρισμός τῆς προσευχῆς μέσα στήν Κ. Διαθήκη, ὅπως δέν ὑπάρχει ὁρισμός καί γιά τήν

ἐκκλησία. Τὴν καταλαβαίνουμε ὡς ἀναφορά μας στὸν Θεό, μέσα ἀπὸ ὅλο τὸ εἶναι μας καὶ φυσικὰ μὲ τὸ λόγο μας. Αὐτὴ ἡ ἀναφορά ξεκινάει ἀπὸ μιὰ βεβαιότητα ὅτι, λόγω συγγενείας μας μὲ τὸν Θεό, μπορούμε τὸν ἔχουμε κοντὰ μας, νὰ ἔχουμε μαζί του μιὰ ἄμεση κοινωνία μέσω τοῦ λόγου. Μὲ μιὰ ἀποφασιστικὴ ὑπέρβαση τῶν πεπερασμένων ὁρίων τῆς φύσης μας, χωρὶς τὸ φόβο ἀπώλειας τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἀντίθετα μὲ τὴ βεβαιότητα εὗρεσης τῆς ἀληθινῆς του φύσης, ἐξασφαλίζουμε εἴσοδο στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ γέννηση τῆς. Ὅλος ὁ ἄνθρωπος καὶ ὄχι μόνον ἡ καρδιά ἢ ἡ νόηση διεγείρονται σὲ μὰ τέτοια ὑπέρβαση. Γι'αὐτὸ καὶ χέρια ὑψώνονται καὶ γόνατα κάμπτονται²² καὶ ὅλος ὁ ἄνθρωπος ἀνοίγεται στὸν Θεό καὶ διαλέγεται μαζί του μὲ ἐμπιστοσύνη καὶ σιγουριά, ὅτι εἰσακούεται ὅπως, ὅταν ἀπευθύνεται σὲ κάποιον πού δέν κλείνει τὰ αὐτιά του, ἐπειδὴ τὸν ἀγαπάει καὶ αὐτὸς εἶναι πατέρας του.

Θὰ πρέπει ἐδῶ νὰ ποῦμε ὅτι ὅταν μιλάμε γιὰ προσευχή στό νοῦ μας ἔρχεται τὸ «πάτερ ἡμῶν», ἡ προσευχή πού δίδαξε ὁ Χριστός ὕστερα ἀπὸ τὸ αἶτημα κάποιου ἀπὸ τοὺς μαθητές του νὰ τοὺς διδάξει νὰ προσεύχονται καθὼς τὸ εἶχε κάνει καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος στοὺς μαθητές του²³. Καὶ ὁ Χριστός ἀνταποκρίθηκε καὶ τοὺς δίδαξε τὸ «πάτερ ἡμῶν», οἱ δὺ πρῶτες λέξεις τοῦ ὁποῖου, δηλ. «τό πάτερ ἡμῶν» οὐσιαστικὰ περιέχουν τὸ ὅλο τῆς προσευχῆς. Τὰ ὑπόλοιπα ἑπτὰ αἰτήματα δέν εἶναι παρὰ ὅ,τι ἐκφράζουν οἱ δὺ αὐτές πρῶτες λέξεις.

Ἄς σταθοῦμε ἐδῶ γιὰ νὰ μάθουμε καλὰ τοῦτο τὸ σημαντικό: Ὁ Χριστός δέν εἶναι ὁ πρῶτος πού δίδαξε τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀποκαλοῦν τὸν Θεό ὡς Πατέρα. Οὔτε τὰ ἑπτὰ αἰτήματα τοῦ Πάτερ ἡμῶν (ὁ ἁγιασμός τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ἡ ἔλευση τῆς βασιλείας του, ἡ πραγματοποίηση τοῦ θελήματός του στὴ γῆ μὲ ὅποιο τρόπο γίνεται στὸν οὐρανό, ἡ δόση τοῦ ἐπιούσιου ἄρτου, ἡ ἄφεση τῶν ὀφειλῶν τῶν ἀνθρώπων, ἡ μὴ ὑπόκυψη στοὺς πειρασμούς, καὶ ἡ σωτηρία ἀπὸ τὴ δύναμη τοῦ κακοῦ) εἶναι αἰτήματα, πού δέν βρίσκονται σὲ ἄλλες Ἰουδαϊκὲς προσευχές. Τὸ νέο πνεῦμα καὶ τὸ ἄρωμα τῆς Κυριακῆς προσευχῆς βρίσκεται στὴ λέξη Ἀββὰ μὲ τὴν ὁποία ἀρχίζει ἡ προσευχή αὐτὴ στὴν Ἀραμαϊκὴ γλῶσσα στὴν ὁποία τὴ δίδαξε ὁ Κύριος. Ἡ Ἀραμαϊκὴ λέξη (Ἀββὰ) καὶ ὄχι ἡ ἑλληνικὴ (πάτερ) θὰ πρέπει νὰ ἦταν ἡ λέξη μὲ τὴν ὁποία ἀρχίζει ἡ προσευχή αὐτὴ στίς κοινότητες πού ἵδρυσε ὁ Παῦλος στὴ διασπορά. Αὐτὸ τὸ ὑποψιαζόμαστε ἀπὸ δὺ βασικά σημεῖα τῶν ἐπιστολῶν του, στό Ρωμ. 8,15

καὶ Γαλ. 4,6. Καὶ στὰ δὺ αὐτὰ χωρία ἐκπλήσσει ἡ χρῆση τῆς ἀραμαϊκῆς λέξης –προσφώνησης «Ἀββὰ», πού δέν ἐρμηνεύεται ἀπλὰ μὲ τὸ «πάτερ» ἀλλὰ μὲ τὸ «πατερούλη», «ἀγαπημένε πατέρα» Ἡ λέξη αὐτὴ στίς ἐξ ἐθνικῶν χριστιανικὲς κοινότητες, στίς ὁποῖες γράφει ὁ Παῦλος, πρέπει νὰ εἶχε καταστεί γνωστὴ, καὶ αὐτὴ καὶ τὸ νόημά της, μέσω τοῦ «Πάτερ ἡμῶν» τὸ ὁποῖο, κατὰ πᾶσα πιθανότητα, χρησιμοποιοῦσαν στὴ λατρεία τους καὶ πού ἀρχίζει μὲ τὸ «Ἀββὰ» καὶ ὄχι τὸ «Πάτερ». Νὰ διευκρινίσουμε ὅτι τὸ «Ἀββὰ» ἦταν ἡ νηπιακὴ λαλιά, λαλιά ἐνός παιδιοῦ πρὸς τὸν πατέρα του, λαλιά πού δήλωνε ἀγάπη, τρυφερότητα, ἐμπιστοσύνη, ὅ,τι δηλώνει δηλ. τὸ μικρὸ παιδί, ὅταν πρωτοαρχίζει νὰ προσφωνεῖ τὸν πατέρα του.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν παραπάνω ἐρμηνευτικὴ παρένθεση καταλαβαίνει κανεὶς πὼς μᾶς διδάσκει νὰ νιώθουμε ἐμπρὸς στὸν Θεό. Ἡ ἀπόσταση μεταξύ μας ἔχει παντελῶς ἐκλείψει, λόγω τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἐκεῖνος ἐγγύτερα σὲ μᾶς περισσότερο ἀπὸ ὅσο εἴμαστε ἐμεῖς στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μας. Καὶ μέσα σ'αὐτὴν τὴν ἐγγύτητα εἴμαστε παιδιά του καὶ ὄχι δοῦλοι. Καὶ μάλιστα παιδιά πού πρέπει νὰ καταφεύγουμε σ'αὐτόν μὲ τὴν τρυφερότητα καὶ τὴν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη, πού τὸ μικρὸ παιδί δείχνει στὸν πατέρα του. Δέν εἴμαστε αἰχμάλωτοι. Δέν εἴμαστε φυλακισμένοι. Εἴμαστε ἐλεύθεροι. Μὲ τὸ μέλλον μπροστὰ μας, γιατί ἔχουμε τὸν Θεό μπροστὰ μας.

δ) Γιὰ ποιὰ πράγματα μπορούμε νὰ προσευχόμαστε;

Ὁ Χριστός στό Λκ. 11,5-13 μᾶς διαβεβαιώνει ὅτι ὁ Θεός «ικανοποιεῖ τὰ αἰτήματα τῆς προσευχῆς. Ποιὰ ὅμως εἶναι τὰ αἰτήματα αὐτά; Καὶ τί τελικὰ παρέχει ὁ Θεός; Ἄν συγκρίνουμε δὺ εὐαγγελικὰ λόγια (τὸ ἓνα τοῦ Ματθαίου²⁴, τὸ ἄλλο τοῦ Λουκᾶ²⁵). Ἄν τὰ μελετήσουμε προσεκτικὰ δημιουργεῖται ἡ αἴσθηση ὅτι μεταξύ τους ὑπάρχει κάποια ἔνταση. Σύμφωνα μὲ τὸ πρῶτο ὁ Θεός «δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν». Σύμφωνα μὲ τὸ δεύτερο ὁ Θεός «δώσει Πνεῦμα Ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν». Ὅπως διαπιστώνουμε ὁ Λουκᾶς ἀντικαθιστᾷ τὸ «ἀγαθὰ» τοῦ Ματθαίου διὰ τῶν λέξεων «Πνεῦμα Ἅγιον». Σαφῶς τίθεται τὸ ἐρώτημα: Μὲ τὴν ἀντικατάσταση αὐτὴ ὁ Λουκᾶς θέλει νὰ πεί ὅτι δέν πρέπει νὰ προσεύχεται κανεὶς γιὰ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ ἢ ὅτι ἄλλα ζητᾶμε ἀπὸ τὸν Θεό καὶ ἄλλα αὐτὸς μᾶς δίνει;

Ὁ Λουκᾶς, ὡς γνωστό, εἶναι ὁ συγγραφέας πού

περισσότερο από όλους τους άλλους μέσα στην Κ. Διαθήκη επιδεικνύει μεγάλο ενδιαφέρον για τό Άγιο Πνεύμα. Μή ξεχνάμε ότι, ως συγγραφέας τών Πράξεων, είναι ο συγγραφέας τής Πεντηκοστής και τής έλευσης του Παρακλήτου στον κόσμο. Ταυτόχρονα όμως είναι και ο κατ' έξοχήν συγγραφέας μέ τίς πιό πολλές κοινωνικές εύαισθησίες. Τά ύλικά άγαθά για τόν Λουκά και όλη τήν Κ. Διαθήκη είναι άπαραίτητα και άναγκαία και δέν θά πρέπει νά άδιαφορεϊ γι' αυτά ο πιστός. Είται όμως τά άγαθά αυτά για τήν ίσορροπία και για τήν όριζόντια, θά λέγαμε, ζωή του ανθρώπου. Αυτά είναι καλά, προϋποθέτουν όμως τήν έλευση στον κόσμο τής βασιλείας του Θεού και δέν αντιμετωπίζονται ως νά εξασφαλίζονται από άποκλειστικά ανθρώπινες, ένδοκοσμικές διαδικασίες. Πολύ καλά θά κάνει λοιπόν ο άνθρωπος νά προσεύχεται για αυτά, γιατί ούτε φάντασμα είναι ούτε καθαρό πνεύμα. Όμως τό εύαγγέλιο δέν βάζει και ο πιστός δέν πρέπει νά βάζει τίποτε άλλο πρωταρχικό παρεκτός τής Βασιλείας του Θεού, πού είναι ή προϋπόθεση για ό,τι έχει ανάγκη ο άνθρωπος. Οί πιστοί πρωταρχικά όφείλουν νά προσεύχονται και νά πασχίζουν για τό μείζον: νά γίνεται τό θέλημα του Θεού στον κόσμο και τότε θά πάνε καλά και τά άλλα. Θά τους προστεθεί ό,τι φέρνει στον κόσμο ίσορροπία, δηλ. τά άναγκαία άγαθά αυτού του κόσμου, τά όποια δέν είναι τό μείζον.

Μπορούμε, άκολουθώντας τό παράδειγμα του άρχηγού τής πίστεώς μας, πού προσευχήθηκε πάνω στη θλίψη του, νά προσευχόμαστε όταν βρισκόμαστε σέ θλίψη και σέ κίνδυνο. Καί έδω χρειάζεται δύναμη, πού τή δίνει τό Πνεύμα τό Άγιο, πού προσεύχεται μαζί μας²⁶, γιατί άλλιώς μπορεί ή θλίψη νά παραλύσει τή διάθεση για προσευχή.

Μπορούμε τέλος ή προσευχή μας νά άγκαλιάζει τους άλλους άδελφούς αλλά και όλη τήν κτίση, όπως πάλι ο Χριστός έκανε στην άρχιεατική του προσευχή. Αυτή ύψώνει τείχος προστασίας και άγάπης γύρω από τους άδελφούς αλλά και τήν κτίση. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. τήν όμολογία του Πέτρου ότι ο Χριστός «διήλθεν εύεργετών»(Πράξ. 10,38).
2. Λκ. 4,16.
3. (Μκ.1,23.39.3.1.6,2. Μθ. 9,35.12,9.13,54. Λκ. 4,16. 31.33. 6, 6.13,10. κ.λ.π).
4. Στόν καθαρισμό του Ναού (Μκ. 11,17)ο Χριστός υιοθετεί τή θέση του Ήσαϊα (Ήσ. 56,7) ότι ο Ναός είναι «οίκος προσευχής».
5. Βλ. τή φράση του Λουκά «κατά τό έθος» στό Λκ. 22,39.
6. Μκ. 1, 35. 6,46. Μθ.14,13.23.26,36.39.42.44. Λκ.3,21.5,16.6,12.9,18.11,1.22,41.44.45.
7. Ό Λουκάς αντίθετα δέν μνημονεύει τήν κραυγή του Ήσού Χριστού.
8. Έβρ.5,7.
9. Ίω. 11,35.
10. Μθ. 7,7 .Βλ. και παράλ.
11. Ίω. 17,25.υ
12. Γέν. 1,31.
13. Μκ. 11,17.
14. Μκ.1,35. 14,35. Μθ.14,13.39. Λκ.5,16.22,41.
15. Μθ. 6,5.6.
16. Μθ. 6,5.6
17. Μθ. 6,2-4.
18. Μθ. 6,16-18
19. Μθ. 6,7.8.
20. Μθ. 6,12.
21. Λκ. 18,9-14.
22. Πρ. 20, 36.
23. Λκ.11,1.
24. Μθ. 7,11.
25. Λκ. 11,13.
26. Ρωμ.8,26.

Η ΝΟΕΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

του μοναχού Μωυσέως Ἀγιορείτου

Εἶναι ἓνας τρόπος προσευχῆς, ὅπου ὁ νοῦς κατέρχεται στήν καρδιά κι ἐπικαλεῖται συνεχῶς τό ὄνομα τοῦ Κυρίου, ζητώντας τό πλούσιο ἔλεός Του. Εἶναι προσευχή ἀρχαιοπαράδοτη, ἀγιοδίδακτη, πού στίς λίγες μικρές λέξεις της θέλει νά ἀποσπάσει τό νοῦ ἀπό φαντασίες κι εὐσεβεῖς φλυαρίες καί νά τόν συγκεντρώσει στά καίρια, τά σημαντικά καί σωτήρια. Ἐντάσσεται στήν ἀγία παράδοση τοῦ ἱεροῦ ἡσυχασμοῦ, πού ἀποτελεῖ βάση τῆς ἐκκλησιαστικῆς πνευματικότητος. Ὁ ἡσυχασμός δέν ἔχει σχέση μέ τόν ἐφησυχασμό καί τήν ἄνεση τῆς ραστώνης. Πρόκειται γιά κερδοφόρα κατάσταση σχετικῆς ἀπάθειας, ὅπου ὁ ἄνθρωπος μέ τή νίκη κατὰ τῶν ἀντιθέων παθῶν καί τόν στολισμό τῆς ψυχῆς ἀπό τίς ἔνθεες ἀρετές ἐπικοινωνεῖ ἀδιάλειπτα μέ τόν Κύριο διά τῆς νοερᾶς προσευχῆς.

Εἶναι ἓνας τρόπος θερμῆς δεήσεως, τῆς μονολόγιστης, Κυριακῆς προσευχῆς, ὅπου ὁ δεόμενος δέν ζεῖ ἓνα δικό του νιρβάνα, ἀποκομμένος καί ἀπομονωμένος, ἄδειος καί κατηφής. Βιώνει τήν ὑγιή συναισθηση τῆς προσωπικῆς του ἁμαρτωλότητος, ἡ ὁποία δέν τοῦ δίνει ἐνοχές, ἀλλά ὠριμότητα πνευματική καί καλλιέργεια ψυχική. Δέν ὑφίσταται μία ψυχρή παθητική κατάσταση, ἀλλά μία ἐκπληκτική βίωση μίας αὐξανόμενης πρὸς τό Θεό ἀγάπης, πού κάποτε ἐκφράζεται μέ ἄκοπα, θερμά, καρδιακά δάκρυα. Στή νοερά προσευχή, κατὰ κάποιο τρόπο, ὁ πρὶν ἀτίθασος νοῦς στέκεται στή θύρα τῆς καρδιάς καί μέ τήν εὐχή τοῦ Ἰησοῦ τή φυλάει ἀπό κάθε ξένη ἐπιδρομή. Ὁ νοῦς σάν ὀπλισμένος φρουρός καί φύλακας προσέχει ἀλλότριες ἐφόδους κι ἐνδυναμώνει τόν πιστό μέ τό ὅπλο τῆς ἀέναης προσευχῆς. Μέ τή βοήθεια τοῦ συνεχῶς ἐπικαλούμενου Κυρίου ὁ ἄνθρωπος ἀγωνίζεται νά μεταποιήσῃ τά πάθη σέ ἀρετές.

Κατά τή νοερά προσευχή, κατερχόμενος ὁ νοῦς στήν καρδιά, συναντᾷ τόν Σωτήρα Χριστό. Ὁ νοῦς κατευθύνει τήν καρδιά καί ὁ ἄνθρωπος θεώνεται. Ἔρχεται μία ἁρμονία, ἰσορροπία, γαλήνη, νηφαλιότητα, ἡσυχία καί κατάνυξη. Τίποτε ἀπό αὐτά δέν μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ δίχως τή θεία χάρη. Στόν ὅλο ἀγῶνα ἐπικαλεῖται συνεχῶς τό θεῖο ἔλεος. Δέν πρόκειται γιά μία δύσκολη τεχνική μέθοδο, ἀλλά γιά πράξη ἀγάπης, ταπεινώσεως, ἐμπιστοσύνης κι

ἐλπίδος. Ὁ σταυρωμένος χριστιανός ἀκολουθεῖ κι ἐμπνέεται, ἐνισχύεται κι ἐνδυναμώνεται ἀπό τόν σταυρωθέντα Χριστό.

Ὁ κατὰ κάποιο τρόπο σταυρικός δρόμος βαδίζεται μέ τήν πιστή τήρηση τῶν εὐαγγελικῶν τοῦ Κυρίου ἐντολῶν. Τηρώντας τίς θεῖες ἐντολές ἐξαγιαζόμαστε, χαριτωνόμαστε, εὐλογούμεθα, ἀναγεννώμεθα καί ἀνακαινίζομαστε. Μέ τήν προσευχή εὐχαριστοῦμε γι' αὐτά τά θεῖα δῶρα. Ὅπως λέγει ὁ π. Ζαχαρίας ἀπό τή μονή τοῦ Ἑσσεξ, «ὅταν ὁ νοῦς σταθεῖ στήν εἴσοδο τῆς καρδιάς καί περιφέρει τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ πάνω ἀπό τήν καρδιά, ὅταν δηλαδή ἐπωασθεῖ ἡ καρδιά ἀπό τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἐκκολάπτεται νέα ζωή. Ἔρχεται ἡ στιγμή τῆς εὐδοκίας τοῦ Θεοῦ, πού φτάνει τό πλήρωμα ἀπό τήν ἐνέργεια τῆς εὐχῆς καί γίνεται τό ἄνοιγμα τῆς καρδιάς». Ἔτσι ἡ καθαρή καί προσευχόμενη καρδιά καθίσταται κατοικία τοῦ ζῶντος Χριστοῦ. Ἡ μετάνοια ξανακαινουργιώνει τόν παλαιό ἄνθρωπο. Τά ὄχι συναισθηματικά δάκρυα, ἀλλά καρδιακά ἀποπλένουν τοὺς ρύπους τῆς ἁμαρτίας.

Μέσα στήν προσευχή ὁ ἄνθρωπος φωτίζεται, ἀναζωογονεῖται κι ἐνώνεται μέ τόν Νυμφίο Χριστό. Ἡ κυρίευση τῆς καρδιάς ἀπό τόν κυβερνήτη Χριστό, διώχνει μακριά κάθε μέριμνα καί περιττό λογισμό ἀπό τή φθαρτή προσωρινότητα καί παρατηρεῖ τήν ἀτέρμονη καί πανευφρόσυνη αἰωνιότητα. Ὁ ἄνθρωπος τότε σαββατίζει, εἰρηνεύει, χαίρεται καί ἀγάλλεται. Αἰσθάνεται ὑγιῆς καί μεταδίδει ὑγεία εἰρήνη καί μυστική χαρά καί στούς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς του. Ὁ ἄνθρωπος συνεργάζεται μέ τόν Θεό κι ἔτσι χαριτώνεται. Ὅταν νομίζει ὅτι θά τά καταφέρει μόνος του ὁδηγεῖται σέ παραχάραξη, σέ αὐτοθέωση, σέ πλάνη. Χρειάζεται ἀπαραίτητα διακριτική συνεργασία.

Ἡ προσευχή ἀπό μόνη της δέν ὠφελεῖ. Χρειάζεται ἐμπροϋπόθετη συμμετοχή στά ἅγια μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, τά ὁποία δέν θά πρέπει νά τελοῦνται μηχανικά καί νά θεῶνται ὡς μαγικά. Συνδράμει καί συντήνει σημαντικά ἡ ἀγιογραφική, ἡ ἀγιοπατερική καί ἡ συναξαριακή μελέτη. Ἡ μελέτη προετοιμάζει γιά τήν προσευχή καί ἡ προσευχή γιά τήν καλύτερη συμμετοχή στ' ἅγια μυστήρια. Ἡ ἐπὶ κληση τοῦ θείου ὀνόματος τήν ἱερή ὥρα τῆς προ-

σευχής καθαίρει, φωτίζει και λαμπρύνει τόν δεόμενο. Ἡ θέα τοῦ ἀκτίστου φωτός, αὐτό πού εἶδαν οἱ μαθητές στό ὄρος Θαβώρ κατά τή μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου, εἶναι ἡ κορύφωση τῆς ὅλης πνευματικῆς ἐργασίας, ἡ εἴσοδος στά κράσπεδα τῆς ἀγιότητος, ἡ ἀγιοπνευματική χαρίτωση τοῦ δεομένου, ὅπως ἄριστα καί βιωματικά περιγράφει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ὁ Ἀγιορείτης. Ὁ πρὶν σκοτισμένος ἄνθρωπος φωτίζεται ὅλος, ἀποθεραπεύεται, χαίρεται συγκινητικά. Ὁ μικρός, ὁ φτωχός, ὁ τιποτένιος, ὁ ἀμαρτωλός ἄνθρωπος ἀπέναντι στόν μεγάλο, πλούσιο, ἀναμάρτητο ἄρχοντα, κολυμπᾷ σέ πελάγη μακαριότητος. Ἡ ἐμπειρία τοῦ θείου φωτός κατά τή νοερά προσευχή δίνει στόν ἄνθρωπο μία καταπληκτική αἴσθηση καί ὄραση τῆς πραγματικότητας τοῦ Θεοῦ καί τῶν δυνατοτήτων τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ σχέση πλέον τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό γίνεται ζωντανή, διαφανής, διαυγής, ἀληθινή. Οὔτε ὅμως ἐδῶ εἶναι τό τέλος, ὑπάρχει ἐξέλιξη, πρόοδος, πορεία, νέες ἀποκαλύψεις καί ὑψηλά βιώματα. Ὁ ἄνθρωπος γίνεται τότε μεσίτης μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων. Αὐτός εἶναι ὁ ἐπὶ γῆς σκοπός τοῦ κάθε ἀνθρώπου, ν' ἀγαπήσει τόν Θεό. Γίνεται φίλος τοῦ Θεοῦ, πρόσωπο ἱερό, μοναδικό καί ἀνεπανάληπτο, ἀληθινό καί ὠραῖο. Ἡ ἱερά ἡσυχαστική παράδοση εἶναι μοναδική καί ἀγιοτρόφος καί ἀγιότεκνος.

Ἡ νοερά προσευχή δέν εἶναι περίεργο, δύσκολο καί ιδιότροπο ἄθλημα. Θέλει ταπείνωση, ἀπλότητα, γνώση, ὑπομονή, θέληση, ἀγάπη, ἐμπειρη πνευματική χειραγωγή. Δέν θέλει ἄκαιρο ἐνθουσιασμό, βιασύνη, ἐπιπολαιότητα καί προχειρότητα. Δέν εἶναι μόνο γιά τούς μοναχούς. Ἡ συνεχῆς μνήμη καί μνημόνευση τοῦ Κυρίου ἱεροποιεῖ καί ὠραιοποιεῖ τόν ἄνθρωπο. Ἡ θέα τοῦ ἀκτίστου φωτός δέν εἶναι φαντασία καί τρόμος. Δίδεται στους πολύ καθαρούς καί ταπεινούς, πού δέν ἔχουν κάποια ἰδέα γιά τόν ἑαυτό τους. Ἡ συνεχῆς προσευχή δημιουργεῖ ἀγαθούς λογισμούς, καλές σκέψεις, ὠραῖα νοήματα. Διώχνει τούς πονηρούς, τούς ρυπαρούς, τούς αἰσχροὺς λογισμούς, πού μολύνουν τόν ἄνθρωπο. Ἡ ἐργασία τῆς νοερᾶς προσευχῆς θέλει ἐτοιμασία, προσεκτικό βίο, καθαρὴ ζωή, συγκέντρωση, αὐτοπεριορισμό, αὐτοέλεγχο, ἐπιμέλεια καί προσοχή. Ἀπομάκρυνση ἀπό τό πολυάσχολο, τό πολυμέριμνο, τό πολυθόρυβο, τό πολύκοσμο, τό φλύαρο καί κενολόγο. Δέν σημαίνει κακή ἀπομόνωση, ἀλλά ἀπομάκρυνση ἀπό κάθε κακία.

Ἡ νοερά προσευχή συντείνει στήν αὐτογνωσία καί στή θεογνωσία. Περιορίζει στά λίγα, μεστά,

κύρια καί σημαντικά λόγια. Στή συνεχῆ ἐκχυση τοῦ θείου ἐλέους πρὸς ἄφεση ἁμαρτιῶν. Τὴν ὁμολογία ὅτι ὁ Κύριος εἶναι ὁ σωτήρας καί λυτρωτής μας. Δέν μᾶς ἀφήνει στήν περιττολογία, τὴν ἀπεραντολογία καί τὴν περιαιτολογία. Εἶναι τέχνη φιλοκαλίας, ἐργασία ὑπομονῆς, μόχθος εὐχάριστος καί πόνος γλυκός. Ἀξίζει ὁ ἀγώνας αὐτός, δίχως πίεση, καταπίεση, φόβο, βιασύνη καί ἀταξία. Τό κομποσχοίνι εἶναι βοηθητικό μέσο πού μας παρακινεῖ στή συνέχιση τῆς εὐχῆς. Δέν εἶναι νά προκαλεῖ καί νά δημιουργεῖ ἐντυπώσεις. Πάντοτε προσευχόμεθα καί παντοῦ, ἀλλά χρειάζεται καί ὁ ἰδιαίτερος ἥσυχος χώρος καί ἡ κατάλληλη ὥρα.

Δέν τά ἔγραψα ὅλα αὐτά ἐπειδὴ τά βιώνω. Μᾶλλον μετέφερα ὅτι μελέτησα καί ἄκουσα ἀπό ἐμπειρους Ἀγιορεῖτες Γέροντες. Συγχωρέστε μου τὴν προπέτεια κι εὐχεσθε παρακαλῶ καί ὑπὲρ ἐμοῦ, ὅπως ἱαθῶ. ■

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΧΘΡΩΝ ΜΑΣ

«Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν... προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν
ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωπόντων ὑμᾶς» (Ματθ. ε', 44).

τοῦ Ἀριστοφάνη Δ. Ζαμπακίδη, Δρ. Θ.

Προσευχὴ καὶ συγχωρητικότητα

Γιὰ τὸ μεγάλο θέμα τῆς προσευχῆς ἔχουν γραφεῖ πολλοὶ τόμοι καὶ ἀπὸ πολλοὺς συγγραφεῖς. Γι' αὐτὴν κατ' ἀρχὴν μᾶς μίλησε ὁ Κύριός μας καὶ μᾶς ἄφησε τὸ τύπο, τὸ ὑπόδειγμα τῆς ἀληθινῆς προσευχῆς. Μᾶς εἶπε, μεταξύ ἄλλων, πὼς γιὰ νὰ εἰσακούεται ἀπὸ τὸν Τριαδικό Θεό ἡ προσευχή μας θὰ πρέπει νὰ ἔχει τὸ στοιχεῖο τῆς συγχωρήσεως ἐκείνων πού μᾶς ἔβλαψαν ἢ μᾶς ἀδίκησαν. Στὴ γνωστὴ Κυριακὴ προσευχὴ ὑπάρχει τὸ αἶτημα «Πάτερ ἡμῶν... ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν». Δηλαδή, «συγχώρησέ μας, Οὐράνιε Πατέρα, ὅσα σοῦ χρεωστοῦμε λόγω τῶν ἀναρίθμητων ἁμαρτιῶν μας, ὅπως καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμε ἐκείνους, οἱ ὅποιοι εἶναι χρεώστες σέ μᾶς λόγω τῶν ἀδικημάτων πού μᾶς ἔκαναν».

Ὁ ἴδιος ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴ διδασκαλία τῆς Κυριακῆς προσευχῆς, ἀπαιτεῖ ἀπὸ τοὺς μαθητές Του, σέ ἀντίθεση μέ αὐτό πού συμβαίνει στοὺς ἐθνικούς-εἰδωλολάτρες, νὰ συγχωροῦν τὰ παραπτώματα τῶν ἄλλων, γιὰ νὰ συγχωροῦνται ἀπὸ τὸν Θεό Πατέρα καὶ οἱ δικές τους ἁμαρτίες. Σέ ἀντίθετη περίπτωσι, δέν θὰ συγχωρηθοῦν τὰ παραπτώματα καὶ ἁμαρτήματά τους (Ματθ. ε', 14-15).

Ὅχι μόνον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μίλησε γιὰ τὴν ἀξία καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς προσευχῆς, ἀλλὰ καὶ οἱ συνεχιστές τοῦ ἔργου Του, οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ ὅλοι οἱ πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ἀνὰ τοὺς αἰῶνες. Ἔτσι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰῶνα ἔχουμε ὅλη αὐτὴ τὴν συσσωρευμένη ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας σχετικὰ μέ τὴν προσευχή καὶ εἰδικότερα τὴν προσευχή ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν μας.

Ἀλήθεια, σέ τί διαφέρει ἡ προσευχή αὐτὴ ἀπὸ τὴν προσευχή ὑπὲρ τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς; Γιατί ὁ Κύριος θέτει ὡς προϋπόθεση τῆς συγχώρησης τῶν ἁμαρτιῶν μας τὴν συγχώρηση ἀπὸ μᾶς τῶν ἁμαρτημάτων καὶ τῶν ἀδικημάτων πού προξένησαν σέ μᾶς κάποιοι ἄλλοι;

Οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ ἐχθροὶ τους

Σέ κάθε ἐποχὴ ὑπῆρχαν ἐχθροὶ τῶν Χριστιανῶν. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν πρώτων μαθητῶν Του μέχρι σήμερα. Τότε οἱ ἐχθροὶ τῶν Χριστιανῶν φαινομενικά εἶχαν μεγαλύτερη δύναμη, διότι εἶχαν μέ τὸ μέρος τους τὴν κοσμικὴ ἐξουσία. Χρησιμοποιοῦσαν σέ μεγάλο βαθμὸ τὴ συκοφαντία, διότι γνώριζαν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ προσεύχονταν γιὰ ἐκείνους πού τοὺς ἀδικοῦσαν καὶ ἀντιμετώπιζαν μέ ἀγάπη ὅσους τοὺς ἔβλαπταν. Δέν ἦταν ἄνθρωποι πού προσέφευγαν στὰ δικαστήρια γιὰ νὰ δικαιωθοῦν ἀπὸ τὴν ἀδικία ἢ τὴν κακία τῶν ἐχθρῶν τους.

Ἡ στάσις τῶν ἀρχαίων Χριστιανῶν ἐναντι τῶν διωκτῶν καὶ τῶν ἐχθρῶν τους σέ πολλοὺς σήμερα φαντάζει ὡς ἀδυναμία καὶ ὡς «ἀγαθή» πράξις. Γι' αὐτὸ συχνὰ διατυπώνεται τὸ ἐρώτημα: Εἶναι δυνατόν νὰ συγχωροῦμε καὶ πολὺ περισσότερο νὰ ἀγαπᾶμε τοὺς ἐχθρούς μας ἢ καὶ νὰ προσευχόμαστε γι' αὐτούς;

Ὁ Χριστὸς πρότυπο συγχωρήσεως τῶν ἐχθρῶν του

Ὁ Χριστὸς εἶναι Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀνέτρεψε τὸ «ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος» τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Μέ τὴν ἐπαναστατικὴ διδασκαλία Του καὶ τὸ καρτερικὸ παράδειγμά Του ἀπέδειξε ὅτι δέν ἀποδίδει τὸ «κακὸν ἀντὶ κακοῦ». Ὅχι μόνον προσεύχεται ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν καὶ σταυρωτῶν Του, ἀλλὰ καὶ τοὺς συγχωρεῖ, γιὰ νὰ συναισθανθοῦν τίς ἁμαρτίες, νὰ μετανοήσουν γιὰ τίς κακίες τους καὶ νὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ ἀποδέκτες τοῦ δώρου τῆς αἰώνιας ζωῆς καὶ σωτηρίας. Στὴν πιὸ κρίσιμη ὥρα, τὴν ὥρα πού εὐρίσκεται ἐπάνω στό ξύλο τοῦ σταυροῦ ταπεινόμενος καὶ ἐξευτελισμένος ἀπὸ τὸ μῖσος καὶ τὴν κακία τῶν διωκτῶν του, παραμερίζει τὸ πόνον του καὶ προσεύχεται θερμότερα ὑπὲρ τῶν σταυρωτῶν του καὶ λέγει πρὸς τὸν Θεό-Πατέρα: «πάτερ, ἄφες αὐτοῖς οὐ γάρ οἶδασι τί ποιοῦσι...» (Λουκ. κγ', 34). Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ὁμοιάζει μέ τὸ φιλόστοργο πα-

τέρα πού αντίλαμβάνεται κάποιον επερχόμενο κίνδυνο για τὰ πολυαγαπημένα του παιδιά και ὁρμᾷ ἐκθέτοντας τὸν ἑαυτό του, γιὰ νὰ τὰ ἀσφαλίσει καὶ νὰ τὰ προστατέψει. Καὶ ὄχι μόνον αὐτό. Προσπαθεῖ νὰ ἐξευμενίσει τὸν Πατέρα, ἀφοῦ συγχώρησε ἀπὸ καρδίας τοὺς φυσικούς καὶ ἠθικούς αὐτοურγούς τοῦ φρικτοῦ ἐγκλήματος, καὶ ὡς θερμός συνήγορος τῶν δραστῶν ἐπικαλεῖται τὴν ἄγνοιά τους γιὰ τὴν κακουργηματική τους πράξη.

Μέ τὴν στάση γενικά πρὸς τοὺς ἐχθρούς Του ὁ Χριστὸς φανερώνει ὅτι δὲν εἶναι ἕνας Διδάσκαλος ὅμοιος μὲ τοὺς ἄλλους ἰδρυτές τῶν θρησκειῶν. Εἶναι ὁ Θεάνθρωπος, ὁ ἀληθινὸς Σωτῆρας καὶ Λυτρωτὴς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Τὸ παράδειγμά Του ἀκολούθησαν ὅλοι οἱ γνήσιοι μαθητές Του. Πρῶτος μεταξύ αὐτῶν τοποθετεῖται ὁ Πρωτομάρτυρας Στέφανος. Ἐνῶ οἱ πέτρες σκέπαζαν τὸ ματωμένο σῶμα του, αὐτὸς παρακαλοῦσε γιὰ τοὺς φονεῖς του: «Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην» (Πράξ. ζ', 59). Τὸ ἴδιο ἐπρατταν καὶ οἱ μάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας. Μέ τὴν ἡρωϊκή τους στάση καὶ τὴν ἀγάπη τους πρὸς τοὺς ἐχθρούς καὶ διῶκτες κατάφεραν νὰ τοὺς ἐλκύσουν στὴ χριστιανικὴ πίστη. Ἔχουμε πολλὰ παραδείγματα ὅπου οἱ διῶκτες πρῶτοι ὁμολογοῦν ὅτι ἡ πίστη τῶν διωκομένων Χριστιανῶν εἶναι ἡ ἀληθινή καὶ θυσιάζονται γι' αὐτὴν πρὶν ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς μάρτυρες. Ἐνα τέτοιο παράδειγμα εἶναι ἐκεῖνο τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου «καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τελειωθέντων δισχιλίων πεντακοσίων ἐνενήκοντα τριῶν».

Οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ προσευχή της γι' αὐτούς

Τὸ Συναξάρι τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας εἶναι γεμάτο ἀπὸ τέτοια παραδείγματα. Ὅλα αὐτὰ φανερώνουν ὅτι ἡ ἀγάπη τῶν Χριστιανῶν πρὸς τοὺς ἐχθρούς τους ἐπιτελεῖ θαυμαστά γεγονότα. Ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἐχθρούς καὶ ὅλους ἐκείνους πού μᾶς μισοῦν ἢ μᾶς ἐπιβουλεύονται εὐρίσκει ποικίλους τρόπους νὰ ἐκδηλώνεται. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς εἶναι καὶ ἡ προσευχή. Ἄν κάθε προσευχή ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν μας εἶναι μία ἐκδήλωση αὐτοθυσίας καὶ δεῖγμα καλῆς πνευματικῆς πορείας, τότε ἡ προσευχή ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν μας εἶναι ὑπέρβαση τῆς ἐγωκεντρικότητας καὶ τοῦ «παλαιοῦ» ἑαυτοῦ μας. Εἶναι ἐφαρμογὴ τῆς θεϊκῆς ἐντολῆς: «προσεύχεσθαι ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων καὶ διωκόντων ὑμᾶς» (Ματθ. ε', 43). Ἐκφράζουμε ἔτσι ἀγάπη καὶ συμπάθεια πρὸς τοὺς ἐχθρούς μας, ἀφοῦ τὸν πα-

ρακαλοῦμε νὰ τοὺς συγχωρήσει, νὰ τοὺς ἀποτρέψει ἀπὸ τὴν κακία, νὰ τοὺς ὁδηγήσει στὸ δρόμο τῆς σωτηρίας καὶ νὰ τοὺς χαρίσει εἰρήνη, μετάνοια καὶ σωτηρία. Αὐτὸ εὐαρεστεῖ τὸν Θεὸ καὶ συγχωρεῖ καὶ τίς δικές μας πράξεις καὶ ἐνέργειες, πού στρέφονται ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ διασαλεύουν τὴ σχέση μας μὲ Ἐκεῖνον.

Εἶναι χαρακτηριστικὸς καὶ ἐνθαρρυντικὸς ὁ σχετικὸς μ' αὐτὰ λόγος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: «Ὅταν προσερχόμαστε στὴν προσευχή καὶ ἱκετεύουμε τὸν Θεὸ γιὰ τοὺς ἐχθρούς μας, ἄγγελοι παρίστανται καὶ μὲ πολλή προσοχή παρακολουθοῦν. Ὅταν τελειώσει ἡ προσευχή, τὴ θαυμάζουν καὶ τὴ χειροκροτοῦν. Γιατί τέτοια προσευχή, λέγει, καταισχύνει τοὺς δαίμονες καὶ τοὺς τρέπει σὲ φυγὴ... τέτοια προσευχή ἐξομοιώνει τὸν ἄνθρωπο ὄχι μὲ ἀγγέλους καὶ Ἀρχαγγέλους, ἀλλὰ μὲ αὐτὸν τὸν βασιλέα τῶν οὐρανῶν» (PG 49, 406).

Συχνὰ ὅμως ἀκούγεται ἀπὸ ἀνθρώπινα χεῖλη: καλὰ γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους μπορῶ καὶ προσεύχομαι, ἀλλὰ γιὰ τοὺς ἐχθρούς μου δὲν μπορῶ νὰ τό κάνω. Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις μπορεῖ ὁ Χριστιανὸς νὰ ξεπεράσει τὸ ψυχικὸ ἐμπόδιο μὲ τὸ νὰ δίδει τὰ ὀνόματα τῶν ἐχθρῶν του καὶ νὰ τὰ μνημονεύει ὁ ἱερέας στὴν Ἁγία Πρόθεση, τὴν ὥρα τοῦ Ὁρθρου. Σιγά-σιγά αὐτὸ θὰ μαλακώσει καὶ τὴν δική μας ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴ ἐκείνων πού μᾶς πολεμοῦν, μᾶς βλάπτουν ἢ μᾶς συκοφαντοῦν, ἐφόσον ὑπάρχει μέσα τους ψῆγμα καλῆς διάθεσης.

Ἄν ὁ Προφητὰναξ Δαβὶδ καὶ ὁ Προφήτης Σαμουὴλ στοὺς χρόνους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὴν περίοδο τῆς σκιᾶς τοῦ νόμου, ξεπέρασαν τὸν ἑαυτό τους καὶ προσεύχονταν γιὰ τοὺς ἐχθρούς τους, πολὺ περισσότερο μπορούμε νὰ κάνουμε τὸ ὅμοιο ἐμεῖς οἱ Χριστιανοὶ πού εὐρισκόμαστε στὴν ἐποχὴ τῆς Χάριτος.

Μελετώντας προσεκτικὰ τοὺς Ψαλμούς τοῦ Δαβὶδ, μένουμε ἔκθαμβοι μὲ τὸν πλοῦτο τῆς καρδιάς του, γιὰ τὴν ἀνεξικακία πού ἐπιδείκνυε γιὰ τοὺς ἐχθρούς του. Εἶχε τὴ βεβαιότητα ὅτι ἡ προσευχή του γιὰ τοὺς ἐχθρούς του καὶ μάλιστα γιὰ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους εἶχε ποροηγουμένως εὐεργετήσει καὶ μετὰ στράφηκαν ἐναντίον του, δὲν θὰ πηγαινε χαμένη. Ποῦ εὗρισκε ἀλήθεια τὴν ψυχικὴ δύναμη καὶ φερόταν μὲ αὐτὸ τὸν ὑπέροχο τρόπο; Ποῦ ἄλλοῦ, παρά μόνον μὲ τὴν καταφυγὴ του στὸν Ἀληθινὸ Θεό!

Μέσα στὸν ἐργασιακό μας κυρίως χῶρο ζοῦμε καταστάσεις ταπεινωτικές. Κάποιοι εἶτε ἀπὸ φθόνο εἶτε ἀπὸ ἄλλα κίνητρα μᾶς ἐπιβουλεύονται,

μᾶς μισοῦν ἢ μᾶς κακολογοῦν σέ συνεργάτες ἢ σέ προϊσταμένους μας. Ἄλλοτε κατεργάζονται σχέδια ὑποχθόνια ἐναντίον μας, μέ σκοπό νά ἐμποδίσουν τήν ἐξέλιξη καί τήν ἀνοδό μας σέ ὑψηλότερη βαθμίδα καί ἄλλοτε μᾶς ἐπιτίθενται μέ μανία. Στίς ἡμέρες μας παρατηρεῖται πió ἔντονο τό φαινόμενο οἱ Χριστιανοί νά ὀδηγοῦνται στά δικαστήρια μέ τιποτένιες ἀφορμές, ὥστε νά λυγίσουν, νά μή ἐκδηλώσουν δημόσια τήν πίστη τους ἢ τήν ἀντίθεσή τους σε φαινόμενα καί πράξεις, πού ἀντίκεινται στήν ἠθική καί τό δίκαιο. Τότε εἶναι ἀνάγκη ὁ Χριστιανός νά ἐπιδείξει ὄχι μόνον αὐτοσυγκράτηση, ἀλλά καί νά ἐκδηλώσει τήν ἀγάπη καί τήν συμπάθειά του γιά τό κατάντημα τῶν ἐχθρῶν του. Σέ αὐτές τίς περιπτώσεις χρειάζεται ἕνας καλός χειρισμός τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν. Καί βέβαια δέν πρέπει ὁ Χριστιανός νά ἀφήσει τόν ἑαυτό του ἢ τήν οἰκογένειά του ἀπροστάτευτο, ἔρμαιο στήν κακία τέτοιων ἀνθρώπων. Ὅμως πέρα ἀπό τίς ὁποῖες ἀνθρώπινες ἐνέργειες, ὀφείλουμε νά προσευχηθοῦμε «ὑπέρ τῶν ἐπηρεαζόντων καί διωκόντων ἡμᾶς». Καλό εἶναι σέ ἀνάλογα περιστατικά νά ἐνθυμούμεθα ἕνα συγκλονιστικό καί πολύ διδακτικό περιστατικό, τό ὁποῖο ἀναφέρεται στόν ἅγιο Διονύσιο Ζακύνθου καί στό πῶς συγχώρησε τόν φονιά τοῦ ἀδελφοῦ του. Γράφεται σχετικά:

«Ἀφήνοντας τόν ἐπισκοπικό θρόνο τῆς Αἰγίνης, πόθος τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ἦταν νά ἀναχωρήσει σέ τόπο ἡσυχαστικό καταλληλότερο γιά αὐστηρότερη πνευματική ζωή, ἐπιλέγοντας κατά τό ἔτος 1579 τό Μοναστήρι τῆς Θεοτόκου τῆς Ἀντιφωνήτριας στή γενέτειρά του τήν Ζάκυνθο, ἀσκούμενος μέ σκληρή νηστεία, προσευχή, χαμευνία, ἐλεημοσύνη, νουθετώντας καθημερινῶς τούς Χριστιανούς. Χαρακτηριστικό τῶν μεγάλων ἀρετῶν πού ἀξιώθηκε αὐτός ὁ Ἅγιος ἄνθρωπος, ἦταν ἡ ἀγάπη του πρὸς τόν πλησίον... Κάποτε συνέβη ἕνας ξένος κακότροπος ἄνθρωπος νά φονεύσει τόν ἀγαπημένο ἀδελφό τοῦ Ἁγίου, πού τόν ἔλεγε Κωνσταντῖνο καί ἦταν ἕνας ἐνάρετος, σπουδαῖος καί φημισμένος ἄρχοντας τῆς Ζακύνθου. Ὁ φονιάς ἀφοῦ διέπραξε τό ἔγκλημα, φοβούμενος τούς συγγενεῖς τοῦ φονευθέντος, ἔφυγε γιά νά γλιτώσει τή ζωή του καί κρυβόταν σέ τόπους ἐρημικούς καί δύσβατους. Ὅμως, κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ, βρέθηκε στό Μοναστήρι τῆς Ἀντιφωνήτριας, χωρίς νά γνωρίζει ὅτι ἐκεῖ ἦταν Ἡγούμενος ὁ Ἅγιος Διονύσιος, ὁ ἀδελφός τοῦ θύματος. Τρομαγμένος καί φοβισμένος σάν μισοπεθαμένος, μέ δάκρυα στά μάτια πέφτει γονατιστός στά πόδια τοῦ Ἁγίου, παρακαλώντας νά τόν κρύ-

ψει σέ ἀπόκρυφο τόπο. Βλέποντάς τον ὁ Ἅγιος τόσο φοβισμένο, τόν ρώτησε γιά τήν αἰτία καί ἐκεῖνος τοῦ ἀποκρίθηκε ὅτι φοβόταν γιά τήν ἐκδίκηση τῶν ἀρχόντων Σιγούρων, οἱ ὁποῖοι τόν κυνηγοῦσαν γιά νά τόν σκοτώσουν, διότι εἶχε φονεύσει ἕναν συγγενή τους, τόν Κωνσταντῖνο. Ὁ Ἅγιος Διονύσιος μαθαίνοντας ὅτι μπροστά του εἶχε τόν φονιά τοῦ ἀδελφοῦ του, αἰσθάνθηκε μεγάλο πόνο στήν καρδιά του καί μέ δάκρυα στά μάτια τοῦ εἶπε στενάζοντας: ὦ, ἄνθρωπε, τί σέ ἔφταιξε ὁ καλός ἐκεῖνος ἄρχοντας καί τόν θανάτωσες ἄδικα;». Προτίμησε ὁμως νά τηρήσει τήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ, πού θέλει νά κάνουμε καλό σέ ὅσους κάνουν τό κακό καί ἀντί νά τόν τιμωρήσει, τηρήσε τήν ἀνεξικακία τοῦ Χριστοῦ πού συγχώρησε αὐτούς πού τόν σταύρωσαν καί ἀφοῦ ἐνθάρρυνε καί παρηγόρησε τόν φονιά, τόν ἔκρυψε σέ ἀπόκρυφο τόπο, φιλεύοντάς τον μέ φιλοφροσύνη καί εὐσπλαγχνία. Σέ λίγη ὥρα ἦρθαν στό Μοναστήρι οἱ συγγενεῖς τοῦ Ἁγίου, κουρασμένοι ἀπό τήν ὁδοιπορία, λυπημένοι γιά τόν θάνατο τοῦ Κωνσταντίνου, συνοδευόμενοι ἀπό ὀπλισμένους ἀνθρώπους. Βλέποντάς τους ὁ Ἅγιος προσποiehthe ὅτι δέν γνῶριζε τίποτα καί τούς ρώτησε γιά τόν λόγο πού εἶχαν ἔρθει. Αὐτοῖ τοῦ εἶπαν γιά τήν δολοφονία τοῦ ἀδελφοῦ του καί τόν ρώτησαν ἂν πέρασε ἀπό ἐκεῖ ὁ φονιάς πού ἀναζητοῦσαν, γιατί ἤθελαν νά ἐκδικηθοῦν γιά τόν θάνατο τοῦ ἀδελφοῦ του. Ὁ Ἅγιος κλαίγοντας συμβούλεψε τούς συγγενεῖς του νά ἀναχωρήσουν ἀπό τό Μοναστήρι, θέλοντας νά σώσει τόν φονιά. Ὅταν ἐκεῖνοι ἀπομακρύνθηκαν, τόν κάλεσε ἀπό τήν κρύπτη ἀποκαλύπτοντάς του τήν ἀλήθεια, ὅτι δηλαδή ἦταν ἀδελφός τοῦ θύματος καί ἀφοῦ τόν συμβούλεψε σάν πατέρα καί τόν ἔφερε σέ μετάνοια, τόν συγχώρησε καί τόν συνόδεψε κάτω στήν παραλία, δίνοντάς του τρόφιμα καί ὅ,τι ἄλλο χρειαζόταν, βοηθώντας τον νά φύγει σέ ἄλλον τόπο γιά νά σώσει τή ζωή του, δείχνοντας ἔτσι τήν μεγάλη του ἀρετή καί τήν ἀγιότητά του» (stratisandriotis.blogspot.gr/13-9-2012).

Παραδείγματα ἀνεξικακίας καί συγχωρητικότητας τῶν ἐχθρῶν ἔχει ἀναριθμητά νά παρουσιάσει ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Χριστιανοί καλούμαστε νά ἐμπνευσθοῦμε ἀπό αὐτά καί νά τά μιμηθοῦμε. Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ στίς περιπτώσεις αὐτές εἶναι πολύ μεγαλύτερη ἀπό τό κακό πού μᾶς προκάλεσαν οἱ ἐχθροί μας. Καί σέ ἐμᾶς ἀλλά καί στοὺς ἐχθρούς μας. ■

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Αρχιμ. Ιερεμίου Γεωργαλῆ

Μέ μιά προσεχτική παρατήρηση στην πολύ-βουη καθημερινότητά μας θά διαπιστώσουμε ὅτι μέ μεγάλη εὐκολία συνομιλοῦμε, ἱκανό μάλιστα διάστημα τῆς ἡμέρας, μέ τόν ἑαυτό μας. Συνομιλοῦμε σάν νά ἔχουμε ἓνα ἄλλο πρόσωπο ἀπέναντί μας καί τοῦ παρουσιάζουμε τίς σκέψεις μας. Δημιουργοῦμε συζητήσεις μέ τόν ἑαυτό μας, κάνουμε σχέδια, φανταστικούς διαλόγους, ἀντιμετωπίζουμε προβλήματα, καταστάσεις, πρόσωπα, ἐνδεχόμενα. Δημιουργοῦμε μυθικούς κόσμους πού πραγματοποιοῦμε τά ὄνειρά μας καί ἀνεκπλήρωτες ἐπιθυμίες, καλές καί κακές. Κάποτε, ὁ μακαριστός Γέροντας Ἐφραίμ ὁ Κατουνακιώτης βρέθηκε, λόγω ἀσθενείας, στό νοσοκομεῖο κληρικῶν τῶν Ἀθηνῶν. Βγαίνοντας στό μπαλκόνι εἶδε κάτω στήν λεωφόρο τά αὐτοκίνητα πού ἔτρεχαν καί εἶπε: «Δέστα πῶς τρέχουν πάνω-κάτω σάν τοὺς λογισμούς τοῦ ἀνθρώπου καί αὐτά χωρίς σταματημό».

Ὁ νοῦς, κατά τήν Πατερική διδασκαλία εἶναι τό καθαρότερο μέρος τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι ὁ ὀφθαλμός τῆς ψυχῆς. Ὅτι εἶναι τά μάτια μας γιά τό σῶμα εἶναι ὁ νοῦς γιά τήν ψυχή. Μέ τόν νοῦ ἐπικοινωνοῦσε πρίν τήν πτῶση ὁ ἄνθρωπος μέ τόν Δημιουργό καί Πλάστη του καί θεωροῦσε τή δόξα Του καί λάμβανε ζωή. Μετά τήν πτῶση καί τήν ἄρνηση τοῦ ἀνθρώπου νά κοινωνεῖ μέ τόν Ζωοδότη Θεό ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου σκοτίσθηκε ἀπό τά πάθη. Τότε ἡ λογική, ἀγνοώντας τόν νοῦ καί τήν πολύτιμη καί οὐσιαστική ἐργασία του, θεωρήθηκε ἡ ὑπερτέρα δύναμη τῆς ψυχῆς. Μέ τήν λογική ὅμως δέν ζεῖς τόν Θεό, οὔτε γνωρίζεις τόν ἑαυτό σου. Γνωρίζεις ὅ,τι ἀντιλαμβάνονται οἱ αἰσθήσεις σου μόνον. Ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Ἀσκητής μᾶς διδάσκει ὅτι τρεῖς εἶναι οἱ κινήσεις τοῦ νοός, τό κατά φύσιν, τό ὑπέρ φύσιν καί τό παρά φύσιν. Στό κατά φύσιν ὁ νοῦς ἀποκτᾷ τό «γνώθι σαυτόν». Ἀποκτᾷ δηλαδή αὐτογνωσία. Γνωρίζει τήν ἀσθενεία του, πού προέρχεται ἀπό τοὺς αἰσχροὺς καί βλάσφημους λογισμούς καί τήν καλλιέργεια τῶν παθῶν. Αὐτός διά τῆς μετανοίας προστρέχει στόν φιλόανθρωπο Θεό. Στήν παρά φύσιν κατάσταση ὁ νοῦς βυθίζεται στήν φιλαυτία. Μέ τήν φιλαυτία θεωρώντας τόν ἑαυτό του ἀκέραιο ἀποδίδει τήν αἰτία τῶν δικῶν του

κακῶν στόν συνάνθρωπο. Στήν ὑπέρ φύσιν κατά-σταση ὅταν εἰσέλθει ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, ζεῖ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καί ἀπολαμβάνει τοὺς καρπούς τῆς παρουσίας τοῦ Παναγίου Πνεύματος, σύμφωνα μέ τό Ἀποστολικόν: «Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος (Γαλ. 5,22-23). Ἡ φυσική λοιπὸν κίνησις τοῦ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου δέν εἶναι πρὸς τόν κόσμον καί τὰ τοῦ κόσμου πράγματα, ἀλλὰ πρὸς τόν Δημιουργό Τριαδικό Θεό ἀπὸ ὅπου λαμβάνει Χάρη ζωοποιό. Ἀναλόγως λοιπὸν τῆς καταστάσεως πού βρίσκεται ὁ νοῦς μας θά πορευόμαστε καί στόν ἐπίγειο βίον μας. Ὅπως εἶπαμε ὁ νοῦς εἶναι ὁ ὀφθαλμός τῆς ψυχῆς. Σύμφωνα λοιπὸν μέ τήν τροφοδοσία, πού κάνει ὁ νοῦς στήν ψυχή, ἐνεργοῦμε. Τό σῶμα ἀπὸ μόνο του δέν μπορεῖ νά κάνει τίποτε. Τό σῶμα εἶναι ὁ διάκονος τῆς ψυχῆς. Βλέπουμε ὅτι, ὅταν ἀποχωρήσει ἡ ψυχή ἀπὸ τό σῶμα, αὐτό σταματᾷ νά λειτουργεῖ καί νά ἐνεργεῖ καί ἐν τέλει ἀποσυντίθεται. Ὅταν λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία ὁμιλεῖ γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς, ὁμιλεῖ οὐσιαστικά γιά τήν σωτηρία ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρώπου, ψυχῆς καί σώματος μαζί. Ἡ ψυχή μέ τόν ἡγεμόνα νοῦ χρειάζονται τήν θεραπεία. Τό πού λοιπὸν θά στραφεῖ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σημαντικό γιά τήν πνευματική κατάστασή του καί φυσικά γιά τήν σωτηρία του. Ἐδῶ δοκιμάζεται τό αὐτεξούσιο καί τό θεῖο χάρισμα τῆς ἐλευθερίας. «Ἐξουσίαν δέ ἔχει ὁ νοῦς καί δύναμιν, ὃ θέλει, εἴτε ἔπεσθαι, εἴτε ἀντιστῆναι» (Φιλοκαλ. Β', σελ. 39) μᾶς λέγει ὁ μέγας ἀκτινογράφος τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής. Μετά λοιπὸν τήν πτῶση τῶν Πρωτοπλάστων ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου σκοτίσθηκε ἀπὸ τὰ πάθη καί δυστυχῶς κινεῖται μέ μεγάλη εὐκολία πρὸς τήν ἁμαρτία. Ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου γίνεται ἔδρα τῶν παθῶν, πού τροφοδοτεῖ ὁ μολυσμένος νοῦς. «Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημῖαι. Ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον» μᾶς λέγει ὁ Κύριος (Ματθ. 15,19-20). Ὁ μολυσμένος

νοῦς τροφοδοτεῖ τό σαρκικό καί πνευματικό κέντρο τῆς ὑπάρξεώς μας, τήν καρδιά μας δηλαδή, μέ ὅλους τούς προαναφερθέντες πονηρούς λογισμούς, πού μποροῦν νά ἐξελιχθοῦν βεβαίως σέ ἔμπρακτη ἀμαρτία. Ἐκεῖ λοιπόν στό βάθος τῆς καρδιάς μας μέ προπύργιο τόν νοῦ γίνεται ἡ μεγάλη μάχη, ὁ ἀδυσώπητος πόλεμος, ἡ ἔφοδος τῶν λογισμῶν ἀπό τόν ἀρχέκακο διάβολο. Μᾶς λέγει χαρακτηριστικά ὁ μακαριστός γέροντας Σωφρόνιος τοῦ Ἑσσεῖ: «Πεδίον τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος διά ἕκαστον ἄνθρωπον πρό παντός εἶναι ἡ ἑαυτοῦ καρδιά. Καί ὅστις ἀγαπᾷ νά εἰσέρχεται εἰς τήν καρδίαν του, κατανοεῖ τόν λόγον τοῦ προφήτου Δαυΐδ: Ὑποσελεύσεται ἄνθρωπος καί καρδιά βαθεῖα. Ἡ γνήσια ἐν Χριστῷ ζωὴ ρέει ἐκεῖ, ἐν τῇ βαθείᾳ καρδίᾳ κεκρυμμένη οὐχί μόνον ἀπό τὰ ξένα βλέμματα, ἀλλά ἐν τῷ πληρώματι αὐτῆς καί ἀπό αὐτόν τόν ἴδιον ἄνθρωπον».

Ὅπως προαναφέραμε οἱ λογισμοί εἶναι οἱ πολιορκητικοί κριοί τοῦ πορθητῆ διαβόλου, διά τῶν ὁποίων διαβαίνει τὰ μυστικά περάσματα τοῦ ἐσωτερικοῦ μας κόσμου καί ἐμβολίζει τίς πύλες τοῦ βασιλείου τῆς καρδιάς μας, τοῦ κέντρου τῆς ὑπάρξεώς μας. Σύμφωνα μέ τήν Πατερική γραμματεία οἱ λογισμοί δέν εἶναι ἀπλές σκέψεις τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά εἶναι εἰκόνες καί σκέψεις μαζί καί ἀναπόσπαστες. Ὁ ὁσιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης μᾶς λέγει: «Οἱ λογισμοί λόγοι τῶν δαιμόνων εἰσὶ καί τῶν παθῶν πρόδρομοι». Οἱ αἰτίες πού γεννιοῦνται οἱ λογισμοί εἶναι οἱ ἑξῆς: 1) Τό Προπατορικό ἀμάρτημα. Μετά τήν πτώση τῶν Πρωτοπλάστων ὁ νοῦς πού θεωροῦσε τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ σκοτίσθηκε καί στράφηκε πρὸς τήν ὕλη. Αὐτό πέρασε ὡς μεταδοτική ἀσθένεια στόν ἄνθρωπο, τόν κάθε ἄνθρωπο μέχρι καί τίς ἡμέρες μας. 2) Δεύτερη αἰτία τῶν λογισμῶν εἶναι οἱ αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτές εἶναι οἱ πύλες πού συνήθως ἀφήνουν ἀφύλαχτες οἱ ἄνθρωποι. Διά τῶν αἰσθήσεων εἰσέρχονται ἡ δημιουργοῦνται λογισμοί πού ταλαιπωροῦν πολύ τούς ἄνθρώπους, ἰδίως στήν ἐποχή μας πού οἱ πολλοί ἔχουν ἀποστατήσῃ ἀπό τόν Θεό καί ἡ εὐζωία εἶναι τό κριτήριο τοῦ βίου μας. 3) Τρίτη αἰτία εἶναι τὰ πάθη πού κυριεύουν τήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ ἀσθενήματα αὐτά τῆς ψυχῆς γίνονται αἰτία δημιουργίας τῶν λογισμῶν πού βασανίζουν τόν ἄνθρωπο. 4) Τέταρτη αἰτία δημιουργίας καί γεννήσεως τῶν λογισμῶν εἶναι οἱ δαίμονες. Οἱ δαίμονες χρησιμοποιοῦν τὰ πάθη, τίς αἰσθήσεις καί τίς ἐμπειρίες τοῦ ἀνθρώπου γιά νά δημιουργήσουν πονηρούς λογισμούς. Ἐπίσης, ἡ ἰδιοσυγκρασία καί οἱ

κλίσεις τοῦ ἀνθρώπου παίζουν ρόλο στήν δημιουργία τῶν πονηρῶν λογισμῶν.

Ὅλη αὕτη ἡ διεργασία τῆς δημιουργίας τῶν λογισμῶν πραγματοποιεῖται μέσα στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. Γιά νά φθάσουμε στήν διάπραξη τῆς ἀμαρτίας ἀκολουθοῦμε μιά συγκεκριμένη πορεία, πού τίς περισσότερες φορές ὁ ἄνθρωπος, πού δέν ἔχει πνευματική ἐμπειρία καί ἐγρήγορση, δέν μπορεῖ νά ἀντιληφθεῖ. Τό πρῶτο πού κάνει ἕνας πονηρός λογισμός εἶναι νά προσβάλλει, νά ἐπιτεθεῖ δηλαδή στόν νοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Αὕτη ἡ πρώτη φάση εἶναι φυσιολογική γιά ὅλους τούς ἄνθρώπους. Δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς πού νά μὴν ἔχει δεχθεῖ προσβολή ἀπό πονηρούς λογισμούς. Σ' αὐτό τό πρῶτο στάδιο ὁ ἄνθρωπος δέν ἔχει ἀμαρτία. Ἐδῶ χρειάζεται ἡ ἐγρήγορση νά μὴν ἀποδεχθοῦμε τόν πονηρό λογισμό. Αὐτό τό πρῶτο στάδιο εἶναι καί τό σημαντικότερο. Ἄν ὅμως ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἀρχίσει τήν συζήτηση μέ τόν πονηρό λογισμό τότε αὐτός ἤδη βρίσκεται στήν ἀνοιχτή πύλη τῆς καρδιάς μας καί εἶναι ἔτοιμος νά εἰσέλθῃ σ' αὐτήν. Ἐδῶ συνήθως γίνεται μιά πάλιν μέ τούς πονηρούς λογισμούς. Ἄν ὁ χριστιανός ἔχει πνευματική ἐμπειρία, κυρίως μέσω τῆς προσευχῆς, προσπαθεῖ νά ἐμποδίσῃ τήν εἴσοδο τοῦ πονηροῦ λογισμοῦ στήν καρδιά. Διαφορετικά ἔχουμε αἰχμαλωσία τοῦ νοῦ ἀπό τὰ δίχτυα τῶν πονηρῶν λογισμῶν τοῦ διαβόλου καί ἐσωτερική διάπραξη τῆς ἀμαρτίας. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μᾶς μιλάει γιά τήν δύναμη τῶν πονηρῶν λογισμῶν καί τήν ἐσωτερική ἀμαρτία: «Πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ» (Ματθ. 5,28). Ἡ συγκατάθεση τοῦ ἀνθρώπου στοὺς πονηρούς λογισμούς εἶναι πνευματική μοιχεία, εἶναι ἄρνηση τοῦ Θεοῦ. Χάνεται ἡ παρρησία πρὸς τόν Θεό καί ὁ ἄνθρωπος νοιώθει τόν Θεό ἐχθρικό ἀπέναντί του. Εἶναι μιά φυσιολογική ἐξέλιξη αὕτη, ἀφοῦ τό φῶς δέν συνυπάρχει μέ τό σκοτάδι, ἡ ἀλήθεια μέ τό ψεῦδος, ἡ εἰρήνη μέ τήν ταραχή, ὁ Θεός μέ τόν διάβολο. Ὅσο δέ περισσότερο παραμένει ἕνας λογισμός στόν νοῦ μας καί καλλιεργεῖται τόσο περισσότερο ἰσχυροποιεῖται καί τό ἀνάλογο πάθος πού τροφοδοτεῖ αὐτός ὁ λογισμός. Ἐπειδὴ στίς ἡμέρες μας ἔχουμε ἀπομακρυνθεῖ πολύ ἀπό τήν ὀρθόδοξη παράδοση καί ζωὴ οἱ ἄνθρωποι ἔχουν γίνει πολύ πιό εὐάλωτοι στίς δόλιες ἐπιθέσεις τῶν δαιμόνων καί στοὺς πονηρούς λογισμούς πού ἐνσπεύρουν. Ἀρκετοί ἀπ' αὐτούς πού κυβερνοῦν τόν κόσμο ἔχουν ἀποκτήσῃ ἐξαιρετική μὀρφωση καί ἔχουν ἀναπτύξει ἰδιαίτερα χαρίσματα. Ἐπειδὴ

ὁμως κυριαρχοῦνται στό νοῦ τους ἀπό διαβολικούς λογισμούς καί παραμένουν μακριά ἀπό τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ γίνονται καταστροφικοί, ἄρπαγες, ψεῦτες, θρασεῖς, ἐπίορκοι, ἐκμεταλευτές καί τόσα ἄλλα δυστυχῶς. Ὁ διάβολος στήν ἐποχή μας ἐβαλε σύγχρονα ἐνδύματα καί περιγεῖλ᾽ τόν κόσμο. Ἔπεισε τήν σύγχρονη κοινωνία ὅτι δέν ὑπάρχει, ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι παραμύθια παρωχημένων ἐποχῶν καί ἀμόρφωτων ἀνθρώπων. Ἔτσι κυριαρχεῖ μέ ἄνεση στό νοῦ τῶν ἀνθρώπων μέσῳ τῶν πονηρῶν λογισμῶν καί προωθεῖ ἕναν πολιτισμό καταστροφῆς. Τό ἄγχος, ἡ ἀνασφάλεια, ἡ αὐξηση τῶν ψυχικῶν διαταραχῶν εἶναι τέκνα δικά του. Ἀρρωστημένα μυαλά δημιουργοῦν ἀρρωστημένες καταστάσεις. Τό χειρότερο εἶναι ὅτι μέ ψευδαισθήσεις καί κατασταλτικά τοῦ κόσμου τούτου προσπαθοῦμε νά ξορκίσουμε τό κακό. Προσωρινῶς δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωση ὅτι ἀντιμετωπίσαμε τήν κατάσταση. Ὅταν ὁμως συνειδητοποιήσουμε τήν ἀλήθεια ὁ διάβολος ἔρχεται καί μᾶς πολεμᾷ μέ λογισμούς ἀπελπισίας. Τό ζητούμενο λοιπόν εἶναι ἡ θεραπεία τοῦ νοῦ ἀπό τούς πονηροῦς διαβολικούς λογισμούς. Καί σ' αὐτήν τήν περίπτωση ἔχουμε τήν πρόληψη, ἔχουμε καί τήν θεραπευτική ἀγωγή.

Τό στίγμα γιά τήν πρόληψη μᾶς τό δίνει ὁ μέγας ἀπόστολος Παῦλος ὅταν ἀπευθύνεται στόν μαθητή του, τόν ἀπόστολο Τιμόθεο καί τοῦ λέγει: «Σὺ δέ νῆφε ἐν πᾶσι» (Β' Τιμ. 4,5). Νήψη στήν Ἀποστολική καί Πατερική γλῶσσα σημαίνει ἐγρήγορση, προσοχή, ἐπαγρύπνηση. Στήν προκειμένη περίπτωση ἡ νήψη, ἡ ἐγρήγορση δηλαδή, ἀφορᾷ τόν νοῦ καί τήν καρδιά τοῦ ἀγωνιστῆ χριστιανοῦ. Ὁ νηπτικός μαχητής ἀποφεύγει καί τίς αἰτίες δημιουργίας τῶν λογισμῶν. Ἀποφεύγει τούς τόπους καί τά πράγματα ἐκεῖνα, πού ἐμπειρικά γνωρίζει ὅτι τοῦ προξενοῦν ἐμπαθεῖς λογισμούς. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει καί ὁ ἀσκητικός τρόπος ζωῆς στήν ἀντιμετώπιση τῶν διαβολικῶν ἐπιθέσεων, πού ὁδηγεῖ στήν οὐσιαστική μετοχή μας στό μυστήριο τῆς παρουσίας τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τήν Θεία Λειτουργία. Ἡ νηστεία, ἡ ἀκολουθία, ὁ σωματικός κόπος δημιουργοῦν ἀνδρεῖο φρόνημα στόν ἀγωνιστή, τόν κάνουν ἐτοιμοπόλεμο καί ἀποφασιστικό στήν ἀντιμετώπιση τῶν πονηρῶν λογισμῶν. Ἡ περιφρόνηση καί ἡ ἀπαξίωση τῶν λογισμῶν εἶναι ἄλλη μία ἀποτελεσματική νηπτική μέθοδος γιά νά ἀποφύγουμε ἐξ ὀλοκλήρου τήν πάλη καί τόν διάλογο μέ τούς πονηροῦς λογισμούς. Ἐπίσης, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί ἡ μνήμη τοῦ θανάτου εἶναι πολύτιμοι συμπαράστατες στόν ἀγῶνα αὐτόν

ἐναντίον τῶν πονηρῶν λογισμῶν. Καί οἱ δύο αὐτές πνευματικές καταστάσεις ἀποτελοῦν δῶρα τοῦ Θεοῦ στόν ἀγωνιστή χριστιανό πού καθημερινά ἐπιθυμεῖ νά ἀρέσει στόν Θεό. Ἀπαραίτητη δέ προϋπόθεση καθαρισμοῦ τῆς καρδιάς καί τοῦ νοός πέρα ἀπό ὅσα μέχρι τώρα ἀναφέραμε εἶναι ἡ συχνή καί εἰλικρινῆς ἐξαγόρευση τῶν λογισμῶν μας στόν Πνευματικό μας. Ὅταν οἱ λογισμοί χρονίζουν στήν καρδιά μας γίνονται νευρώσεις. Ταλαιπωροῦν καί θλίβουν ἀφάνταστα τόν ἄνθρωπο. Τό νά κρύπτουμε τούς λογισμούς μας ἀπό τόν Πνευματικό ἰσοδυναμεῖ μέ πνευματική αὐτοκτονία.

Ὁ ἄνθρωπος ἀπό μόνος του δέν μπορεῖ νά διώξει τόν σατανά. «Ἰησοῦ ὀνόματι μᾶστιζε πολεμίους», μᾶς λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος. Δηλαδή, μέ τήν ἐπίκληση τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ πολέμησε τούς δαίμονες. Στήν περίπτωση τῶν δαιμονικῶν λογισμῶν δέν ἀρκεῖ ἡ καλή προαίρεση μήτε οἱ ἀνθρώπινοι καλοί λογισμοί, χρειάζεται τό πῦρ τῆς Θείας Χάριτος, τό ὅποιο, μόλις ἀνάψει στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, φωτίζει τά σκοτάδια, πού δημιουργοῦν τά πάθη καί κατακαίει τούς δαιμονικούς λογισμούς, πού θά πλησιάσουν. Ἡ προσευχή τοῦ Ἰησοῦ ἔχει ὡς ὑπόβαθρο τήν μετάνοια. Ὁ μετανοῶν ξανοίγεται μέ σύνεση καί ταπείνωση στό πέλαγος τοῦ θείου ἐλέους καί ἔχοντας ὁδηγό τόν Χριστό, μέ θάρρος ἀντιμετωπίζει τίς ἐπιθέσεις τοῦ διαβόλου. Ὅλοι οἱ χριστιανοί κληρικοί, μοναχοί καί λαϊκοί ὀφείλουν νά καλλιεργοῦν μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Πνευματικοῦ τους Πατρός τήν εὐχή τοῦ Ἰησοῦ.

Τόν 14ο αἰῶνα ἀσκήτευσε στήν Σκήτη τοῦ Τιμίου Προδρόμου Βεροίας, ὁ μέγας Ἡσυχαστής τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. Στήν ἴδια περιοχή ἀσκήτευε καί ἕνας ἐνάρετος γέροντας, ὁ Ἰώβ. Σέ συζήτηση πού εἶχε μέ τόν ἅγιο Γρηγόριο διατύπωσε τήν ἀντίθεσή του στό νά καλλιεργοῦν τήν νοερά προσευχή καί οἱ λαϊκοί. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος μέ σεβασμό πολύ προσπαθοῦσε νά τοῦ ἀποδείξει ὅτι ἡ θέση αὐτή ἦταν λανθασμένη, πλήν ὁμως μάταια. Ὅταν ὁ γέροντας Ἰώβ γύρισε στό ἀσκητήριό του τοῦ ἐμφανίσθηκε ἄγγελος Κυρίου καί τοῦ ἐξήγησε ὅτι ὁ Παλαμᾶς ἔχει δίκιο. Ἐκεῖνος ἐπέστρεψε μετανοημένος γιά τήν ἐμμονή του καί διακύρηξε τήν θεία ἀποκάλυψη, πού δέχθηκε. Στόν πόλεμο λοιπόν ἐναντίον τῶν πονηρῶν λογισμῶν πρέπει μέ ταπείνωση νά ἀντιστεκόμαστε μέ τό μέγα ὄπλο τῆς νοεράς προσευχῆς. ■

ΞΕΚΛΕΙΔΩΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΜΥΑΛΟΥ. ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΣΚΕΨΗΣ, ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΜΝΗΜΗΣ

τῆς Παρασκευῆς Μαντικοῦ, ἐκπαιδευτικοῦ

Κέψη εἶναι νά φαντάζεσαι, νά σχεδιάζεις, νά ὑπολογίζεις, νά καταλαβαίνεις τούς ἄλλους, νά λύνεις προβλήματα καί νά ἐλέγχεις τό ἀποτέλεσμα. Ἡ ἱκανότητα τῆς σκέψης καί τῆς λογικῆς εἶναι μία ἀπό τίς πέντε πιο σημαντικές λειτουργίες τοῦ ἐγκεφάλου. Οἱ ἄλλες τέσσερις εἶναι ἡ ἀντίληψη τοῦ περιβάλλοντος, ἡ ἐπικοινωνία, ἡ ἱκανότητα ἀναγνώρισης καί ἡ ἱκανότητα κίνησης τοῦ σώματος. Ἀπό ἐγκεφαλογραφήματα πού ἔχουν γίνει γνωρίζουμε ὅτι οἱ πέντε αἰσθήσεις μας – ὄραση, ἀκοή, ὄσφρηση, γεύση καί ἀφή – στέλνουν μηνύματα σέ διαφορετικά σημεῖα τοῦ ἐγκεφάλου. Ἄλλα σημεῖα τοῦ ἐγκεφάλου συντονίζουν τίς κινήσεις τοῦ σώματος, ἄλλα ἔχουν νά κάνουν μέ τήν κατανόηση καί τήν παραγωγή τοῦ λόγου. Μεγάλα κομμάτια τοῦ ἐγκεφάλου δέ σχετίζονται μέ μία συγκεκριμένη λειτουργία ἀλλά παίρνουν μέρος σέ πολλά διαφορετικά εἶδη σκέψης προκαλώντας ἐκρήξεις ἡλεκτρικῆς ἐνέργειας πού διαπερνοῦν τόν ἐγκέφαλο.

Τό ποσοστό ἡλεκτρικῆς δραστηριότητας στόν ἐγκέφαλο (ἐγκεφαλικά κύματα) δείχνει κατά προσέγγιση τήν ταχύτητα μέ τήν ὁποία σκεφτόμαστε. Ὅταν κοιμόμαστε, τά ἐγκεφαλικά κύματα κινοῦνται ἀργά, ὅταν νυστάζουμε, λίγο πιο σύντομα καί ὅταν σκεφτόμαστε, αὐτά μεταβάλλονται ἔντονα καί ἀκανόνιστα. Ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος μοιάζει μέ ἡλεκτρονικό ὑπολογιστή. Ὡστόσο οἱ ὑπολογιστές μποροῦν νά κάνουν κάποια πράγματα καλύτερα ἀπό μᾶς καί ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος μπορεῖ νά κάνει κάποια πράγματα καλύτερα ἀπό τούς ὑπολογιστές. Αὐτή τή στιγμή σχεδιάζονται πιο ἐξελιγμένα μοντέλα Η/Υ πού θά μοιάζουν περισσότερο μέ τόν ἀνθρώπινο ἐγκέφαλο. Θά μποροῦν ν' ἀναγνωρίζουν κάποια πρόσωπα, θά καταλαβαίνουν ἐντολές πού δίνονται στή γλώσσα μας, θά μποροῦν νά μαθαίνουν ἀπό τήν ἐμπειρία τους! Ἕνας ὑπολογιστής μπορεῖ νά ἐμφανίσει στήν ὀθόνη του ἕνα δεῖγμα κακοῦ γραφικοῦ χαρακτήρα, ἀλλά δέν μπορεῖ νά τόν καταλάβει καί νά τόν ἀναλύσει, ὅπως μποροῦμε ἐμεῖς.

Πόσο κατάλληλοι εἴμαστε γιά τό ἐπάγγελμα πού ἐπιλέγουμε

Κάποιες ἀπλές δοκιμασίες μποροῦν νά μᾶς βοηθήσουν νά καταλάβουμε τίς ἱκανότητές μας καί τίς δουλειές, πού μας ταιριάζουν. Πολλοί ἄνθρωποι δυσκολεύονται νά βροῦν τό ἐπάγγελμα, πού τούς ταιριάζει, γιατί δέν εἶχαν τήν εὐκαιρία ν' ἀνακαλύψουν τήν κλίση τους. Γι' αὐτούς ὑπάρχουν τέστ μέ τή μορφή παιχνιδιῶν, ἐρωτήσεων ἢ γρίφων, τά ὁποῖα δοκιμάζουν τίς δυνατότητές τους σέ μία μεγάλη ποικιλία ἱκανοτήτων, σημαντικῶν γιά διάφορες δουλειές. Παιχνίδια μέ ἀριθμούς (γρήγορο ἀνάποδο μέτρημα ἀνά τριάδες ἀπό τό ἑκατό μέχρι τό δέκα: 100, 97, 94,... 10), προσοχῆς στή λεπτομέρεια ἢ ἄλλα τοῦ τύπου 'ἐντόπισε τίς διαφορές ἀνάμεσα σέ δύο εἰκόνες' μποροῦν νά μᾶς βοηθήσουν νά ἐξετάσουμε τίς ἱκανότητές μας σέ διάφορους τομεῖς. Οἱ ὑποψήφιοι πιλότοι καλοῦνται νά κάνουν κάποια τέστ δεξιοτήτων τά ὁποῖα ἔχουν σχεδιαστεῖ γιά νά βοηθήσουν στήν ἐπιλογή τῶν ὑποψηφίων, πού ἔχουν τά κατάλληλα προσόντα, γιά νά γίνουν κυβερνήτες ἀεροσκαφῶν. Ὑπάρχουν παιχνίδια σκέψης - παρόμοια μέ αὐτά τά τέστ - πού ἐξετάζουν πόσο καλός εἶσαι στό νά ἀκολουθεῖς περίπλοκες ὁδηγίες, ν' ἀγνοεῖς περισπασμούς, νά μπορεῖς νά διατηρεῖς τή ψυχραιμία σου σέ δύσκολες περιστάσεις, νά χειρίζεσαι μέ ἀκρίβεια τά ὄργανα ἐλέγχου. Παιχνίδια ἐντοπισμοῦ ἀντικειμένων στό ἔδαφος, τά ὁποῖα δέν εἶναι εὐδιάκριτα ἢ παιχνίδια μέ κρυμμένα τρίγωνα τά ὁποῖα πρέπει νά ἐντοπίσεις καί νά μετρήσεις καί μάλιστα σέ ὀρισμένα χρονικά πλαίσια, μποροῦν νά σέ βοηθήσουν νά καταλάβεις ἂν μπορεῖς νά γίνεις πιλότος! Παιχνίδια γρήγορης ταξινόμησης σχημάτων ἢ ἀντικειμένων θά βοηθήσουν νά καταλάβουμε ἂν εἴμαστε εὐστροφοί καί σέ θέση ν' ἀντιδρούμε γρήγορα καί θά μᾶς ἐξασκήσουν νά βρίσκουμε ἔξυπνους τρόπους, γιά νά σκεφτόμαστε ἀπλά καί γρήγορα.

Τά ἀγόρια καί τά κορίτσια φαίνεται νά ἔχουν διαφορετικά ἐνδιαφέροντα, ἱκανότητες καί φιλο-

δοξίες. Τά κορίτσια μοιάζουν νά είναι πιά ικανά σέ ὅ,τι ἔχει νά κάνει μέ λέξεις καί σχέσεις. Τά ἀγόρια εἶναι πιά ικανά σέ ὅ,τι ἔχει σχέση μέ τούς ἀριθμούς, τά ἀντικείμενα καί τήν ἀντίληψη τοῦ χώρου. Οἱ ἔρευνες, ὥστόσο, δείχνουν ὅτι οἱ διαφορές στίς ικανότητες μεταξύ ἀγοριῶν καί κοριτσιῶν εἶναι στήν πραγματικότητα πολύ μικρές καί ὀφείλονται σέ διαφορετικά ἐνδιαφέροντα καί ἐμπειρίες ἀνάμεσα στά δύο φύλα. Οἱ πεισματοάρηδες ἤ οἱ ἄνθρωποι μέ ἰσχυρή θέληση -ἀγόρια καί κορίτσια- ἔχουν τήν τάση νά ἐξασκοῦνται σέ παιχνίδια σκέψης, πού θεωροῦν δύσκολα, μέχρι νά γίνουν καλοί σ' αὐτά. Οἱ περισσότεροι, ὅμως, ἀφιερώνουμε τό χρόνο μας σέ παιχνίδια στά ὁποῖα εἴμαστε ἤδη καλοί! Ἡ ἐξάσκηση δέ φέρνει τήν τελειότητα πάντα. Προϋπόθεση γιά βελτίωση ἀποτελεῖ ὁ σωστός τρόπος ἐξάσκησης. Ὅσο ἐξυπνος καί νά εἶναι κάποιος δέν μπορεῖ νά γίνει τέλειος στό σκάκι ἢ σέ ἕνα μουσικό ὄργανο. Χρειάζονται χρόνια προσπάθειας, ὑπομονῆς καί ἐπιμονῆς! Μερικές φορές ἡ λύση σέ μία σπαζοκεφαλιά -κατόπιν προσεκτικῆς σκέψης- δίνει στούς ἄλλους τήν ἐντύπωση ὅτι κάνουμε μαγικά. Δέν εἶναι ὅλα κόλπα. Εἶναι ἀποτελέσματα σκέψης. Μποροῦμε μέ προσεκτική σκέψη νά λύσουμε κόμπους, νά ξεντυθοῦμε ἀνάποδα! Νά βγάλουμε τό γιλέκο πού εἶναι μέσα ἀπ' τό σακάκι μας χωρίς νά βγάλουμε τό σακάκι (10 κινήσεις). Ὅσο περισσότερο ἐξασκούμαστε τόσο γρηγορότερα τά καταφέρνουμε.

«Πλάγια σκέψη»

Ἡ λύση ἐνός προβλήματος μᾶς φαίνεται πολλές φορές ἀδύνατη. Εἴτε ἐπειδή κάνουμε λάθος ὑποθέσεις, εἴτε ἐπειδή δέν ἔχουμε ἀρκετές γνώσεις πάνω στό θέμα, εἴτε ἐπειδή εἴμαστε προκατειλημμένοι γιά τή λύση. Ἄν «δεῖς τό πρόβλημα ἀπό ἄλλη πλευρά» μπορεῖς νά ξεφύγεις ἀπό τέτοιους περιορισμούς. Αὐτό λέγεται «πλάγια σκέψη». Πολλές σπουδαῖες ἐφευρέσεις ἔγιναν μ' αὐτό τόν τρόπο. Ἡ πρώτη ἱπτάμενη μηχανή τῶν ἀδελφῶν Ράιτ (1903) πέταξε μέ ἐπιτυχία, γιατί τά δύο ἀδελφία συνειδητοποίησαν ὅτι μία μηχανή βαρύτερη ἀπό τόν ἀέρα μποροῦσε νά πετάξει, μέ τήν προϋπόθεση ὅτι θά κινούνταν πολύ γρήγορα. Οἱ ιδέες δέν ἔρχονται ἀπό τό πούθενά. Ἐρχονται ὅταν ἔχουμε ἤδη συγκεντρώσει τίς πληροφορίες πού χρειαζόμαστε καί ξαφνικά βρίσκουμε τόν τρόπο νά τίς συνδυάσουμε μεταξύ τους. Συνδυασμοί παλιότερων ιδεῶν εἶναι καί οἱ περισσότερες ιδέες πού φαίνονται καινούργιες. Πραγματικά πρωτότυπες ιδέες εἶναι πολύ

σπάνιες... Ἐνα παιχνίδι ἀνάπτυξης «πλάγιας σκέψης» εἶναι: Βάλε δέκα νομίσματα σέ τρία ποτήρια ἔτσι ὥστε νά ὑπάρχει μονός ἀριθμός νομισμάτων σέ κάθε ποτήρι. (Λύση: Βάλε 5, 3 καί 2 νομίσματα ἀντίστοιχα σέ διαφορετικά κύπελλα. Στή συνέχεια βάλε τό κύπελλο μέ τά τρία νομίσματα μέσα στό κύπελλο μέ τά δύο, ἔτσι ὥστε νά περιέχει πέντε νομίσματα!

Παιχνίδια μνήμης

Ὁ ἐγκέφαλος τοῦ ἀνθρώπου συγκρατεῖ στή μνήμη διάφορες εἰκόνες ἀπ' τόν κόσμο γύρω του. Ἡ διαδικασία αὕτη δέ γίνεται συνειδητά. Τά μάτια μας δέχονται συνεχῶς «κύματα πληροφοριῶν». Ἄν σβήσουμε τά φῶτα ἢ κλείσουμε τά μάτια μας πρέπει νά βασιστοῦμε στή μνήμη μας γιά νά θυμηθοῦμε πού βρίσκονται τά πράγματα γύρω μας. Ὅλες αὐτές οἱ μνῆμες ἀποθηκεύονται στόν ἐγκέφαλο μέ τή μορφή εἰκόνων. Οἱ εἰκόνες ἀποτυπώνονται εὐκολότερα στή μνήμη μας ἀπ' ὅτι οἱ λέξεις ἢ οἱ ἀριθμοί. Ὑπάρχουν πολλά παιχνίδια πού μποροῦμε νά παίξουμε γιά νά μάθουμε περισσότερα γιά τή μνήμη μας. Τά πράγματα πού θυμόμαστε πιά εὐκολά εἶναι αὐτά πού μᾶς ἐνδιαφέρουν περισσότερο. Μερικοί ἄνθρωποι ἔχουν «φωτογραφική μνήμη», μποροῦν δηλαδή νά θυμηθοῦν πολλές λεπτομέρειες γιά πράγματα πού εἶδαν μόνο μία φορά. Γιά νά δοκιμάσεις τήν ικανότητα τῆς μνήμης σου νά συγκρατεῖ λεπτομέρειες, κοίταξε μία εἰκόνα λίγα λεπτά. Προσπάθησε νά θυμηθεῖς ὅσο περισσότερα στοιχεῖα της μπορεῖς, χωρίς νά τήν ξανακοιτάξεις. Παρόμοιο παιχνίδι εἶναι αὐτό μέ τίς σειρές τῶν ἀριθμῶν. Κοίταξε ἢ ἄκουσε δύο σειρές ἀριθμῶν. Προσπάθησε κλείνοντας τά μάτια νά θυμηθεῖς τούς ἀριθμούς. Ἐτσι θά διαπιστώσεις ἂν τά αὐτιά σου ἢ τά μάτια σου ἔχουν πιά δυνατή μνήμη. Ἡ μνήμη εἶναι σημαντική δραστηριότητα τῆς σκέψης. Χωρίς αὐτήν θά σκεφτόμασταν πολύ περιορισμένα. ■

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κ. Μαγνήσαλης, *Δημιουργική σκέψη*. Ἀθήνα 2003, Ἑλληνικά Γράμματα.
2. Ian Howarth & Patrick Green. *Ξεκλείδωσε τά μυστικά τοῦ μυαλοῦ σου*. Ἀθήνα 2002, Μεταίχμιο.
3. Ι. Ν. Παρασκευόπουλος, *Δημιουργική σκέψη στό Σχολεῖο καί στήν Οἰκογένεια*. Ἀθήνα 2004, Ἰδιωτική Ἔκδοση.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΥΝΟΜΙΑΣ

Του Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη

Οποιος βλέπει τὰ παράξενα, ἄνοστα, ἄδικα καὶ παράλογα πράγματα πού συμβαίνουν γύρω μας καὶ νομίζει πῶς μόνο σήμερα συμβαίνουν, ἐξωραΐζοντας παλιές ἐποχές, κάνει μεγάλο λάθος. Οἱ ἐποχές ἦταν πάντα οἱ ἴδιες - «ἀντιγράφουν ἀλλήλαις» καθὼς λέμε - τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, κοινωνικῶν, πολιτικῶν, τεχνολογικῶν, ἐπιστημονικῶν ἐπιτευγμάτων. Ὁ ἄνθρωπος στὴν οὐσία τοῦ παραμένει πάντα ὁ ἴδιος: ἀθεράπευτα ἐξόριστος. Τὰ ἀδαμικά πλέγματα, ὅπως παραδέχονται καὶ οἱ χωρὶς παρωπίδες θεράποντες τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τοῦ ἀνθρώπου, συνακολουθοῦν τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὰ πρῶτα του βήματα σ' αὐτὴν τὴν κοιλάδα τοῦ Κλαυθμῶνος, ὡς τὸ τέλος τῆς παρούσης ζωῆς. Λίγες ἀναλαμπές, ὅταν καταφάσκεται ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ αἰώνιου νόμου τοῦ Θεοῦ - τοῦ ἔμφυτου ἠθικοῦ νόμου - καὶ ξανά βούλιαγμα στὸν ζόφο τῆς ἀστοχίας καὶ τῆς ὑπαρξιστικῆς παραζάλης.

Μόνο φωτεινά πνεύματα, προικισμένα ἀπὸ τὴ θεία χάρη, ἔφερναν κατὰ καιροὺς προμηθεϊκά λίγο φῶς, γιὰ νὰ φωτίσουν τὸν δύσμοιρο δρόμο τῶν θνητῶν. Ἀλλὰ κι αὐτὰ τὰ ἔδιωχναν, τὰ ἐξοστράκιζαν ἢ τὰ ξόριζαν, γιατί δὲν ἄρresαν στοὺς καταφερτζήδες καὶ ψευδολόγους ἐκμεταλλευτές. Ἐνα τέτοιο φωτεινὸ πνεῦμα γιὰ τὴν ἐποχὴ του, ἐποχὴ καταπτώσεως καὶ ἀδικίας, ἦταν ὁ μέγας σοφὸς τῆς ἀρχαιότητος Σόλων. Ποιητὴς, νομοθέτης, μεταρρυθμιστὴς, θέλησε κάποτε νὰ συμβιάσει, στὴν ἄδικη κοινωνία πού ζοῦσε, τοὺς δυνατοὺς μὲ τοὺς ἀδύνατους καὶ νὰ ἀπαλλάξει τοὺς καταχρεωμένους συμπολίτες του ἀπὸ τοὺς τοκογλύφους καὶ τὸ ἄδικον κράτος, προκειμένου νὰ ἀποφευχθεῖ ἡ πολιτικὴ ἀνατροπὴ. Ὁ Σόλων ἦταν ἐλεγειακὸς ποιητὴς. Καὶ στίς ἐλεγείες τοῦ περιέγραφε τὰ δεινὰ πού ἀπειλοῦσαν τὴν πόλη του, τὴν Ἀθήνα, μὲ ἀφανισμό, λόγω τῆς κακοδιοίκησης καὶ προέτρεπε ὅλους καὶ τοὺς ἄρχοντες καὶ τὸν λαὸ νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν στράτα τῆς Ἀνομίας καὶ νὰ μποῦνε στὸν δρόμο τῆς Εὐνομίας. Ὁ σοφὸς αὐτός, ἐπιμέριζε τὴν εὐθύνη τῆς κακοδαιμονίας, πού ὑφίστατο τὸ κοινωνικὸν σῶμα, σὲ ὅλους ἀνεξαιρέτως, κάτι πού φαίνεται νὰ ἀγνοεῖται σήμερα, γιατί ὁ καθένας ἀρνεῖται νὰ ἀναλάβει τίς εὐθύνες τοῦ σ' αὐτὴ τὴν περίοδο τῶν κρίσεων πού διερχόμαστε, προσπαθώντας νὰ τὰ φορτώσει ὅλα στοὺς ἄλλους.

Γιατί, ὅμως, ἡ πόλη τοῦ Σόλωνα ἔφτασε σὲ πολιτικὸ ἀδιέξοδο; Ἄς τὸν ἀκούσουμε γιὰ νὰ μάθουμε

τὴν αἰτία καὶ τοῦ δικοῦ μας ἀδιεξόδου. Ἐπειδὴ «οἱ ἴδιοι οἱ πολῖτες, γιὰ χάρη τοῦ πλούτου, εἶναι πρόθυμοι νὰ καταστρέψουν αὐτὴ τὴ μεγάλη πόλη ἀπὸ ἀφροσύνη. Ἄδικο εἶναι τὸ μυαλό τῶν ἡγετῶν τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ὕβρη τοὺς μεγάλα κακά θὰ πάθουν. Γιατί δὲν ξέρουν πού νὰ σταματοῦν καὶ νὰ χαίρονται ἡσυχὰ μὲ φρόνηση τὴν καλὴ τους ζωὴ, ἀλλὰ πλουτίζουν, δουλεύοντας σὲ ἄνομα ἔργα. Καὶ κλέβουν ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ χωρὶς σεβασμὸ σὲ ἱερὰ ἢ δημόσια κτήματα. Καὶ δὲν φοβοῦνται τίς ἀρχές τῆς θείας Δίκης, πού, καὶ ἂν σιωπᾷ, ὅλα τα ξέρει, τωρινὰ καὶ περασμένα καὶ πού θὰ ἔρθει ὁ καιρὸς καὶ θὰ τοὺς ἐκδικηθεῖ». Ἐδῶ, ὁ βαθιὰ θρησκευόμενος Σόλωνας, ἐπικαλεῖται τὴ θεία Δίκη, πού ἀργεῖ, ἀλλὰ κάποτε θὰ «ἔλθῃ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας» (Ἐφεσ.5.6). Βεβαίως ἡ σκέψη τῶν π. Χ. σοφῶν ὁδηγεῖ παιδαγωγικὰ ἐκεῖ πού ἐμεῖς οἱ Χριστιανοὶ σήμερα πιστεύουμε: στή θεία Ἀγάπη. Καὶ ἡ θεία Ἀγάπη δὲν εἶναι ἐκδίκηση, ἀλλὰ ὑπέρβαση, πού ὁδηγεῖ πιὸ πέρα καὶ πιὸ πάνω ἀπὸ τὴν ἔννοια καὶ τὴν αἴσθηση τῆς δικαιοσύνης: «ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς... πάντα στέγει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει» (Α' Κοριν. 13.4-7). Καὶ ὁ Κύριος στὴν παρούσα φάση τῆς ζωῆς «δὲν ἤλθε νὰ κρίνει τὸν κόσμον» (Ἰω.12.47), ἀλλὰ μὲ τοὺς καρπούς τῆς ὑπομονῆς νὰ σώσει τὸν κόσμον: «ἐν τῇ ὑπομονῇ κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν», ἐντέλλεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον (Λουκ. 21'19).

Διαβάσαμε πρό ἡμερῶν μιά στατιστικὴ πού ἔλεγε πῶς ἂν βάλομε στὴ σειρά ὅσα βιβλία ἔχουν τυπωθεῖ μέχρι σήμερα γιὰ τὸ δίκαιο, γενικά, θὰ τυλίξομε μὲ τρίδιπλο ζωνάρι τὴ γῆ, μᾶκρους 132 ἑκατομμυρίων χιλιομέτρων. Ἄν δέ σκεφτοῦμε πόσα συνεχίζονται νὰ γράφονται κάθε μέρα σίγουρα δὲν μπορούμε νὰ βροῦμε λογαριασμό. Καὶ ὅμως ὁ νόμος τοῦ εὐαγγελίου εἶναι ἀπλός: «καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως» (Λουκ. 6.31). Μὰ εἶναι τόσο ἀπλό: δὲν μᾶς λείπουν οἱ νόμοι. Ἡ μὲ εφαρμογὴ τῶν νόμων εἶναι ἡ κακοδαιμονία μας, γιατί δὲν μᾶς ἀρέσει ἡ Εὐνομία, ἀλλὰ ἡ Ἀνομία καὶ ἡ Παρανομία. Ἐνῶ «ἡ Εὐνομία ὅλα τα ἐναρμονίζει τέλεια», κατὰ τὸν Σόλωνα. «Δένει μὲ ἄλυσίδες τοὺς ἀδίκους, λειαίνει τὸ τραχύ, σταματᾷ τὴν ἀχορταγιά, ἐλέγχει τὴν ὕβρη, μαραινεί τοὺς σπόρους τοῦ κακοῦ, ἀποκαθιστᾷ τίς στρεφιοδικίες, σταματᾷ τὸν διχασμὸ καὶ τὴ σύγκρουση καὶ ἀπὸ αὐτὴν ὅλα τα καλὰ καὶ γνωστικά γιὰ τοὺς ἀνθρώπους προέρχονται». Ἰδοὺ ὁ

Η ΑΥΤΟΑΔΥΝΑΜΙΑ ΤΗΣ ΑΙΡΕΣΕΩΣ

Άρχιμ. Αύγουστίνος Γ. Μύρου, Δρ Θ.

Η αίρεση, ή οποιαδήποτε αίρεση, εμφανίζεται στο περιβάλλον της ως πανίσχυρη δύναμη. Δημιουργεί στα μέλη της μία δυναμική, που πολλές φορές εκπλήσσει και προβληματίζει, αφού τὰ ὠθεῖ νὰ δραστηριοποιούνται με ὑπερβάλλοντα ζήλο καὶ με πολλές θυσίες τόσο στὴν μεταξύ τους ἀλληλοβοήθεια, ὅσο καὶ στὸν ἀγώνα γιὰ νὰ διαδώσουν καὶ σὲ ἄλλους τὶς «σωτήριες» ἀντιλήψεις τους. Ἡ δυναμικὴ αὐτὴ στηρίζεται στὴν ἀμετάθετη πεποίθηση τῶν ὁπαδῶν της ὅτι κατέχουν ἀπόλυτα τὴν ἀλήθεια. Ἀκόμη καὶ ἐκεῖνοι πὺ δέχονται ὅτι κάθε «ἐκκλησία» κατέχει ἓνα μέρος τῆς ὅλης ἀληθείας θεωροῦν τὸ δόγμα τους αὐτὸ ἀπόλυτο.

Ἡ ἀπολυτότητα ὅμως αὐτὴ τῶν μελῶν τῶν αἰρετικῶν ὁμάδων εἶναι καθαρὰ ὑποκειμενικὴ καὶ

προσεγγίζει τὴν ἀλήθεια ἐπιφανειακὰ καὶ μικροπρόθεσμα. Ἀντίθετα, ὅσοι μποροῦν νὰ προσεγγίσουν τὴν ἀλήθεια βαθύτερα καὶ μακροπρόθεσμα βλέπουν τὴν αίρεση στὴν πραγματικὴ της διάσταση, δηλαδὴ ἀπογυμνωμένη ἀπὸ κάθε πραγματικὴ δύναμη.

Ἐμεῖς θὰ περιοριστοῦμε ἐδῶ στὶς μαρτυρίες τῶν ἁγίων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ βαθύτατου αὐτοῦ γνώστη καὶ ἐρμηνευτοῦ τῶν ἁγίων Γραφῶν, καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὁ ὁποῖος ἀκολουθεῖ θεολογικὰ τὸν πρῶτο.

Οἱ διακεκριμένοι αὐτοὶ μελετηταὶ τοῦ φαινομένου τῆς αἵρέσεως τονίζουν ὅτι ἡ ἀδυναμία τῆς αἵρέσεως εὐρίσκεται στὴν ἴδια της τῆ φύση, ἀφοῦ ἡ αίρεση εἶναι παρέκκλιση ἀπὸ τὴν

ἀποκεκαλυμμένη ὀρθή Πίστη. Ὅπως ὁμολογεῖ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, «αἵρεση εἶναι ἢ μὴ ἀληθινὴ ἀντίληψη γιὰ τὴν Πίστη» (Σπαράγματα Φιλοσοφικά, 18,70). Ἡ Πίστη ὡς ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ εἶναι ἢ μία καὶ μοναδικὴ ἀλήθεια, ὅπως ἐπιγραμματικὰ τὸ διατυπώνει ὁ ἅγιος Χρυσόστομος «*Μία βέβαια εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ ὄχι πολυμερής*» (Εἰς Ματθ. 47,2). Ἐπομένως κάθε παρέκκλιση ἀπὸ αὐτὴν, δηλαδὴ κάθε αἵρεση, εἶναι στὴ φύση τῆς πλάνης καὶ ψεύδους. Τὸ ψεῦδος δὲν ἔχει πραγματικὴ ὑπόσταση, διότι ἀπλῶς εἶναι ἄρνηση τῆς πραγματικότητος. Εἶναι λοιπὸν φανερό ὅτι αὐτὸ ποὺ δὲν ἔχει πραγματικὴ ὑπόσταση δὲν ἔχει καὶ ἀληθινὴ δύναμη. Μ' αὐτὴν τὴν προϋπόθεση ὁ ἅγιος πάλι Χρυσόστομος συμπεραίνει ὅτι «*παντοῦ ἡ πλάνη συγκρούεται μὲ τὸν ἑαυτὸ της καὶ συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας*» (Εἰς Ματθ. 89,1). Κι ἀκόμη, «*Μὲ τοὺς τρόπους ποὺ ἡ πλάνη χρησιμοποιεῖ γιὰ νὰ πολεμήσῃ τὴν ἀλήθεια μὲ αὐτοὺς καταλύεται ἡ ἴδια*» (Εἰς Ματθ. 84,3).

Μία ἄλλη παρατήρηση τῶν ἁγίων πατέρων εἶναι ὅτι ἡ αἵρεση ἐκδηλώνεται ὡς ἀνατροπὴ τοῦ Σχεδίου τῆς θείας Οἰκονομίας. Μὲ ὅσα ἀποκάλυψε ὁ Θεὸς στοὺς ἀνθρώπους φανέρωσε τὸ θεϊκὸ του Σχέδιο, τὸ ὁποῖο ἔθεσε σὲ ἐφαρμογὴ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου. Ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ τοῦ Σχεδίου στηρίζεται πρωτίστως στὴν ἀλήθεια τῆς ἀποκεκαλυμμένης Πίστεως. Κάθε παραποίηση τῆς ἀληθείας αὐτῆς ἀπὸ τὴν ὁποιαδήποτε αἵρεση ἀνατρέπει τὸ θεῖο Σχέδιο καὶ ματαιώνει τὴν ἀποτελεσματικότητά του. Ἐὰν τὸ Σχέδιο τῆς θείας Οἰκονομίας μπορεῖ νὰ παρομοιασθῇ μὲ μία τέλεια ἱατρικὴ μέθοδο γιὰ τὴν θεραπεία ἐνὸς ἀσθενοῦς, ἡ αἵρεση δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἡ λανθασμένη θεραπευτικὴ μέθοδος, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ στὸν θάνατο. Κι ὅπως ἡ λανθασμένη ἱατρικὴ μέθοδος εἶναι ἀπὸ μόνη τῆς ἀδύναμη, ἔτσι καὶ ἡ αἵρεση, ὡς λανθασμένη μέθοδος σωτηρίας, κρύβει μέσα τῆς τὴν ἀδυναμία.

Μία τρίτη διαπίστωση τῶν ἁγίων πατέρων εἶναι ὅτι ἡ αἵρεση διακόπτει γιὰ τὰ μέλη τῆς τὴν ἀδιάσπαστη γραμμὴ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, αὐτῆς ποὺ συνδέει χειροπιαστὰ τὴν κάθε ἀνθρώπινη γενεὰ μὲ τὴν πηγὴ τῆς ἀληθείας, Αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸν Θεάνθρωπο. Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ σωθεῖ μόνον ὅταν πραγματικὰ συναντηθῇ καὶ ἐνωθῇ μὲ τὸν Θεάνθρωπο Κύριο, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται παρὼν μὲ τὴν διαδικασίαν τῆς παραδόσεως καὶ τῆς παραλαβῆς, ὅπως μαρτυρεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος,

«*παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον ὅτι Χριστὸς ἀπεθάνεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν*» (Α' Κορ. 15,3). Ὅταν λοιπὸν οἱ αἰρετικοὶ καταργοῦν τὴν Ἱερὰ Παράδοση, οὐσιαστικὰ ἀρνοῦνται τὴν πραγματικὴ παρουσία τοῦ Θεανθρώπου στὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Ἀποκόβουν δηλαδὴ τὶς ρίζες τοῦ δένδρου τους, τὸ ὁποῖο γιὰ νὰ φαίνεται ζωντανὸ πλαστικοποιεῖται. Κι ὅπως ἓνα δένδρο χωρὶς ρίζες εἶναι ἀδύναμο νὰ καρποφορήσῃ, ἔτσι καὶ ἡ κάθε αἵρεση ἀποκομμένη ἀπὸ τὴν πραγματικὴ Παράδοση εἶναι χωρὶς πραγματικὴ δύναμη γιὰ σωτηρία. Ὁ ἅγιος Χρυσόστομος διατυπώνει μὲ τὸν δικό του τρόπο τὴν ἀλήθεια αὐτὴ «*(οἱ αἰρετικοὶ), σημειώνει, δὲν ἔχουν τὰ παλαιά, καὶ ἐπομένως δὲν ἔχουν οὔτε τὰ καινούργια*» (Εἰς Ματθ. 10,2).

Ὅσο καὶ ἂν ἡ αἵρεση φαίνεται στοὺς πολλοὺς ἰσχυρὴ καὶ παντοδύναμη, τὰ ξεκαθαρισμένα κριτήρια τῆς ἀληθείας, ἡ γυμνασμένη πνευματικὴ αἴσθηση καὶ τὸ διακριτικὸ πνευματικὸ χάρισμα δίνουν τὴν δυνατότητα στοὺς ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας νὰ βλέπουν καθαρὰ τὴν ἐσωτερικὴ τῆς ἀνεπάρκεια καὶ ἀδυναμία νὰ ὁδηγήσῃ στὴ σωτηρία. Εἶναι χαρακτηριστικὸς ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ὁ ἅγιος Χρυσόστομος περιγράφει τὴν ἀδυναμία τῆς πλάνης, δηλαδὴ τῆς αἰρέσεως. «*Ἡ πλάνη γίνεται εὐκόλα ἀντιληπτὴ καὶ εἶναι ἀδύναμη, ἔστω καὶ ἐὰν ἐξωτερικὰ εἶναι βαμμένη μὲ ἀμέτρητα χρώματα. Κι ὅπως ἀκριβῶς αὐτοὶ ποὺ ἀλείφουν τὰ σαθρὰ μέρη τῶν τοίχων δὲν μποροῦν μὲ τὸ βάψιμο νὰ τὰ διορθώσουν, ἔτσι καὶ ὅσοι ἐξαπατοῦν τοὺς ἄλλους, εὐκόλα ἐλέγχονται*» (Εἰς Ἰω. 68,1). Ὁ δὲ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός διακηρύττει μὲ ἀπόλυτη βεβαιότητα «*Οὐδέποτε κάποια αἵρεση νίκησε τὴν Ἐκκλησίαν ἀπλῶς πάντοτε μαίνεται, ἀλλὰ μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου γρήγορα καταλύεται*» (Ἱερὰ Παράλληλα, PG 95,1165,31). ■

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ (11)

Ἡ ἀποστολική περικοπή τοῦ γάμου

τοῦ Χαράλαμπου Μελεοῦνη, συνταξιούχου θεολόγου

Εἶναι ἀλήθεια πὼς οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς χριστιανούς, οὔτε τὴ διακήρυξη τῆς ἰσότητος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τοῦ Ἀπ. Παύλου γνωρίζουν, οὔτε καὶ γιὰ τίς ἄλλες προσφορές τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς τὴ γυναῖκα, πού ἀναπτύξαμε, ἔχουν ἰδέα. Κι ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπέροχη περικοπὴ, πού διαβάζεται στὴν ἀκολουθία τοῦ Γάμου, τὴν ὁποία τόσες φορές ἀκοῦν καὶ στὴν ὁποία ὁ Ἀπ. Παῦλος δίνει σωτήριες συμβουλές σέ καθένα ἀπὸ τοὺς συζύγους χωριστά, τίποτε – μὰ ἀπολύτως τίποτε – δὲν γνωρίζουν, ἐκτός ἀπὸ τὴν τελευταία φράση, ἡ ὁποία, ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶναι τελευταία, ὑπερτονίζεται ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ μουσικὴ ἀπόδοση στοῦ κλείσιμο τοῦ κειμένου: «ἡ δὲ γυνή, ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα».

Τὴν ὥρα πού διαβάζεται ἡ ὑπέροχη αὐτὴ περικοπὴ, ὅσοι βρίσκονται στοῦ Ναοῦ, ἀντὶ νὰ προσέχουν τίς βαρυσήμαντες συμβουλές πού δίνει ὁ Ἀπ. Παῦλος σέ καθένα ἀπὸ τοὺς δύο συζύγους, συμβουλές πού ὅταν ἐφαρμοστοῦν ἀποφεύγονται τόσα προβλήματα, πού δημιουργοῦνται μέσα στὴν οἰκογένεια κι οἱ ὁποῖες τίς περισσότερες φορές καταλήγουν σέ διάλυση, δυστυχῶς δὲν τίς προσέχουν. Κι αὐτό γιὰ τὸ νοῦς τοὺς τὴ στιγμή αὐτὴ δὲν εἶναι στὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου, ἀλλὰ στὴν τελευταία φράση καὶ στὴν ἀνταπόκριση τῶν νεονύμφων σέ μία δεισιδαιμονία. Στοῦ πάτημα δηλαδὴ τοῦ ποδιοῦ, μέ τὴν ἐσφαλμένη ἀντίληψη, πὼς ὁποῖος κατορθώσει καὶ πατήσῃ τὸ πόδι τοῦ ἄλλου, θὰ ἔχει τὸ πάνω χέρι στίς σχέσεις τοῦ ζεύγους μέσα στὴν οἰκογένεια. Ἄν ρωτήσουμε ὁποῖο-οδήποτε τί λέγει ἡ ἀποστολικὴ περικοπὴ, θὰ μᾶς πεῖ τὴν τελευταία φράση της. Τίποτε περισσότερο.

Θεωρῶ ἀπαραίτητο, λοιπόν, νὰ καταχωρήσουμε ὁλόκληρη τὴν περικοπὴ, ὅπως τὴν ἀκοῦμε στὴν ἀκολουθία τοῦ Γάμου καὶ ἡ ὁποία εἶναι παρμένη ἀπὸ τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολὴ τοῦ Ἀπ. Παύλου, Κέφ. 6ο στίχοι 20 – 23, καὶ στὴ συνέχεια νὰ τὴ σχολιάσουμε.

α) Ἡ Περικοπή

«Ἀδελφοί, εὐχαριστεῖτε πάντοτε ὑπὲρ πάντων, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ πατρί, ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ. Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε ὡς τῷ

Κυρίῳ, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτὸς ἐστὶ σωτὴρ τοῦ σώματος. Ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκες ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἑνδοξὸν τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ρυτίδα ἢ τί τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾗ ἁγία καὶ ἄμωμος. Οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκες, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. Οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος τὴν Ἐκκλησίαν· ὅτι μέλη ἐσμέν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. Ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Πλήν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.»

β) Σχολιασμός

Ἡ ἀρχηγία στὴν οἰκογένεια. Ἡ οἰκογένεια ἀποτελεῖ μία μικρὴ, ἀλλὰ βαρυσήμαντη κοινωνικὴ ὁμάδα. Εἶναι τὸ κύτταρο τῆς κοινωνίας, ὅπως τὴν ὀνομάζουν πολλοί. Ὅπου ὑπάρχει, ὅμως, κοινωνικὴ ὁμάδα, εἴτε κράτος ὀνομάζεται αὐτή, εἴτε συνεταιρισμός, εἴτε ἐταιρεία, ὑπάρχει ἡ κεφαλὴ, ὁ πρόεδρος γιὰ νὰ κατευθύνῃ τὴ συζήτησιν, τίς ὑποθέσεις κι ὅτιδήποτε ἄλλο, ὥστε νὰ ὑπάρχει ἀξίη κι ὄχι ἀναρχία. Κατὰ παρόμοιο τρόπο, λοιπόν, καὶ στὴν οἰκογένεια, ἀφοῦ εἶναι μία κοινωνικὴ ὁμάδα, πρέπει νὰ ὑπάρχει κεφαλὴ· ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογένειας. Ἡ ἀρχηγία αὐτὴ σὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς δύο ἔπρεπε νὰ δοθεῖ. Καὶ γιὰ νὰ μὴν ὑπάρχουν κάθε τόσο φιλονικίες καὶ συγκρούσεις πού νὰ θέτουν σὲ κίνδυνο τὴν οἰκογενειακὴν ἁρμονία, δόθηκε σταθερὰ στὸν ἓνα ἀπὸ αὐτοὺς, στὸν ἄνδρα.

Στὸ σημεῖο αὐτό, ὅμως, πρέπει νὰ προσέξουμε ἓνα

πράγμα. Στο χριστιανισμό δεν έχει σημασία ποιός έχει την εξουσία, αλλά ποιός είναι ο ρόλος της εξουσίας αυτής. Ξεφυλλίζοντας λοιπόν την Άγ. Γραφή, διαπιστώνουμε πώς η αρχηγία στο χριστιανισμό δε συνεπάγεται όφελι, αλλά θυσίες. Έτσι, μιλώντας ο Χριστός στους μαθητές του για την εξουσία και τό αληθινό μεγαλείο, λέγει τὰ ἑξῆς:

«Γνωρίζετε, ὅτι αὐτοὶ ποὺ νομίζονται καὶ φαίνονται ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν, συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς λαοὺς τῶν, ὡς νὰ ἦσαν ἀνεξέλεγκτοι κύριοι τῶν καὶ ὡς νὰ ἦσαν οἱ λαοί, κτήματα τῶν. Καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν μέγα ἀξίωμα, ὅπως εἶναι οἱ ἀνθύπατοι, τοὺς μεταχειρίζονται μέ μεγάλην ἐξουσίαν, σὰν νὰ εἶναι δούλοι τους. Μεταξὺ σας ὁμως δὲν ἡμπορεῖ, οὔτε ἐπιτρέπεται νὰ γίνεται ἔτσι. Ἀλλ’ ὅποιοσδήποτε θέλει νὰ γίνῃ μέγας μεταξὺ σας, ἄς εἶναι ὑπηρετὴς σας καὶ ἄς σπουδάξῃ νὰ γίνῃ ἐξυπηρετικὸς εἰς τοὺς ἄλλους. Καὶ ὅποιοσδήποτε θέλει νὰ γίνῃ πρῶτος, ἀπὸ σας, ὀφείλει νὰ γίνῃ δούλος ὅλων, ἀσκῶν μέ πᾶσαν ταπεινοφροσύνην τὴν ἀγάπην. Διότι καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Μεσσίας, δὲν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ ὑπηρετηθεῖ, ἀλλ’ ἦλθε διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ δώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ λύτρου, ὅπως ἐξαγορασθοῦν καὶ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν θάνατον πολλοί». (Μάρκου 10,42–45 κατὰ ἑρμηνείαν Παναγιώτου Τρεμπέλα).

Τὰ ἴδια ἀκριβῶς παρατηροῦμε καὶ στὴν περικοπὴ τοῦ γάμου, ποὺ παρουσιάσαμε. Συγκεκριμένα:

1. Ὁ Παῦλος συνιστᾷ μέν ὑποταγὴ τῆς συζύγου στὸν ἄνδρα της, ἀφοῦ εἶναι κεφαλὴ τοῦ σώματος, ἀλλὰ μέ γνώμονα τό σεβασμὸ πρὸς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἀπὸ τὴν ὑποταγὴ αὐτὴ, ἄλλωστε, δὲν ἐξαιρεῖται καὶ ὁ ἄνδρας. Νὰ πὼς ἀρχίζει ἡ περικοπὴ: «Ἀδελφοί – λέγει – εὐχαριστεῖτε πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ πατρί, ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ». Δηλαδή, Νὰ εὐχαριστεῖτε γιὰ ὅλα τό Θεὸ καὶ πατέρα ὅλων μας στό ὄνομα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ὑποτάσσεστε ὁ ἕνας στὸν ἄλλο, μέ γνώμονα πάντοτε, τό σεβασμὸ τοῦ θείου θελήματος. «ἐν φόβῳ Χριστοῦ». Οὔτε ἡ θέληση τοῦ ἀνδρός θὰ ὑπερισχύει, οὔτε τῆς γυναίκας. Ἀλλὰ θὰ γίνῃ ἐκεῖνο ποὺ καθορίζει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Σέ περίπτωση ὅποιασδήποτε διαφωνίας, ὁ ἄνδρας, ὡς πρόεδρος θὰ θέσει τό πρόβλημα καὶ τὴ λύση θὰ τὴ δώσει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, στὸν ὅποιον καταφεύγουν πάντοτε. Ὁ καθένας παραιτεῖται ἀπὸ τὴ δική του διεκδίκηση καὶ ἀκολουθοῦν ἐκεῖνο ποὺ καθορίζει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὸ ἐφαρμόζουν ὅλες οἱ πιστὲς στό θεῖο θέλημα Χριστιανικὲς οἰκογένειες καὶ γι’ αὐτό, οὔτε προβλήματα ἔχουν, οὔτε γκρίνιες δημιουργοῦν, οὔτε σέ διαζύγια καταλήγουν. Σ’ ὅποιαδήποτε διαφωνία, κατορ-

θώνουν νὰ βρίσκουν τὴν πρέπουσα λύση καὶ νὰ διατηροῦν ἀδιατάραχτη τὴν οἰκογενειακὴ γαλήνη καὶ εὐτυχία.

2. Παραβάλλοντας ὁ Ἀπ. Παῦλος τὴ σχέση ἀνδρός καὶ γυναικὸς μέ τὴ σχέση τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας του, συνιστᾷ στὸν ἄνδρα νὰ ἀγαπᾷ τὴ σύζυγό του καὶ νὰ θυσιάζεται γι’ αὐτήν, ὅπως ὁ Χριστὸς ἀγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ θυσιάστηκε γι’ αὐτήν, καθαρίζοντας τὴν μέ τό λουτρὸ τοῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ Λόγου του, ὥστε νὰ τὴν ἔχει – ὅπως λέγει – ὡς νύμφη μ’ ὅλη τὴ λαμπρότητα, καθαρότητα καὶ ἀγιότητα καὶ νὰ τὴν παρουσιάσῃ στό Θεὸ πατέρα δοξασμένη χωρὶς τό παραμικρὸ ψεγάδι ἢ ἐλάττωμα ἢ ὀτιδήποτε ἄλλο παρόμοιο. Καὶ συνεχίζει: Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ὀφείλουν καὶ οἱ ἄνδρες νὰ ἀγαποῦν τίς γυναῖκες τους, ὅπως ἀγαποῦν τό ἴδιο τοὺς τό σῶμα. Ὅποιος ἀγαπᾷ τὴ γυναῖκα τοῦ – συνεχίζει – ἀγαπᾷ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του, ἀφοῦ ὅλοι μας εἴμαστε μέλη τοῦ ἰδίου σώματος, τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι ἡ Ἐκκλησία του. Γι’ αὐτό τό λόγο ὁ ἄντρας θὰ ἀποχωρισθεῖ ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα του καὶ θὰ προσκολληθεῖ στὴ γυναῖκα του μέ τὴν ὁποία πιά καὶ οἱ δύο τους θὰ ἀποτελοῦν ἕνα σῶμα.

Καὶ καταλήγει: Ὁ κάθε ἄνθρωπος, λοιπόν, νὰ ἀγαπᾷ τὴ γυναῖκα του, ὅπως ἀγαπᾷ τὸν ἑαυτό του, καὶ ἡ γυναῖκα νὰ φοβάται, δηλαδή νὰ σέβεται τὸν ἄνδρα της.

Ὑστερα ἀπ’ ὅλα αὐτά, τό συμπέρασμα εἶναι κρυστάλλινο. Ὅταν ὁ ἄντρας ἀγαπᾷ τὴ γυναῖκα τοῦ ὅπως ἀκριβῶς ἀγαπᾷ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του, ἔτοιμος νὰ θυσιάστῃ γι’ αὐτήν, ὅπως ὁ Χριστὸς γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν του, ὅταν θεωρεῖ καὶ τοὺς δύο τους (τὸν ἑαυτό του καὶ τὴ γυναῖκα του) ἕνα σῶμα ἐνταγμένο στό εὐρύτερο σῶμα, τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ μας, ποὺ εἶναι ἡ Ἐκκλησία του, ποιὸς λόγος μπορεῖ νὰ γίνῃ γιὰ ὑποβιβασμὸ καὶ πρό παντός γιὰ καταδυνάστευση τῆς γυναίκας;

Στ’ ἀλήθεια, δέ θὰ μπορούσε νὰ βρεθεῖ ὡραιότερος καὶ καταλληλότερος τρόπος γιὰ τὴν ἀρμονικὴ συμβίωση τῶν συζύγων, ἀπὸ αὐτόν ποὺ καθορίζει ὁ Ἀπ. Παῦλος στὴν ὑπέροχη ἀποστολικὴ περικοπὴ τοῦ Γάμου, τὴν ὁποίαν δυστυχῶς οἱ ἐκκλησιαζόμενοι δὲν παρακολουθοῦν καὶ σχηματίζουν ἀντίθετα συμπεράσματα. Εἶναι ὁ ἰδανικότερος τρόπος, μέ τὸν ὁποῖο καὶ ἡ πάλι γιὰ τό ποιὸς θὰ ἔχει τό πάνω χέρι ἀποφεύγεται, ἀλλὰ καὶ ἡ ποθομένη ἰσότης ἐξασφαλίζεται.

Εὐτυχισμένα τὰ ζευγάρια ἐκεῖνα ποὺ ζοῦν, πολιτεύονται καὶ λύνουν τὰ προβλήματά τους σύμφωνα μέ τίς σωτήριες αὐτές συμβουλές. Σ’ αὐτά ἡ γαμήλια εὐχή «Βίον ἀνθόσπαρτον» βρίσκει τὴν ἐπαλήθευσή της. Καὶ μακάρι νὰ βρεθεῖ καὶ στὴ συμβίωση ὅλων τῶν ἀγαπητῶν μας ἀναγνωστῶν. ■

Ένορία Εἰσοδίων Θεοτόκου Κοσκινού

Τά Κοσκινού είναι τό πρώτο χωριό τῆς Ρόδου στήν ἀνατολική πλευρά τοῦ νησιοῦ, σέ ἀπόσταση 9 χιλιομέτρων ἀπό τήν πόλη τῆς Ρόδου. Ὁ πρώτος του συνοικισμός φαίνεται κυκλικός καθ' ὅσον, ὅπως μαρτυρεῖ καί σήμερα ἡ τοποθεσία του, ἦταν γύρω ἀπό τό παλιό κάστρο. Σιγά-σιγά ὅμως ἔγινε καί σύμμετρος καθ' ὅσον τό ψήλωμα, πού βρίσκεται, εἶναι ἀμφιθεατρικό καί ἀπέχει τά 3 χιλιόμετρα ἀπό τή θάλασσα, σέ ὑψόμετρο 150 μέτρα. Ἔχει πανοραμική θέα 1,5 χιλιόμετρο ἀπό τούς πρόποδες τοῦ ἀσβεστολιθικοῦ λόφου Πέζουλας, ὁ ὁποῖος προχωρεῖ μέχρι τόν Προφήτη Ἡλία. Τό ἔδαφος τῆς περιοχῆς εἶναι κατά τό πλεῖστον ὄρεινό, μέ μικρές κοιλάδες. Ἡ ἀπασχόληση τῶν κατοίκων ἦταν ἡ γεωργία καί ἡ κτηνοτροφία. Ἐπίσης τούς Κοσκινιάτες τούς ὀνόμαζαν καί μικροπραματευτάδες, χρησιμοποιώντας πρὸς τό σκοπὸ αὐτό καί τά τότε γνωστά μεταφορικά μέσα τῆς ἐποχῆς, τά ζῶα τους, κυρίως μουλάρια καί γαῖδουράκια, γι' αὐτό καί δικαίως ἐφημίζοντο ὡς καλομουλαράδες. Γρήγορα ὅμως ἔγιναν καί λάβανε τό ὄνομα ἀσβεστάδες μέ πολλά καμίνια καί διακομιστές αὐτοῦ τοῦ προϊόντος, Σήμερα ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον ἀσχολοῦνται μέ τόν τουρισμό. Ὑπάρχουν ἀρκετά καταστήματα ἐστίασης, καφενεῖα, παντοπωλεῖα, ἀρτοποιεῖο, ἐνοικιαζόμενα δωμάτια, δημοτικό σχολεῖο, νηπιαγωγεῖο, φροντιστήρια ξένων γλωσσῶν, ἰδιωτικό ἱατρεῖο, ἐργαστήριο παρασκευῆς μελεκουνιοῦ, ξενοδοχεῖα μέ ὑπέροχες παραλίες.

Ὁ Δῆμος Καλλιθέας περιλαμβάνει 3 χωριά. Τίς Καλυδιές, ὅπου εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Δήμου, ἡ Ψίνδος καί τά Κοσκινού. Σημαντικές Ἑορτές τῶν 3 αὐτῶν χωριῶν εἶναι:

- Ἡ Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρίου) στίς Καλυδιές.
- Ἡ ἑορτή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στήν Ψίνδο καί
- Ἡ ἑορτή τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (21 Νοεμβρίου) στά Κοσκινού.

1) Στό μέσον τοῦ χωριοῦ Κοσκινού δεσπόζει ὁ

Ἱερός Ναός τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου κτισμένος τόν 18ο αἰώνα στό ΒΑ ἄκρο τοῦ κτήματος τοῦ μεγαλοκτηματία τσιφλικᾶ Κοσκινᾶ (ἐξοῦ καί τό ὄνομα τοῦ χωριοῦ). Εἶναι ρυθμοῦ βασιλικῆς μέ σταυροδόλια καί σώζονται σέ ἀρκετὴ καλὴ κατάσταση τό ἐπιχρυσωμένο του τέμπλο, ὁ Δεσποτικός Θρόνος, ὁ Ἀμβωνας, ὅλα αὐτὰ ἔργα τοῦ 1847 καί τό καμπαναριό 16 μέτρων ἔργο τοῦ 1873.

2) Δεύτερος στό μέγεθος Ναός εἶναι αὐτός τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ 1858, μέ ἐπιχρυσωμένο τέμπλο, μέ τήν ἱστορική εἰκόνα τοῦ Ἁγίου ἐντός κόγχης. Τώρα, τά τελευταῖα χρόνια, γίνεται στό Ναό ἡ ἀγιογράφηση καί ἡ ἀνακαίνιση τῆς αὐλῆς. Εἶναι ἕνα ἀπὸ τά κορυφαῖα πανηγύρια τῆς ἐνορίας, μέ τήν προσέλευση πολλῶν πιστῶν, ὅπου μετὰ τό τέλος τῆς θείας Λειτουργίας ἡ εἰκόνα τοῦ Ἁγίου πηγαίνει στά σπίτια τῶν πιστῶν πρὸς ἀγιασμό τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ.

3) Τό Παρεκκλήσιο τῆς Ἁγίας Μαρίας χρονολογεῖται τόν 17ο αἰώνα. Ξακουστό γιὰ τό πανηγύρι του. Ἐπισκευάσθηκε τό 1960 ἀπὸ προσφορές τῶν ἐξ Ἀμερικῆς Κοσκινατῶν τοῦ συλλόγου ὁ ΚΛΕΟ-ΒΟΥΛΟΣ.

4) Κοντά στόν ἀνεμόμυλο τοῦ Φώκιαλη βρίσκεται τό Παρεκκλήσιο τοῦ Ἁγίου Νικολάου, 17ου αἰῶνος. Ἐπισκευάσθηκε πρὸ 10ετίας μέ νεότερο τέμπλο καί πρόκτισμα γιὰ εὐρυχωρία.

5) Πηγαίνοντας πρὸς τήν περιοχή Κεπούλι, ἀριστερά πάνω σέ ἕνα ὑψωματάκι, βρίσκεται θυζαντινὸ παρεκκλήσιο σέ σχῆμα σταυροῦ μέ μικρὸ θόλο, τοῦ 13ου αἰῶνος, κτισμένο πάνω σέ ἀρχαῖο Ναό μέ ἐνσωματωμένους σπονδύλους ἀρχαίων κίωνων ἡ Ἁγία Εἰρήνη. Στήν κόγχη εἶναι ἀγιογραφημένη ἡ Ἁγία.

6) Παρεκκλήσιο Ἁγίου Λουκά. Εἶναι ἡ πρώτη Ἐκκλησία τοῦ οἰκισμοῦ. Απόκρυφο παρεκκλήσι, λόγῳ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν κουρσάρων καί τῶν πειρατῶν. Χρονολογεῖται τόν 11ο αἰώνα. Ἔχει παλιές κατεστραμμένες εἰκόνες στόν τοῖχο τῶν Ἁγίων

Λουκά και Κλεόπα, όπως και εικόνες του Χριστού και της Παναγίας στο πέτρινο τέμπλο.

7) Τό Παρεκκλήσιο του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου χρονολογείται τον 12 αιώνα. Είναι βασιλική μονόκλιτη λιθόκτιστη. Τό τέμπλο είναι λιθόκτιστο.

8) Στή διακλάδωση Άγγελῃ ἐπὶ τοῦ δρόμου Ρόδου-Λίνδου ἐρχόμενοι ἀπὸ Ρόδο στὰ δεξιὰ βρίσκεται τό παλιό ἐκκλησάκι τῶν Ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης, πού στὰ χρόνια τῆς Ἱταλοκρατίας χρησιμοποιοῦνταν ὡς στάβλος.

9) Ἐξωκκλήσι Προφήτου Ἡλιοῦ. Χρονολογεῖται τόν 18ο αἰώνα. Ἡ Ἁγία Τράπεζα στηριζόταν σέ μικρό γκριζομαρμάρينو βωμό, ρωμαϊκό ἐπιτύμβιο, μέ τήν σχετική ἐπιγραφή καί μέ τὰ οἰκόσημα πάνω ἀπὸ τήν ἐσωτερική εἴσοδο τοῦ Ἀετώματος τοῦ Τάγματος καί τοῦ Μεγάλου Μαγίστρου τῶν Ἱπποτῶν PIERRE D' AUBISSON. Ἐπισκευάστηκε πρό 15ετίας τό δάπεδο καί στή συνέχεια τό τέμπλο. Σήμερα ὁ Ναός ἔχει ἐγκαινιαστεῖ ἀπὸ τόν Μητροπολίτη Ρόδου κ. Κύριλλο. Ἔχει γίνει δέ καί ἡ ἀγιογράφηση καί ἡ ἀνακαίνιση τοῦ Ναοῦ.

Ἄλλα Παρεκκλήσια εἶναι: Τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ (6 Σεπτεμβρίου τοῦ Ἐν Χώναις Θαύματος), τῶν Ἀγίων Ραφαήλ-Θεράποντος-Μάμαντος καί τοῦ Αγίου Ἀνδρέου Ἀποστόλου.

Οἱ διατελέσαντες ἱστορικά Ἱερεῖς εἶναι οἱ ἐξῆς:
1) Παπᾶ Δημήτρης 1838-1864 2) Παπᾶ Γιώργης 1865-1871 3) Παπᾶ Κωνσταντῆς Φραγκιάς-Κωνσταντίνου 1883-1912 4) Παπᾶ Νικόλας 1852-1872 5) Παπᾶ Ἰγνάτιος 1885-1915 ἐκ Κοσκινοῦ 6) Παπᾶ Γιάννης 1886 7) Παπᾶ Γρηγόριος 1893 8) Παπᾶ Ἀνθίμος 1898 9) Παπᾶ Χριστοφής 1915 10) Ἀρχιμανδρίτης Δωρόθεος 1912-1929 11) Παπᾶ Γιώργης 1921 12) Παπᾶ Νικόλαος Τερζάκης 1922-1924 13) Παπᾶ Σάββας ἐκ Ψίνδου 1927-1944 14) Παπᾶ Ἀντώνης Φιλιππάκης 1930-1937 15) Παπᾶ Ἀντώνης Στεργιάδης 1930-1937 16) Παπᾶ Εὐθύμιος Κωθαῖος 1940-1944 17) Ἀρχιμανδρίτης Κλεόβουλος Παπαιωάννου-Πιάγκου 1940-1944 18) Παπᾶ Κωνσταντῖνος Παγκάς 1944-1952 ἐκ Κοσκινοῦ 19) Παπᾶ Νικόδημος Κλαδίτης 1954-1956 20) Παπᾶ Νικόλαος Χατζόγλου 1956-1960 21) Παπᾶ Δωρόθεος Σκούλουκας 22) Ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Μουστάκας καί 23) Παπᾶ Μιχαήλ Σκουλλῆς 1962-1993. ■

Χαριτωμένες διδασχές

Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου

Ἡ προετοιμασία

γιά τήν θεία ἐπικοινωνία:

Ταπεινή ἐξομολόγηση στόν Χριστό
Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου, Λόγοι
ΣΤ', Περί προσευχῆς, σσ. 41-43.

-Γέροντα, ποιά προετοιμασία χρειάζεται νά κά νουμε γιά τήν προσευχή;

- Ἀνάλογη μέ τήν προετοιμασία πού κάνουμε γιά τήν Θεία Κοινωνία. Ἐκεῖ ἔχουμε θεία Κοινωνία, ἐδῶ θεία ἐπικοινωνία. Ὅταν κοινωνοῦμε, παίρνουμε μέσα μας τόν Χριστό καί ἔρχεται ἡ θεία Χά ρις. Μέ τήν προσευχή ἔχουμε συνέ-χεια ἐπικοινωνία μέ τόν Χριστό καί δε-χόμαστε μέ ἄλλον τρόπο τήν θεία Χάρη. Δέν εἶναι μικρό πράγμα αὐτό! Τότε κοι-νωνοῦμε Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ, τώρα ἐπικοινωνοῦμε μέ τόν Θεό. Ὅπως λοι-πόν γιά τήν Θεία Κοινωνία ἐπιβάλλεται νά ἐξομολογηθεῖ κανεῖς στόν Πνευμα-τικό, ἔτσι καί γιά τήν προσευχή, πού εἶναι θεία ἐπικοινωνία, πρέπει νά κάνει μία ταπεινή ἐξομολόγηση στόν Χριστό. «Χριστέ μου, νά πεῖ, εἶμαι χάλια, εἶμαι τέτοιος, τέτοιος... Δέν ἀξίζει νά ἀσχολη-θεῖς μέ ἐμένα, ἄλλα, Σέ παρακαλῶ, βοή-θησέ με». Ἔτσι ἔρχεται ἡ θεία Χάρις καί μετὰ ἀρ χίζει ἡ θεία ἐπικοινωνία.

Ἄν δέν μετανοήσῃ ὁ ἄνθρωπος καί δέν ἐξομολογή θεί ταπεινά στόν Θεό, μένει ἀτακτοποίητος. Αὐτό γίνεται φράχτης, πού ἐμποδίζει τήν ἐπικοινωνία του μέ τόν Θεό. Μένει ἡ πόρτα κλειστή καί ἡ ψυχὴ δέν βρίσκει ἀνάπαυση. Ἐνῶ, ἂν πεῖ «ἥμαρτον, Θεέ μου», σπάζει ὁ φράχτης ἡ μᾶλλον ἀνοίγει ὁ Θεός τήν πόρτα, καί δέχεται ὁ ἄνθρωπος τήν Χάρη τῆς θείας ἐπικοινωνίας.

Η ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΜΑΡΑΝΤΕΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΙΤΑΛΟΚΡΑΤΙΑΣ

Τοῦ Σταύρου Παπαδόπουλου- Διδάκτορος Ἱστορίας τῆς Ἑκπαίδευσης*

Τήν περίοδο τῆς ἰταλοκρατίας ἡ Ἀμαράντειος Σχολή ἦταν ἓνα ἀπό τά λίγα σχολεῖα πρωτοβάθμιας ἐκπαίδευσης πού λειτουργοῦσαν στήν πόλη τῆς Ρόδου. Συγκεκριμένα τήν περίοδο αὐτή ὑπῆρχαν τρία σχολεῖα πρωτοβάθμιας ἐκπαίδευσης στήν πόλη τῆς Ρόδου: ἡ «Ἀστική Σχολή», τό «Καζούλλειον Παρθεναγωγεῖον» καί ἡ «Ἀμαράντειος Σχολή», ἡ ὁποία λειτουργοῦσε ὡς μικτό σχολεῖο.

Ἡ «Ἀμαράντειος Σχολή» βρίσκεται στό κέντρο τῆς πόλης τῆς Ρόδου, στή συνοικία τοῦ Νεοχωρίου. Ἡ ὀνομασία τοῦ σχολείου ὀφείλεται στό ὄνομα τῶν εὐεργετῶν Γεωργίου καί Δέσποινας Ἀμαράντου¹.

Τά δύο ἀδελφία θέλησαν νά ἐνισχύσουν τήν παιδεία στήν πόλη τῆς Ρόδου καί ἱδρυσαν τήν σχολή πού ὀνειρεύτηκαν καί ἡ ὁποία πῆρε τό ὄνομά τους. Τά ἀδελφία Ἀμαράντου ἀκολούθησαν τό «ρεῦμα τῶν μεγάλων εὐεργετῶν» τῆς ἐποχῆς 1880-1920, Δωδεκανησίων δηλαδή πού ζοῦσαν καί εἶχαν τίς ἐπιχειρήσεις τους στήν Αἴγυπτο ἀλλά δέν ξέχασαν τήν ιδιαίτερη πατρίδα τους καί προσέφεραν σέ αὐτή μεγάλα χρηματικά ποσά γιά διάφορα κοινωφελῆ ἔργα κυρίως ὅμως στόν τομέα τῆς παιδείας² καί σέ αὐτούς τούς εὐεργέτες ὀφείλεται σέ πολύ μεγάλο βαθμό ἡ ἀνάπτυξη τῆς παιδείας στά Δωδεκάνησα.

Στήν περιοχή τοῦ Νεοχωρίου ὑπῆρχε σχολεῖο ἀπό τήν περίοδο τοῦ 1845 τουλάχιστον³, ἀφοῦ ὑπάρχουν γραπτές μαρτυρίες γιά τήν ἵδρυσή του. Τήν ἐποχή πού μητροπολίτης ἦταν ὁ Συνέσιος (1865-1876), ἡ ἐφορεία τῶν σχολῶν τῆς Ρόδου πού μόλις εἶχε συσταθεῖ ἀνέλαβε στή δικαιοδοσία της καί τό «σχολεῖο τοῦ Νεοχωρίου, τό ὁποῖο λειτουργοῦσε ὄχι κανονικά καί διέκοπτε κάθε τόσο τή λειτουργία του». Μάλιστα σέ ἀνασκαφές καί ἐργασίες

συντήρησης πού πραγματοποιήθηκαν στήν περιοχή τοῦ Νεοχωρίου, στήν ὁδὸ Καλλιγᾶ, ἀποκαλύφθηκε πλάκα πού μᾶς πληροφορεῖ γιά τήν ὑπαρξή σχολείου στήν περιοχή, τό ἔτος 1867. Στή μαρμαρίνη πλάκα ἀναγράφονται τά ἑξῆς: «Νεοχώριοι τήν τῶν προγόνων ἀρετὴν ζητοῦντες τοὺς δαύτων παῖδας. Ἀξιοῦστε τίς ποδοῦντες τόν δέ μουσῶν ναόν ἀνήγειραν κοινῇ προθυμίᾳ καί ἀκαμάτου ἐπιστάσις Χατζηιακώβου, Χατζηγεμανουήλ τοῦ μακαρίτου Χατζηδούλη Μπίλλη καί τοῦ Ἀθανασίου Παυλίδου ἐφορεύοντος τοῦ ἀρχιεπισκόπου Συνεσίου, ἐν ἔτει 1867 10 Ὀκτωβρίου».

Εἶναι δεδομένο λοιπόν τό γεγονός τῆς ὑπαρξῆς σχολείου στό Νεοχώρι, στά νότια τῆς ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων. Τό ἔτος 1870 τό σχολεῖο τοῦ Νεοχωρίου εἶχε δύο δασκάλους καί δύο βοηθοὺς καί φοιτοῦσαν σέ αὐτό περίπου 200 μαθητές⁴. Τό σχολεῖο λειτούργησε ὡς δημοτικό σχολεῖο, μέχρι τήν περίοδο πού ἀνεγέρθηκε τό καινούριο σχολεῖο, πού προσέφερε ἡ οἰκογένεια Ἀμαράντου. Τήν περίοδο πού μητροπολίτης Ρόδου ἦταν ὁ Γερμανὸς Καβακόπουλος (1876-1888), τό σχολεῖο λειτουργοῦσε στή συνοικία, δέν ἔχουμε ὅμως στοιχεῖα πόσους δασκάλους καί πόσους μαθητές εἶχε. Ἀργότερα, τοὺς μισθοὺς τῶν διδασκάλων τοῦ σχολείου πλήρωνε τό ταμεῖο τῆς ἐνορίας τῆς ἐκκλησίας τῆς περιοχῆς καί ὑπῆρξε καί συνεισφορά ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς.

Στό τέλος τοῦ 19ου αἰῶνα ὑπῆρχαν δύο κυρίως κοινότητες Ἑλλήνων στήν πόλη τῆς Ρόδου, ἡ κοινότητα τῆς πρωτεύουσας καί ἡ κοινότητα τῆς συνοικίας τοῦ Νεοχωρίου⁵. Ἡ κοινότητα τοῦ Νεοχωρίου ἐνιωθε ἀποκομμένη ἀπὸ τήν ὑπόλοιπη κοινότητα καί γιά αὐτό ἀποφάσισαν οἱ κάτοικοι τῆς

* Ἡ εἰσήγηση αὐτὴ βασίστηκε σέ ὁμιλία πού πραγματοποιήθηκε στίς 11 Ἰουνίου 2012 μέ ἀφορμὴ τὸν ἑορτασμό 100 χρόνων λειτουργίας τῆς Ἀμαραντείου Σχολῆς. Ἡ ὁμιλία πραγματοποιήθηκε στήν «Ἀμαράντειο Σχολή» κατόπιν προσκλήσεως μου ἀπὸ τὴ διευθύντρια τοῦ σχολείου κα Μακρογιάννη Τσαμπίκα τήν ὁποία εὐχαριστῶ θερμὰ καί συγχαίρω τόσο αὐτὴ ὅσο καί τό Σύλλογο Διδασκόντων τοῦ σχολείου γιά τήν ὑλοποίηση τῶν ἐξαιρετικῶν ἐκδηλώσεων γιά τήν ἐπέτειο 100 χρόνων λειτουργίας τοῦ σχολείου.

περιοχής να ιδρύσουν μόνοι τους μία σχολή. Τό έτος 1890 τό δημοτικό σχολείο τοῦ Νεοχωρίου εἶχε 27 μαθητές καί ἕνα δάσκαλο, ὁ ὁποῖος ἀμειβόταν μέ 30 εἰκοσόφραγκα τό χρόνο⁶. Τά ἔσοδα τοῦ σχολείου προέρχονταν ἀπό εἰσφορές καί ἀπό τήν ἐκκλησία, ἀλλά καί πάλι δέν ἔλειψαν τά οἰκονομικά προβλήματα. Τό 1893 ὁ μητροπολίτης Γρηγόριος ἀνακοίνωσε ὅτι «ἀπαραίτητος ἔστιν ἡ συγκρότησις ἀρρεναγωγείου ἐν Νεοχωρίῳ, κατά τήν ἐπιθυμίαν τῆς συνοικίας των». Ὑστερα ἀπό τήν εἰσήγηση αὐτή, ἡ δημογεροντία ἀποφάσισε νά ιδρύσει σχολεῖο, ὀρίζοντας καί ἐφορεία τῶν σχολῶν τῆς συνοικίας τοῦ Νεοχωρίου. Ἡ ἐπιτροπή ἀπαρτιζόταν ἀπό τοὺς Δ. Ἀθανασιάδη, Δ. Ἀναγνωστόπουλο, Μ. Κατζαρά, Ν. Θεοδοσίου. Τό 1898 ἡ ἐφορεία Νεοχωρίου προσέλαβε ὡς δάσκαλο τοῦ σχολείου τόν Μιλτιάδη Ἀλεξάνδρου, πού καταγόταν ἀπό τή Νίσυρο. Τό σχολεῖο λειτούργησε μέ 3 ἢ 4 τάξεις καί δέν εἶναι σίγουρο ἂν περιλάμβανε καί παρθεναγωγεῖο⁷.

Λίγα χρόνια ἀργότερα, τό 1900, τό σχολεῖο τῆς συνοικίας τοῦ Νεοχωρίου εἶχε προσλάβει παρθεναγωγό. Ἡ παρθεναγωγός προοριζόταν γιά τίς κατώτερες τάξεις⁸. Τήν ὑπαρξη σχολείου στή συνοικία τοῦ Νεοχωρίου τή διασταυρώνουμε καί ἀπό τόν Πρῶσο συγγραφέα καί περιηγητή Paul Lindau, πού βρέθηκε στά νησιά στά τέλη τοῦ 19ου αἰῶνα (1899-1900) καί περιέγραψε ἀναλυτικά καί γλαφυρά τίς ἐντυπώσεις του ἀπό τή Ρόδο. Συγκεκριμένα ἀναφερόμενος στό Νιοχώρι, τό ὁποῖο λεγόταν καί νέο μαράς (μαράς στήν τουρκική γλῶσσα εἶναι ἡ συνοικία, ἡ περιοχή) λέει τά ἑξῆς: «τό Νιοχώρι εἶναι ἡ ἔδρα τῶν εὐκατάστατων χριστιανῶν καί τό σπουδαιότερο ἀπό τά προάστια. Ἀλλά, παρά ὅλα τά ὁμορφα σπιτάκια του μέ τοὺς ωραίους κήπους, ὅταν δεῖ κανεῖς τό Νιοχώρι ἀπό κοντά ἔχει μιά ὄχι πολύ ωραία ἐντύπωση. Ὁ ἰσχυρός προαγωγός τοῦ πολιτισμοῦ καί τῆς ἐθνικῆς εὐημερίας- τό δημοτικό σχολεῖο- βρίσκεται κάτω ἀπό τό γαλάζιο οὐρανό τῆς Ρόδου σέ λήθαργο. Μέχρι πρὶν ἀπό λίγα χρόνια δέν ὑπῆρχε οὔτε ἕνα σχολεῖο χριστιανικοῦ ἢ ἐβραϊκοῦ θρησκευματος, τώρα βέβαια ἡ κατάσταση στό Νιοχώρι ἔχει ἀλλάξει»⁹.

Τό 1909 στή συνοικία τοῦ Νιοχωρίου λειτουργοῦσε παρθεναγωγεῖο, σύμφωνα μέ τά πρακτικά τῆς ἐφορείας τῶν σχολῶν. Λίγο ἀργότερα ἀκολούθησε μεγάλη ἀλλαγὴ στά ἐκπαιδευτικά πράγματα τῆς συνοικίας τοῦ Νιοχωρίου, μέ τήν ἐνεργὴ ἀνάμιξη τῶν εὐεργετῶν Ἀμάραντου. Τήν ἐποχὴ αὐτή (1910) ἡ πόλη τῆς Ρόδου εἶχε 508 χριστιανικές οἰκογένειες καί ἀπό αὐτές οἱ 97 κατοικοῦν στό

Νιοχώρι. Συμπεραίνουμε ὅτι τό 1/5 τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῆς πόλης κατοικοῦσε στή συνοικία τοῦ Νεοχωρίου.

Τό κτίσιμο τῆς «Ἀμαραντείου Σχολῆς» ἄρχισε τό 1909. Οἱ εὐεργέτες, τά ἀδελφία Γιώργος καί Δέσποινα Ἀμάραντου, προσέφεραν τό οἰκόπεδο γιά νά κτιστεῖ τό σχολεῖο καί πρωτομάστορας ἦταν ὁ Δημήτρης Τσουβαλάς¹⁰. Τό οἰκόπεδο βρισκόταν πολὺ κοντά στό προηγούμενο σχολεῖο τῆς συνοικίας. Παράλληλα τά δύο ἀδελφία προσέφεραν καί ἕνα μεγάλο χρηματικό ποσό γιά νά ὀλοκληρωθεῖ τό κτίσιμο τοῦ σχολείου. Ὁ Γεώργιος Ἀμάραντος δέν πρόλαβε νά δεῖ ὀλοκληρωμένο τό κληροδότημά του, ἐπειδὴ πέθανε λίγους μῆνες ἀργότερα¹¹. Ἡ Δέσποινα Ἀμάραντου, θέλοντας νά ὑλοποιηθεῖ πιό σύντομα ἡ ἐπιθυμία ἡ δική της καί τοῦ ἀδελφοῦ της, ἦρθε ἀπό τήν Αἴγυπτο στή Ρόδο στίς ἀρχές τοῦ 1911 καί ἐπέβλεπε ἡ ἴδια τήν πρόοδο τῶν ἐργασιῶν. Μέ αὐτό τόν τρόπο ἐπισπεύστηκε τό κτίσιμο τῆς σχολῆς¹². Οἱ ἐργασίες περατώθηκαν σέ σχετικὰ σύντομο χρονικό διάστημα καί τά ἐγκαίνια τοῦ σχολείου πραγματοποιήθηκαν στίς 19 Σεπτεμβρίου 1911.

Ἡ «Ἀμαράντειος Σχολή» ὡς κτίριο χαρακτηρίζεται ἀπό αὐστηρή συμμετρία. Ὑπάρχει μιά ἄνετη σκάλα πού ὁδηγεῖ στό ὑπερυψωμένο ἰσόγειο. Στό κέντρο τοῦ ἰσογείου ὑπάρχουν τέσσερις κίονες οἱ ὁποῖοι στηρίζουν τό ἐπιστύλιο¹³. Ὑπάρχουν ἀετώματα στό στηθαῖο καί ἡ στέγη εἶναι καλυμμένη μέ κεραμίδια. Ἀπό τήν κεντρικὴ εἴσοδο ὁδηγοῦμαστε στό ἐσωτερικό τοῦ κτηρίου, ὅπου ὑπάρχει μιά μεγάλη αἴθουσα ὅπου φιλοξενοῦνται οἱ αἰθουσες διδασκαλίας. Δεξιά καί ἀριστερά τῆς αἴθουσας ἐκδηλώσεων βρίσκονται οἱ αἰθουσες διδασκαλίας. Ἀριστερά ἀπό τήν κεντρικὴ εἴσοδο ὑπάρχει τό γραφεῖο τῶν δασκάλων καί στό βάθος τοῦ κτηρίου ὑπάρχει πόρτα πού ὁδηγεῖ στήν αὐλή¹⁴.

Τό διδακτήριο στήν ἀρχὴ ἀποτελεῖτο ἀπό τέσσερις αἰθουσες διδασκαλίας, δύο δεξιά καί δύο ἀριστερά καί μιά μεγάλη αἴθουσα στό μέσο. Οἱ χώροι αὐτοὶ ἦταν ἀρκετοὶ ἐκείνη τήν ἐποχὴ γιά νά ἐξυπηρετήσουν τίς ἀνάγκες τῶν μαθητῶν τῆς περιοχῆς τοῦ Νεοχωρίου¹⁵. Τό σχολεῖο γρήγορα ἐξελίχθηκε σέ ἐξατάξια σχολή. Ἡ αὔξηση μαθητῶν θεωρεῖται ἴση ἢ καί ἀνώτερη ἀπὸ τήν «Ἀστική Σχολή». Τό 1912-1913 τό σχολεῖο λειτούργησε ὡς ἐξατάξιο δημοτικό σχολεῖο καί εἶχε δική του σχολικὴ ἐφορεία.

Σχετικὰ μέ τὴ σχολικὴ ἐφορεία, στή δωρεὰ τοῦ Γεωργίου Ἀμάραντου ὑπῆρχε ὁρος νά συγκροτηθεῖ στή συνοικία τοῦ Νεοχωρίου ξεχωριστὴ σχολικὴ ἐφορεία, πού δά ἀντιμετώπιζε συνολικὰ τά προβλήματα τῆς συνοικίας¹⁶. Τήν περίοδο ἐκείνη εἶχε συγ-

κροτηθεῖ μία ἐνιαία σχολική ἐφορεία γιά ὅλο τό νησί καί γιά νά παρακαμφτεῖ ἡ δυσκολία αὐτή, ἡ μητρόπολη διόρισε «ἐξ ὀφίκιου» τήν ἐφορεία τῆς Ἀμαραντείου. Ἡ σχολική ἐφορεία τῆς Ἀμαραντείου Σχολῆς ἦταν τετραμελής καί ἀποτελεῖτο ἀπό τούς Σ. Καραβοκυρό, Ν. Καραγιάννη, Β. Παπαδόπουλο καί Γ. Δημητριάδη.

Κατά τά χρόνια τῆς Ἰταλοκρατίας, τῇ διαχείριση τῆς «Ἀμαραντείου Σχολῆς» εἶχε ὁ πρόεδρος τῆς σχολικῆς ἐφορείας. Συμπεραίνουμε ὅτι ἡ Σχολή εἶχε μία μεγαλύτερη ἀνεξαρτησία ἀπό τά ὑπόλοιπα σχολεῖα. Ὁ πρόεδρος τῆς σχολικῆς ἐφορείας ἐκλεγόταν ἀπό τούς κατοίκους τοῦ Νιοχωρίου, σέ κοινή ἐκλογή γιά ἀνάδειξη καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας προέδρευε. Ὁ διαχωρισμός τῶν μελῶν τῆς Σχολικῆς Ἐφορείας καί τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς γινόταν ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη τῆς Ρόδου. Οἱ πόροι τῆς σχολῆς γιά τή λειτουργία τῆς καί τῇμισθοδοσία τῶν δασκάλων προερχόταν ἀπό δωρεές, εἰσπράξεις, χοροεσπερίδες, ἐράνους καί τήν ἐπιχορήγηση πού ἔστελνε ἡ Ἑλληνική Κυβέρνηση, ἐπιχορήγηση πού ἡ κατανομή τῆς γινόταν ἀπό τόν Ἑλληνα πρόξενο. Τό 1915 ὁ διοικητής -στρατηγός τῶν νησιῶν Giovanni Croce ἐπισκέφτηκε τήν Ἀμαράντειον Σχολήν καί ἔτυχε «Ἀπανταχοῦ ἀπονεμηθεῖσων τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τῶν προσηκουσῶν τιμῶν»¹⁷, ἐνῶ κατά τό ἴδιο σχολικό ἔτος στήν τελετή λήξης παρέστη ὁ μητροπολίτης καί ὁ γενικός πρόξενος τῆς Ἑλλάδας. Τό προξενεῖο ἄλλωστε συνόρευε μέ τό σχολεῖο.

Τά ἐπόμενα ἔτη καί συγκεκριμένα ἀπό τό 1915-1922 ἡ «Ἀμαράντειος Σχολή» λειτουργοῦσε ὡς πεντατάξιος πλήρης σχολή καί παράλληλα γιά κάποια ἔτη στέγαζε καί νηπιαγωγεῖο (προκαταρκτικό)¹⁸. Ἡ «Ἀμαράντειος» ἦταν τό μοναδικό ἑλληνικό σχολεῖο πού ὑπῆρχε στό Νιοχώρι. Αὐτός ἦταν καί ὁ κύριος λόγος πού μέ τή σύσταση τῆς «Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς» καταργήθηκαν ὅλες οἱ σχολικές ἐφορεῖες πλὴν τῆς «Ἀμαραντείου».

Σχετικό δημοσίευμα ἀποδεικνύει τήν ὕπαρξη τῆς ἐφορείας, ἡ ὁποία τό 1916 εὐχαριστοῦσε τούς Ἑλληνες πού συμμετεῖχαν στόν ἔρανο πού πραγματοποίησε ἡ ἐφορεία τῆς «Ἀμαραντείου Σχολῆς»¹⁹. Μάλιστα ἡ ἐφορεία τῆς «Ἀμαραντείου Σχολῆς» ἦταν ἀπό τίς πιό δραστήριες. Συχνά διοργάνωνε λαχειοφόρους ἀγορές γιά τήν οἰκονομική ἐνίσχυση τοῦ σχολείου. Παράλληλα, εἶχε πολύ καλή συνεργασία μέ τόν ἀθλητικομουσικό σύλλογο τοῦ «Διαγόρα» καί πολλές ἐκδηλώσεις πραγματοποιοῦνταν στό χῶρο τῆς «Ἀμαραντείου Σχολῆς» καί πλαισιώνονταν ἀπό τό μουσικό τμήμα τοῦ «Διαγόρα» ἢ ὑπῆρ-

χε συνεργασία τῆς χορωδίας τοῦ σχολείου μέ τή χορωδία τοῦ «Διαγόρα».

Ἡ στενή συνεργασία μέ τόν Διαγόρα ὀφειλόταν σέ μεγάλο βαθμό στό γεγονός ὅτι πρόεδρος τῆς σχολικῆς ἐφορείας τῆς Ἀμαραντείου καί τοῦ Διαγόρα ἦταν ὁ δικηγόρος καί ἐπιφανές μέλος τῆς ροδιακῆς κοινωνίας, Γιώργος Γεωργιάδης. Μάλιστα ὁ Γεωργιάδης ἐπειδή δέν κατάφερε νά ἐκλεγεῖ μέλος στήν «Κεντρική Ἐκπαιδευτική Ἐπιτροπή» ἔριξε ὅλο τό βάρος του στήν ἀναβάθμιση τῆς «Ἀμαραντείου Σχολῆς», θέλοντας νά ἀποδείξει μέ τόν τρόπο αὐτό τό λάθος τῆς μή ἐκλογῆς του.

Ἡ «Ἀμαράντειος» γειτνίαζε μέ τά ἰταλικά σχολεῖα καί ἀργότερα μέ τό ἰταλικό διδασκαλεῖο (Maggistrale), καθὼς καί μέ τά μουσουλμανικά σχολεῖα πού βρίσκονταν στήν παλιά πόλη καί ἀποτελοῦσε τό μοναδικό ἑλληνικό σχολεῖο τῆς περιοχῆς. Τά ὑπόλοιπα ἑλληνικά σχολεῖα, «Βενετόκλειον Γυμνάσιον», «Ἀστική Σχολή», «Καζούλλειον Παρθεναγωγεῖον» ἀποτελοῦσαν ἕνα ἐκπαιδευτικό τρίγωνο στή συνοικία τῆς μητρόπολης περιχαράκωνοντας τά ὅρια τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Τά ὅρια αὐτά «ἔσπασε» ἡ «Ἀμαράντειος Σχολή».

Οἱ ἑορτές πού πραγματοποιοῦνταν στό σχολεῖο εἶχαν πάντοτε μία ἰδιαίτερη βαρύτητα. Στή γιορτή λήξης τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1916-1917 πού πραγματοποιήθηκε στίς 25 Ἰουνίου παραβρέθηκε ὁ μητροπολίτης Ἀπόστολος καί «προεξαρχοῦσης τῆς Αὐτοῦ Σεβασμιότητος ἐγένετο ἡ εἰδισμένη Σχολική τελετή τῆς ἐν Νεοχωρίῳ Ἀμαραντείου Σχολῆς, καθ' ἣν μετά τήν λογοδοσία τοῦ διευθυντοῦ διενεμήθησαν τά ἐνδεικτικά τῆς ΣΤ' τάξεως, ἀνεγνώσθησαν δέ οἱ βαθμοί καί τῶν λοιπῶν τάξεων»²⁰. Παράλληλα καί οἱ ἐκδηλώσεις καί οἱ διαλέξεις πού γίνονταν στή Σχολή εἶχαν μία λαμπρότητα καί μία βαρύτητα²¹.

Τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1917, μέ πρόεδρο τῆς σχολικῆς ἐφορείας τόν Γιώργο Γεωργιάδη ἡ σχολή διοργάνωσε μία διάλεξη μέ θέμα «περί ἀγάπης καί καθήκοντος». Στήν ἐκδήλωση παρέστησαν ὁ πρόξενος τῆς Ἑλλάδος Χαλκιόπουλος καί ὁ Ἰταλός ἐπιθεωρητής τῶν σχολείων κ. Μαγιούρι. Τήν κεντρική ὁμιλία πραγματοποίησε ὁ ἴδιος ὁ Γεωργιάδης καί ἡ ἐκδήλωση πλαισιώθηκε ἀπό τά μαντολινάτα τοῦ Διαγόρα.

Τό σχολικό ἔτος 1916-1917 ἡ «Ἀμαράντειος» λειτουργοῦσε ὡς μικτόν σχολεῖον χωρίς νά ὑπάρχει τό ἔτος αὐτό λειτουργία προκαταρκτικοῦ (νηπιαγωγείου) στή σχολή. Τό μαθητικό δυναμικό τοῦ σχολείου ἦταν 158 μαθητές καί κατανέμονταν ὡς ἑξῆς: ΣΤ' τάξη 8 (3 ἀγόρια - 5 κορίτσια), Ε' τάξη 14 (9 καί 5), Δ' τάξη 18 (7 καί 11), Γ' τάξη 25 (14 καί 11), Β' τάξη 25 (14 καί 11) καί Α' τάξη 68 (34 καί 34).

Συνολικά τὰ ἀγόρια ἦταν 82 καί τὰ κορίτσια 76. Ὑπάρχει μιά ἰσομέρεια μεταξύ ἀγοριῶν καί κοριτσιῶν. Ἐντυπωσιακό εἶναι ὅτι σέ ὅλες τίς τάξεις ὑπερεῖχαν ἔστω καί λίγο τὰ ἀγόρια, ἐκτός ἀπό τήν ΣΤ΄ τάξη, στήν ὁποία -ἔστω καί ὀριακά- τὰ κορίτσια ἦταν περισσότερα. Ἀκόμα, πρέπει νά σταθοῦμε στό ὅτι ἡ Α΄ τάξη εἶχε 68 μαθητές ἀπό τοὺς 158 μαθητές τοῦ σχολείου, δηλαδή τό 43% τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου καί φαίνεται ἀνάγλυφα τό πρόβλημα πού ὑπῆρχε τήν ἐποχὴ ἐκείνη, ὅτι ὅσο προχωροῦσαν καί μεγάλωναν οἱ τάξεις, τόσο μειωνόταν ὁ ἀριθμός τῶν μαθητῶν καί αὐξανόταν ἡ σχολικὴ διαρροή.

Τό σχολικὸ ἔτος 1917-1918 ἡ «Ἀμαράντειος Σχολή» λειτουργοῦσε ὡς μεικτό δημοτικὸ σχολεῖο καί εἶχε 183 μαθητές καί 4 διδασκάλισσες. Τό ἐκπαιδευτικὸ προσωπικὸ τῆς σχολῆς ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὸν Ἀντώνη Σταματίου, ὁ ὁποῖος ἦταν διευθυντὴς τῆς σχολῆς καί τίς δασκάλες Καλλιόπη Καλμούκου, Δέσποινα Ἀντωνιάδου καί Ἀριάδνη Σιβρή.

Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἀμαραντείου Σχολῆς» Ἀντώνης Σταματίου ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἔμπειρους καί καταρτισμένους δασκάλους τῆς ἐποχῆς του. Τύγχανε τῆς ἀναγνώρισης καί τῆς ἐκτίμησης τῶν συναδέλφων του. Ἐνδεικτικὸ εἶναι ὅτι τό 1915 καταρτίστηκε ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία εἶχε ἔργο νά καταρτίσει νέο ἀναλυτικὸ πρόγραμμα καί κατάλογο μέ τὰ βιβλία πού θά διδάσκονταν στὰ σχολεῖα τοῦ νησιοῦ. Ἡ ἐπιτροπὴ ἦταν τετραμελής καί συμμετεῖχε ὁ Ἀντώνης Σταματίου, δεῖγμα τῆς καταξίωσης καί τοῦ κύρους του. Ὁ Σταματίου εἶχε ἐπίσης πλούσιο συγγραφικὸ ἔργο. Εἶχε συγγράψει σχολικὰ ἐγχειρίδια καί ἀρκετές σχολές δίδασκαν τὰ βιβλία του.

Στὴν ἀπογραφὴ πού ἔκαναν οἱ Ἴταλοί τό 1922 γιὰ τὴ συμπλήρωση μιᾶς δεκαετίας κυριαρχίας τους στὸ νησί, τό σχολεῖο ἀναγραφόταν ὡς «Ἀμαράντειος Δημοτικὴ Σχολή» καί δίδασκαν σέ αὐτὸ τέσσερις δάσκαλοι, ἐνῶ φοιτοῦσαν 183 μαθητές, οἱ ὁποῖοι ἦταν ὅλοι Ἕλληνες. Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς ἦταν τότε ὁ Γεώργιος Παπαιωάννου.

Ἡ «Ἀμαράντειος» πρόσφερε πολλὰ στήν ἐκπαίδευση στήν πόλη τῆς Ρόδου καί ἦταν τό σχολεῖο τῶν Ἑλλήνων πού βρισκόταν κοντά στίς συνοικίες τῶν Ἰταλῶν, τῶν Τούρκων καί τῶν Ἑβραίων προσφέροντας ἑλληνικὴ ἐκπαίδευση σέ μιά συνοικία πού δέν ὑπῆρχε ἄλλο ἑλληνικὸ σχολεῖο. Τό σχολεῖο ἀπέκτησε μιά πολὺ καλὴ φήμη χάρις στήν ἐξαιρετικὴ δουλειὰ πού γινόταν ἀπὸ τό πολὺ καλὰ καταρτισμένο ἐκπαιδευτικὸ προσωπικὸ, ἀποδίδοντας στήν κοινωνία τῆς Ρόδου μορφωμένους μαθητές μέ ὑψηλὸ ἐθνικὸ αἶσθημα σέ μιά περίοδο πού μᾶλλον αὐτὸ ἦταν τό πρῶτο ζητούμενο ἀπὸ τὴν παιδεία. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τὰ δύο ἀδέρφια Γεώργιος καί Δέσποινα Ἀμαραντου ἔζησαν στήν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου. Ἀσχολήθηκαν μέ τό ἐμπόριο καί προσέφεραν πολλὰ στήν παιδεία τῆς Ρόδου, ἀναλαμβάνοντας τὴν ἀνέγερση, ἀλλὰ καί τὴ συντήρηση τοῦ σχολείου. Χαρακτηριστικὸ εἶναι τό δημοσίευμα τῆς ἐφημερίδας «Ροδιακή», στίς 8 Ἰουλίου 1920, πού ἀναφέρονταν στὸ θάνατο τῆς Δέσποινας Ἀμαραντου, ἡ ὁποία στὴ διαθήκη της ἀφῆνε χίλιες λίρες στεργλίνες γιὰ τὴν εὐρύθυμη λειτουργία τῆς Σχολῆς. Πηγὴ ἐφημερίδα «Ροδιακή», φύλλο τῆς 15-7-1920.

2. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουμε τίς οἰκογένειες Καζούλλα καί Βενετοκλή.

3. Βεργωτῆς Γεώργιος: «Ἡ ἐκπαίδευσις εἰς τὴν νήσον Ρόδον», σελίδα 20.

4. Μαΐλλης Ἀντώνης -Σκανδαλίδης Κώστας- Τσαλαχούρης Κώστας: «Ἡ Ρόδος τὸν 19ο αἰῶνα», σελίδα 247.

5. Βεργωτῆς Γεώργιος: «Ἡ ἐκπαίδευση στὸ κοινὸ τῆς Ρόδου κατὰ τὴν Ὀθωμανοκρατία», σελίδα 128.

6. Ἀρχεῖο Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, Φάκελος Προξένου Ρόδου, ἔτος 1890.

7. Βεργωτῆς Γεώργιος: «Τὸ σχολεῖον τῆς συνοικίας Νεοχωρίου», ἄρθρο στὰ Δωδεκανησιακὰ Χρονικά, τόμος Α΄, σελίδες 256-265.

8. «Πρακτικὰ τῆς Δημογεροντίας τῶν ἐτῶν 1891-1900», συνεδρίαση στίς 3 Σεπτεμβρίου 1900.

9. Ἐνεπεκίδης Πολυχρόνης: «Ἀθηναϊκά, Ἀττικοβοιωτικά, Δωδεκανησιακά», σελίδα 398.

10. Μαριᾶ Μάγδα: «Ἐκπαιδευτήρια τῆς Δωδεκανήσου», σελίδες 21-22.

11. Συγκεκριμένα πέθανε στίς 30 Νοεμβρίου 1910, στήν Ἀθήνα ἀπὸ ἀνίατη νόσο.

12. Τζουλιάνη Μαρία: «Ἱστορία τοῦ 7ου Δημοτικοῦ Σχολείου Πόλεως Ρόδου», ἄρθρο στήν περιοδικὴ ἐπιστημονικὴ ἔκδοση «Δωδεκανησιακὰ Χρονικά», τόμος ΙΗ΄, Ρόδος 2003, σελίδα 319.

13. Μαριᾶ Μάγδα: «Ἐκπαιδευτήρια τῆς Δωδεκανήσου», σελίδα 21.

14. Ἡ Ἀμαράντειος Σχολὴ λειτουργεῖ ἀκόμη καί σήμερα ὡς σχολεῖο. Στὸ κτήριο στεγάζεται τό 7ο Δημοτικὸ Σχολεῖο Πόλεως Ρόδου. Χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι τό κτήριο βρίσκεται σέ πολὺ καλὴ κατάσταση καί συμπληρώθηκαν 100 χρόνια λειτουργίας τῆς Ἀμαραντείου Σχολῆς. Ἀξίζει νά σημειώσουμε ὅτι ὑπάρχει, καί μάλιστα εἶναι πολὺ δραστήριος «Σύλλογος Ἀποφοίτων Ἀμαραντείου Σχολῆς».

15. Ἀργότερα, ὅταν οἱ μαθητές θά πολλαπλασιαστοῦν τὴν περίοδο μετὰ τὴν ἐνσωμάτωση, τότε θά γίνῃ ἡ προσθήκη μιᾶς αἵθουσας στὸ ἀνατολικὸ μέρος τοῦ οἰκοπέδου. Τὰ ἔξοδα γιὰ τὴν ἀνέγερση τῆς αἵθουσας αὐτῆς τὰ ἀνέλαβε τό ταμεῖο τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Νεοχωρίου, «Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου».

16. Τζουλιάνη Μαρία: «Ἱστορία τοῦ 7ου Δημοτικοῦ Σχολείου Πόλεως Ρόδου», ἄρθρο στήν περιοδικὴ ἐπιστημονικὴ ἔκδοση «Δωδεκανησιακὰ Χρονικά», τόμος ΙΗ΄, Ρόδος 2003, σελίδα 323.

17. Περιοδικὸ «Ὁρθόδοξος Διδαχὴ», τεῦχος 5, σελίδα 39.

18. Ermano Armao: «Annuario Amministrativo e Statistico per l' anno 1922», σελίδα 103.

19. Ἐφημερίδα «Ροδιακή», φύλλο τῆς 16-4-1916, σελίδα 4.

20. Περιοδικὸ «Ὁρθόδοξος Διδαχὴ», τεῦχος 25, σελίδα 167, ἔτος 1917.

Δέκατος πέμπτος χρόνος λειτουργίας τῶν Κατασκηνώσεων (Καλοκαίρι 2012)

τοῦ Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

όξα στὸν Ὑψιστο πού μᾶς ἀξίωσε κι ἐφέτος νά λειτουργήσουμε τίς Κατασκηνώσεις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως στὴν περιοχή Σταφύλια Λάρδου. Αὐτοὺς τούς δυό μῆνες ἦρθαν κοντά μας περίπου 580 παιδιά, ἔφηβοι καὶ φοιτητές.

Ὅλο τὸ προσωπικό τῆς Κατασκήνωσης προσπάθησε νά μεταδώσει στά νιάτα τοῦ νησιοῦ μας μέρος ἀπὸ τὴν πίστη καὶ τὴν ἠθική τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Τό φετινὸ σύνθημα «Εὐχρηστος εἰς διακονίαν» ἦταν παρμένο ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή (Β΄ Τιμ. 4,11). Ὁ Θεὸς μᾶς καλεῖ νά εἴμαστε πάντοτε ἐτοιμοὶ νά προσφέρουμε στό περιβάλλον μας ἀγάπη καὶ κάθε εἶδους βοήθεια.

Ἐφέτος οἱ Ἀρχηγοί, Ὑπαρχηγοί καὶ Ὁμαδάρχες πού ἀφιέρωσαν τὸν πολύτιμο χρόνο

τους στό ἔργο τῆς Κατασκήνωσης ἦταν οἱ ἑξῆς:

Α΄ περίοδος (Κορίτσια Δημοτικοῦ):

Ἀρχηγός: Γραμματική Μοίρα, Ὑπαρχηγός: Χρυσάνθη Μανωλᾶ, Ὁμαδάρχες: Ἑρμιώνη Νικολίκου, Νομική Καλίτση, Σεβαστή Κεφάλα, Χριστίνα Βαράκη, Ἑλένη Βούλγαρη, Ἄννα Σκανδαλιάρη, Ἀνθή Κεφάλα, Γεωργία Κανελοπούλου καὶ Αἰκατερίνη Κολιάδη.

Β΄ Περίοδος (Κορίτσια Δημοτικοῦ):

Ἀρχηγός: Στέλλα Ξεπαπαδάκη, Ὑπαρχηγός: Ζωή Τσετσέλη, Ὁμαδάρχες: Ἀνθούλα Τσαβαρῆ, Ἀναστασία Ξεπαπαδάκη, Τριανταφυλλιά Ξεπαπαδάκη, Εὐτυχία Ξεπαπαδάκη, Εὐανθία Κρητικοῦ, Ζωή Φτάκλα, Δέσποινα Διακαντώνη, Μαρία Ἀλεξίου καὶ Ἐλευθερία Νικολίτση.

**Γ΄ περίοδος
(Κορίτσια Γυμνασίου-Λυκείου):**

Αρχηγός: Ρώσσου Αικατερίνη, Υπαρχηγός: Σεβαστή Μανέττα, Όμαδάρχες: Βασιλική Άρφαρᾶ, Νομική Φράγκου, Μαρία Πολυζώη, Καλλιόπη Άλεξανδροπούλου, Άννα Σκανδαλιάρη, Άννα Πολυζώη, Ζωή Άντωνέρια, Μαρία-Στέλλα Σταβλᾶ, Κατερίνα Καραγιάννη, Χριστίνα Εύσταθιάδη καί Μουσικός: Ειρήνη Κωλέττη.

Δ΄ Περίοδος (Αγόρια Γυμνασίου-Λυκείου):

Αρχηγός: Δημήτρης Λυριστής, Υπαρχηγός: Ίωάννης Λάνδρου, Όμαδάρχες: Βασίλης Λυριστής, Γεώργιος Γιούλης, Μιχάλης Χατζηχαράλαμπος, Άθανάσιος Μελιμπουνάκης, Μερκούρης Γιανναρᾶς, Τσαμπίκος Πατσιούρας, Μιχαήλ Παρδαλός, Τρύφων Κοντογιάννης, Γεώργιος Βουλγαρίδης καί Γεώργιος Λάνδρου.

Ε΄ Περίοδος (Αγόρια Δημοτικού):

Αρχηγός: Ήλιος Κονισής, Υπαρχηγός: Έμμανουήλ Μπούμπας, Όμαδάρχες: Χαράλαμπος Μπαρκανίκας, Δημήτριος Παρόγλου, Ίωάννης Κεφάλας, Στέφανος Κεφάλας, Νική-

τας Φωτάρας, Μιχαήλ Παρδαλός, Ίωάννης Βογιατζής καί Γεώργιος Μαννέτας.

ΣΤ΄ Περίοδος (Φοιτητές).

Νοσηλευτές υπήρξαν οί νοσηλεύτριες Ειρήνη Φλώρου καί Δέσποινα Παυλή καθώς καί ό γιατρός Άθανάσιος Γκοντοσίδης.

Στήν Κουζίνα εργάσθηκαν οί: Ίωάννης Κεφάλας, Πρόδρομος Σταυρακούδης, Γεωργία Βογιατζή, Δέσποινα Αύγενικου, Παρασκευή Ροδίου, Φωτεινή Φτάκλα, Μαρία Παπαοικονόμου, Θεοδοσία Μπότση, Μαρία Κοντεκάκη, Κυριακή Άγγελίδου, Άννα Ζανεττή, Έλένη Καμπούρη, Δέσποινα Καΐκη καί Δήμητρα Άγοραστούδη.

Στήν προμήθεια τών τροφίμων εργάσθηκαν οί: Μιχάλης Κλαδάκης, Γιάννης Βογιατζής καί Μιχάλης Λυριστής. Όδηγός τοῦ Λεωφορείου ἦταν ό Μιχάλης Κλαδάκης καί λογιστής ό Νικόλαος Γιορδαμνής

Έκφράζουμε τίς θερμές εὐχαριστίες πρός όλους καί εὐχόμεθα ό Κύριος νά ανταποδώσει τόν κόπο τους προστατεύοντάς τους καί ἐνισχύοντάς τους στήν πνευματική πρόοδο. ■

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

του κ. Έλευθερίου Χρυσόχου, Γραμματέως του Γραφείου εκπροσώπησης
του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Αθήνα

► Διήμερη επίσκεψη (11-12 Μαΐου) εις τήν πόλη Middelburg τῆς Ὀλλανδίας, πραγματοποιήσε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης προκειμένου νά λάβει ὑπό τοῦ Ἰδρύματος The Franklin D. Roosevelt τό ὁμώνυμο βραβεῖο Ἐλευθερίας Λατρείας (Freedom of Worship) «διά τας ἐξαιρετικές προσπάθειάς του ὑπέρ τῆς δημοκρατικῆς ἐλευθερίας καί διά τήν συμβολήν του εἰς τόν διάλογον συμφιλίωσης μεταξύ Χριστιανῶν, Μουσουλμάνων καί Ἰουδαίων».

► Τήν γενέθλιό Του νῆσο Ἰμβρο ἐπισκέφθηκε, ἀπό 20 ἕως 23 Μαΐου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, συνοδευόμενος ἀπό τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Καρπάδου καί Κάσου κ. Ἀμβροσίου καί Χίου κ. Μάρκου. Ἐγίνε δεκτός μέ ἐκδηλώσεις τιμῆς καί χαρᾶς ἀπό τόν ποιμενάρχη τῆς νήσου Σεβ. Μητροπολίτη Ἰμβρου καί Τενέδου κ. Κύριλλο καί τοὺς πιστοὺς τῆς νήσου. Κατά τήν παραμονή Του εἰς αὐτήν ἐπισκέφθηκε μέ τοὺς συνοδούς Του ναοὺς καί ἐξωκκλήσια, ἐνῶ ἐπεθεώρησε τήν ἀνακαίνιση τοῦ σχολικοῦ κτιρίου τῶν Ἁγίων Θεοδώρων, τό ὅποιν, κατόπιν ἀδείας τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, δά λειτουργήσῃ καί πάλι ἀπό τοῦ προσεχούς σχολικοῦ ἔτους ὡς μειονοτικό δημοτικό σχολεῖο μετά ἀναστολή τῆς λειτουργίας του, ὡς καί τῶν ἄλλων μειονοτικῶν σχολείων τῆς Νήσου ἐπὶ 48 ἔτη.

► Τό ἐτήσιο προσκύνημά Του εἰς τήν ἁγιοτόκο Καπαδοκία πραγματοποιήσε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, ἀπό 25 ἕως 29 Μαΐου. Συγκεκριμένα ἐχοροστάτησε στήν Ἱ. Μονή τοῦ Ἁγίου Νικολάου Σινασοῦ κατά τόν Ἑσπερινό τοῦ Σαββάτου, 26ης Μαΐου, καί προέστη τῆς Θείας Λειτουργίας τῆς ἐπομένης στόν Ἱ. Ναό τῶν Ἁγίων Βασιλείου καί Βλασίου εἰς τό Μησί. Στή συνέχεια ἐπισκέφθηκε τό Προκόπιο καί προσεκύνησε τόν τόπο τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ρώσσου, μετέβη εἰς Ἰκόνιο καί Καραμᾶ, ὅπου ἐπισκέφθηκε διαφόρους ἀρχαίους Ἱεροῦς Ναοὺς. Τόν Παναγιώτατο εἰς τήν ἱερά αὐτή ἀποδημία συνόδευσαν Ἀρχιερεῖς, κληρικοί καί μοναχοί, Ἀρχοντες τῆς Μητρος Ἐκκλησίας καί πιστοί ἀπό διάφορα μέρη τῆς οἰκουμένης.

► Κατά τήν συνεδρία τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, τήν 31η Μαΐου, καί κατόπιν προτάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ψήφων κανονικῶν γενομένων εἰς τόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό, ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰωσήφ Bosch, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μπουένος Ἀίρες, ἐξελέγη παμψηφεὶ Βοηθός Ἐπίσκοπος παρά τῷ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Μπουένος Ἀίρες κυρίῳ Ταρασῖφ, ὑπό τόν τίτλο τῆς πάλαι ποτέ διαλαμπάσης Ἐπισκοπῆς Πατάρων.

► Ἀπό τήν Κυριακήν τῆς Πεντηκοστῆς, 3ην Ἰουνίου ἐ.ξ., καί εἰς τό ἐξῆς, ἡ τελουμένη καθ' ἐκάστη Κυριακή Θεία Λειτουργία εἰς τόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου δά ἀναμεταδίδεται ραδιοφωνικῶς ἀνά τήν ὑφήλιον διὰ μέσου τῆς διαδικτυακῆς συχνότητος τῆς ὁμογενειακῆς ἐφημερίδος «ΗΧΩ» www.radio.ihotispolis.com.

► Ἑπταήμερη ἐπίσκεψη στήν Ἱερά Μητρόπολη Σερβίων καί Κοζάνης καί τήν Ἱερά Μητρόπολη Καστορίας πραγματοποιήσε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἀπό 27 Ἰουνίου ἕως καί 3 Ἰουλίου. Εἰδικότερα στήν Ἱερά Μητρόπολη Σερβίων καί Κοζάνης δέχθηκε τήν θερμή ὑποδοχή τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Παύλου, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Ἀρχῶν καί τοῦ

λαοῦ στήν κεντρική πλατεία τῆς πόλεως, ἀκολούθησε τιμητική ἐκδήλωση τοῦ Δήμου Κοζάνης καί στή συνέχεια ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε στήν Ἐπίσημη Δοξολογία στόν Ἱερό Καθεδρικό Ναό Ἁγίου Νικολάου, ὅπου τέλεσε τά ἐγκαίνια τοῦ ἀποκατασταθέντος ἱστορικοῦ κτηρίου τοῦ Μητροπολιτικοῦ Οἴκου Κοζάνης, παρουσίᾳ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ.κ. Ἱερωνύμου, καί πλειάδος Ἱεραρχῶν, κληρικῶν, καί πιστοῦ λαοῦ. Ἐπίσης ὁ Παναγιώτατος μίλησε σέ Ἱερατική Σύναξη στόν Ἱερό Ναό Παναγίας Φανερωμένης Κοζάνης, τέλεσε τά Θυρανοίξια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, παρέστη σέ τιμητική ἐκδήλωση πρὸς τιμή του ἀπό τόν Δήμο Σερβίων-Βελθενδοῦ, χοροστάτησε κατὰ τήν ἀκολουθία τοῦ Μεγ. πανηγυρικοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου στόν Ἱ. Καθεδρικό Ναό Ἁγίας Κυριακῆς Σερβίων, ἐπισκέφθηκε τή Βυζαντινὴν Καστροπολιτείαν Σερβίων, τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Ἱ. Ναό Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης Κοζάνης, ἐπισκέφθηκε τό Ἱστορικό-Λαογραφικό Μουσεῖο Κοζάνης, τό Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Αἰανῆς, τήν Περιφέρειαν Δυτικῆς Μακεδονίας, τόν Ἀτμοηλεκτρικὸ Σταθμὸ Ἁγίου Δημητρίου Δ.Ε.Η. καί τό Τ.Ε.Ι. Δυτικῆς Μακεδονίας, ὅπου ὁ ὑψηλὸς ἐπισκέπτης ἀναγορεύθηκε σέ ἐπίτιμο διδάκτορα τοῦ Τμήματος Γεωτεχνολογίας καί Περιβάλλοντος.

► Στήν Ἱερά Μητρόπολη Καστορίας ὁ Πατριάρχης τοῦ Γένους ἔγινε δεκτός τό Σάββατο 30 Ἰουνίου στήν κεντρική πλατεία τῆς πόλεως ἀπό τόν οἰκεῖο Ποιμενάρχη Σεβ. κ. Σεραφεῖμ, τόν Ἱερό Κλῆρο, τοὺς εκπροσώπους τῶν Ἀρχῶν καί τόν εὐσεβῆ λαὸ τῆς περιοχῆς. Τό ἑσπέρας τῆς ἴδιας ἡμέρας ὁ Παναγιώτατος χοροστάτησε κατὰ τόν πανηγυρικὸ Ἑσπερινὸ στόν Ἱ. Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Καστοριάς. Τήν Κυριακή 1 Ἰουλίου προέστη κατὰ τήν Θεία Λειτουργία στόν Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Καστοριάς, ὅπου καί κήρυξε τόν δεῖο λόγο. Τό ἀπόγευμα ἔγινε δεκτός μέ αἰσθήματα συγκίνησης καί χαρᾶς καί χοροστάτησε στή Δοξολογία στήν Ἱερά Μονὴ Γενεθλίου

της Θεοτόκου Κλεισούρας, όπου προσκύνησε τόν τάφο της Όσιας Σοφίας της Κλεισούρας και τέλεσε τόν καθαγιασμό του Ίεροϋ Κιβωρίου του τάφου. Επίσης, τέλεσε επιμνημόσυνη δέηση στόν τάφο της Γερónτισσας Άνυσίας, επισκέφθηκε τήν ιστορική Ίερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου (Παναγία Μαυριώτισσα), χοροστάτησε στή Δοξολογία στόν Ίερό Ναό Αγίου Νικολάου Νυμφαίου, μίλησε σέ Ίερατική Σύναξη τών Κληρικών της Ίερās Μητροπόλεως Καστορίας και ανακηρύχθηκε Επίτιμος Δημότης Καστοριάς στό Δημαρχιακό Μέγαρο της πόλεως.

► Η Αγία και Ίερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, κατά τήν Συνεδρία της 10ης Ίουλίου, εξέλεξε τόν Πανοσιολ. Αρχιμανδρίτη κ. Παγκράτιο Dubas, Ίερατικώς Προϊστάμενο του έν Σικάγω Ίεροϋ Καθεδρικού Ναού της Ούκρανικής παροικίας, παμψηφεί Βοηδό Έπίσκοπο του Σεβ. Μητροπολίτου Μεξικού κ. Άθηναγόρα, υπό τόν τίτλο της πάλαι ποτέ διαλαμπάσης Έπισκοπής Σκοπέλου.

► Τήν Κυριακή 15 Ίουλίου ό Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρδολομαῖος χοροστάτησε κατά τήν τελεσθεῖσα Θ. Λειτουργία και κήρυξε τόν θεῖο λόγο στόν Ίερό Ναό Αγίου Άλυπίου Άττάλειας. Τόν Παναγιώτατο υποδέχθηκε και προσφώνησε κατάλληλα ό Μητροπολίτης Πισιδίας κ. Σωτήριος.

► Τήν 24η Ίουλίου ό Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρδολομαῖος απέστειλε γράμμα συμπαθείας πρός τόν Μακ. Πατριάρχη Άντιοχείας κ. Ίγνάτιο γιά τήν εμπόλεμη κατάσταση στή Συρία, εύχόμενος «όπως ή υπερέχουσα πάντα νουν ειρήνη, ό Χριστός, φωτίση πάντας ανθρώπους και κατευθύνη αυτούς εις εργασία τών εντολών Του, παρέχων αυτοῖς πᾶσαν δόσιν αγαθήν και πᾶν δώρημα τέλειον πρός υπέρβασιν τών δυσχερειών και επικράτησιν της πρός τόν πλησίον αγάπης».

► Τήν Κυριακή 5 Αὐγούστου ό Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρδολομαῖος χοροστάτησε κατά τόν Μεγ. Έσπερικό της εορτής της Μεταμορφώσεως του Κυρίου στήν φερώνυμη Ίερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Σκήτη της Χάλκης, όπου και μίλησε κατάλληλα στό εκκλησίασμα.

► Τή Δευτέρα 6 Αὐγούστου ό Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρδολομαῖος χοροστάτησε κατά τήν τελεσθεῖσα Θεία Λειτουργία στήν Ίερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στήν Πρίγκηπο, όπου μίλησε επίκαιρα στους πιστούς που εκκλησιάσθηκαν και, κατά τό έθος, διένειμε τά ευλογηθέντα σταφύλια. Επίσης ανέγνωσε Τρισάγιο στόν τάφο του αοιδίμου Οικουμενικού Πατριάρχου Χρυσάνθου, που βρίσκεται στόν αυλόγυρο της Ί. Μονής. Παρέστη συμπορευχόμενος ό Σεβ. Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων κ. Ίάκωβος, ό όποιος υποδέχθηκε τόν Παναγιώτατο στήν αποβάθρα του νησιού μαζί μέ τήν Πρόεδρο της Έφοροεπιτροπής της Κοινότητας κ. Άγνή Νικολαΐδου και ικανό αριθμό προσκυνητών, ένω στό τέλος της Θ. Λειτουργίας προσήλθε και ό Δήμαρχος Πριγκηποννήσων Δρ. Mustafa Farsakoglu.

► Τήν Τετάρτη 15 Αὐγούστου, εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, ό Πατριάρχης του Γένους έμφανώς συγκινημένος, προεξήρχε, γιά τρίτη συνεχή χρονιά, στή Θεία Λειτουργία στήν ιερά και ιστορική Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Παναγίας Σουμελά Τραπεζούντος. Ό Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρδολομαῖος στή βαρυσήμαντη όμιλία του απηύδηνε όλοκάρδια τήν πατριαρχική ευλογία του πρός όλους τους εύσεβεις συμπανηγυριστές, «τους από διαφόρων χωρών συνελθόντας, και πρός κάθε Πόντιον όπου γής» εύχόμενος: «Έϊδε ό Θεός τών πατέρων μας νά μάς άξιώση και του χρόνου νά εορτάσωμεν τήν Κοίμησιν της Παναγίας μας εις αυτό τό προπύργιον της Όρθοδοξίας και του Γένους, τήν ιστορικήν Ίεράν Μονήν Σουμελά. Άμήν». Στήν Πατριαρχική Θεία Λειτουργία

συμμετείχαν ό Σεβ. Μητροπολίτης Πέτρος από τήν Έκκλησία της Γεωργίας και ό Σεβ. Μητροπολίτης Άλεξανδρουπόλεως κ. Άνθιμος, από τίς επαρχίες του Θρόνου τών «Νέων Χωρών», ένω πλήθος πιστών κατέκλυσε τόν προαύλιο χώρο της ιστορικής Μονής στήν απόκρημνη πλαγιά του Όρους Μελά, άνάμεσα στους όποιους ό Γενικός Πρόξενος της Έλλάδος στήν Πόλη κ. Νικόλαος Ματθιουδάκης και ή σύζυγός του Αικατερίνη Βαρβαρίγου, Πρόξενος στήν Άδριανούπολη. Κατά τήν παραμονή του στόν Πόντο ό Πατριάρχης κ.κ. Βαρδολομαῖος επισκέφθηκε τόν Ίερό Ναό Αγίας Σοφίας Τραπεζούντος, τήν ιστορική Μονή Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα, καθώς και περιοχές της Σάντας, της Κρώμνης και της Ίμερας.

► Τό Φανάρι επισκέφθηκε τή Δευτέρα 20 Αὐγούστου ό Μακ. Αρχιεπίσκοπος Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ. κ. Ίερώνυμος, συνοδευόμενος από τόν Θεοφ. Έπίσκοπο Διαιλείας κ. Γαβριήλ, Αρχιγραμματέα της Ίερās Συνόδου της Έκκλησίας της Έλλάδος, τόν Πανοσιολ. Αρχιμανδρίτη π. Μάξιμο Παπαγιάννη, Πρωτοσύγκελλο της Ί. Αρχιεπισκοπής, τόν Πρωτ. π. Άδαμάντιο Αὐγουστίδη, καθηγητή Πανεπιστημίου, και τόν Ίερολ. Διάκονο π. Έπιφάνιο Άρβανίτη. Ό Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Άθηνών και ή συνοδεία του προσκύνησαν στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό του Αγίου Γεωργίου και στή συνέχεια έγιναν δεκτοί από τόν Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρδολομαῖο. Τήν ίδια μέρα μετέβησαν στό νησί της Αγίας Γλυκερίας, ιδιοκτησίας του Έπιχειρηματία Έντιμ. κ. Rahmi M. Koc, όπου προσκύνησαν στά έρείπια του Καθολικού της Βυζαντινής Μονής.

► Τήν Τρίτη 21 Αὐγούστου έως και Παρασκευή 24 Αὐγούστου ό Μακ. Αρχιεπίσκοπος Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ.κ. Ίερώνυμος και ή συνοδεία του επισκέφθηκαν μαζί μέ τόν Παναγιώτατο Πατριάρχη τή γενέτειρά του Ίμβρο. Τόν Πατριάρχη του Γένους και τόν προκαθήμενο της Έλλαδικής Έκκλησίας υποδέχθηκε στό λιμάνι του νησιού ό επιχώριος Σεβ. Μητροπολίτης Ίμβρου και Τενέδου κ. Κύριλλος καθώς και ό Ίμβριος Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων Χρυσόστομος και πολλοί Ίμβριοι. Άκολούθως, ό Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης και ό Μακ. Αρχιεπίσκοπος Άθηνών και ή συνοδεία τους προσκύνησαν στόν Ίερό Μητροπολιτικό Ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στήν πρωτεύουσα της νήσου, Παναγία. Άμέσως μετά ό Σεβ. Μητροπολίτης Ίμβρου καλωσόρισε τόν Οικουμενικό Πατριάρχη και τόν Αρχιεπίσκοπο Άθηνών στήν έδρα της Ίερās Μητροπόλεως Ίμβρου και Τενέδου. Τήν επόμενη ήμέρα ό Πατριάρχης ξενάγησε τόν Μακ. Αρχιεπίσκοπο Άθηνών κ.κ. Ίερώνυμο στό χωριό του και περπάτησαν στά στενά καλντερίμια τών Αγίων Θεοδώρων και στό πατρικό του σπίτι, στό μουσειό που δημιούργησαν συμπατριώτες του αφιερωμένο στή διακονία του, στό σπίτι του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Βορείου και Νοτίου Άμερικής κυρού Ίακώβου, αλλά και στό δημοτικό σχολείο που φοίτησε και τό όποιο δά έπαναλειτουργήσει ύστερα από 48 χρόνια.

► Τέλος, τήν Πέμπτη 23 Αὐγούστου, απόδοση της εορτής της Κοιμήσεως της Θεοτόκου τελέσθηκε Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα Ί. Ναό τών Αγ. Θεοδώρων, προεξάρχοντος του Μακ. Αρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ.κ. Ίερώνυμου και συλλειτουργούντων του Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου και του Θεοφ. Έπισκόπου Διαιλείας κ. Γαβριήλ. Ό Οικουμενικός Πατριάρχης προσφώνησε κατάλληλα τόν Μακ. Αρχιεπίσκοπο Άθηνών, ό όποιος μέ τή σειρά του άντιφώνησε τόν Πατριάρχη μέ δερμά λόγια.■

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΚΟΥΡΑ ΜΟΝΑΧΗΣ ΠΑΪΣΙΑΣ

Τήν Πέμπτη 10 Μαΐου ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης χοροστάτησε κατά την Ακολουθία του Έσπερινού της Μνήμης των Αγίων Μεθοδίου και Κυρίλλου, των φωτιστών των Σλάβων, στην Ίερά Μονή Ύψενης, όπου υπάρχει παρεκκλήσιο αφιερωμένο στους Αγίους τούτους Ίσαποστόλους της Εκκλησίας μας. Παρέστη ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Μπουρούντι και Ρουάντας κ. Σάββας.

Πρός της Απολύσεως τέλεσε τη Μοναχική Κουρά σε μεγαλόσχημό της ρασοφόρου Μοναχής Παΐσιας. Στην προσώνηση του συνεχάρη την Ήγουμένη και την Αδελφότητα της ιεράς Μονής για το εύχαριστο γεγονός και εύχθηκε τα δέοντα στην καρέισα Μοναχή.

ΕΚΔΗΜΙΑ ΙΕΡΕΩΣ π. ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΔΡΑΚΟΥ

Τό απόγευμα της Παρασκευής 25-05-2012 εξεδήμησε προς Κύριον ο Πρωτοπρεσβύτερος Εὐγένιος Δράκος. Ὁ μακαριστός π. Εὐγένιος (κατὰ κόσμον Εὐάγγελος) γεννήθηκε στις 15-03-1920 στην Κρεμαστή, σπούδασε τὴν ψαλτικὴ τέχνη κοντὰ στὸν τότε πρωτοσύγκελο τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ρόδου καὶ μετέπειτα Μητροπολίτη Καρπάθου καὶ Κάσου κυρὸ Ἀποστολο Παπαϊωάννου καὶ ἔλαβε τὸ πτυχίον Βυζαντινῆς μουσικῆς μὲ βαθμὸν ἄριστα.

Διάκονος χειροτονήθηκε στὸ Ἀπέρι Καρπάθου στίς 8-2-1951 καὶ πρεσβύτερος στὴν Βολάδα Καρπάθου στίς 8-9-1951 ἀπὸ τὸν μακαριστὸ Μητροπολίτη Καρπάθου καὶ Κάσου κυρὸ Ἀπόστολο. Ὑπῆρξε ὡς γενικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος τῆς Μητροπόλεως Καρπάθου καὶ Κάσου, Διευθυντὴς τοῦ Ὁρφανοτροφείου καὶ τοῦ Γηροκομείου Ἁγίου Γεωργίου Βασών καὶ Ἐφημέριος. Παράλληλα δίδαξε Βυζαντινὴ μουσικὴ καὶ ἱδρυσε τὴν Βυζαντινὴ χορωδία Ὀλύμπου Καρπάθου. Μετὰ ἀπὸ δεκαετὴ ἐκκλησιαστικὴ ὑπηρεσία στὴν Κάρπαθο ἐπέστρεψε στὴ Ρόδο καὶ στίς 21-11-1960 διορίστηκε ἐφημέριος στὸν Ἱερό Ναὸ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ ἀπ' ὅπου συνταξιοδοτήθηκε τὸν Ἰανουάριον τοῦ 2004.

Ἡ νεκρώσιμος Ἀκολουθία ἐψάλει τὸ Σάββατο 26-5-2012 στὸν Ἑνοριακὸ Ναὸ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου ὁ ὁποῖος στὴν ὁμιλία τοῦ ἀναφέρθηκε στὸ ἔργο καὶ τὴν προσφορὰ τοῦ μακαριστοῦ Ἱερέως. Ἐπικηδεῖους λόγους ἐκφώνησαν ὁ Ἀρχιμανδρίτης π. Ἀπόστολος Πεζουβάνης καὶ ἡ κυρία Κυριακὴ Μαραγκοῦ.

ΣΥΝΑΞΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΩ ΑΓΙΩΝ

Ἡ Ὁμοσπονδία Δωδεκανησιακῶν Παροικιακῶν Σωματείων Ρόδου γιόρτασε τὴν Σύναξη των ἐν Δωδεκανήσῳ Ἀγίων στὸν Ἱερό Ναὸ τῶν Ταξιάρχων, τῆς Ἀδελφότητος Ὀλυμπιτῶν Ρόδου «Η ΒΡΥΚΟΥΣ». Ὁ Πανηγυρικὸς Ἑσπερινὸς ἐψάλη τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου (26-5-2012) χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου. Προσφώνησαν ὁ Σεβασμιώτατος, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος Ὀλυμπιτῶν κ. Μιχαὴλ Νικολαΐδης καὶ ὁμιλήσε ὁ Προεδρος τῆς Ὁμοσπονδίας κ. Νικόλαος Κωνσταντινίδης ὁ ὁποῖος παρυσίασε τοὺς τοπικοὺς Ἀγίους καὶ ἀναφέρθηκε στὴ σημασία τῆς Ἑορτῆς τους. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ Ἑσπερινοῦ παρετέθη δεξίωση καὶ ἀκολούθησαν παραδοσιακοὶ χοροὶ καὶ τραγούδια μὲ τὸ συγκρότημα τοῦ κ. Γιάννη Κλαδάκη καὶ τὶς χορευτικὲς ὁμάδες τῶν Συλλόγων.

ΕΟΡΤΗ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Τὴν Δευτέρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁ Σεβασμιώτατος προέστη τῆς πανηγύρεως τοῦ Ἑνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος Μανδρικοῦ. Πρὸ τῆς Απολύσεως τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Σεβασμιώτατος μὲ τὸν εκπροσώπου των τοπικῶν Ἀρχῶν καὶ τὸ πολυπληθὲς ἐκκλησίασμα μετέβη στὸ παρακείμενο νεόδμητο Πνευματικὸ Κέντρο τῆς Ἑνορίας, πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ὁποῖου τελέστηκε ὁ Ἀγιασμὸς τῶν Ἑγκαινίων. Ὁ Σεβασμιώτατος στὴν προσφώνησιν τοῦ συνεχάρη τὸν Ἐφημέριο καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκεια καὶ τὸν ἔπαινον τῆς Ἐκκλησίας στοὺς πρωτοστάτες καὶ χρηματοδότες τοῦ ἔργου. Ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς μίλησε ὁ κ. Στέργιος Παρασκευᾶς καὶ ἀκολούθησε ἡ ἀποκάλυψη τῆς κτιτορικῆς πλάκας. Στὸ τέλος τῆς ἐκδηλώσεως ἐπιδόθηκαν τιμητικὰ ἀναμνηστικὰ «πλακέτες» καὶ ἡ Εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος γιὰ τὴν συμβολὴ τους στὴν ἀνέγερσιν στοὺς: Γενικὸ Γραμματεῖα Περιφερείας Νοτίου Αἰγαίου κ. Γιάννη Μαχαίριδη, πρῶν Βουλευτῇ Δωδεκανήσου Ἀναστάσιο Καραμάριο, πρῶν Δήμαρχο Ἐμπωνα κ. Νικόλαο Τσουκαλὰ καὶ τὸν κ. Ἀντώνιο Κουφό.

ΓΙΟΡΤΗ ΛΗΞΕΩΣ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ

Τὴν Δευτέρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὸ νεόδμητο Πνευματικὸ Κέντρο τῆς Ἑνορίας Ἀρχαγγέλου πραγματοποιήθηκε ἡ γιορτὴ λήξης τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων μὲ τὴν συμμετοχὴ μεγάλου ἀριθμοῦ κατόικων τῆς κωμοπόλεως. Ἦταν ἡ πρώτη ἐπίσημη ἐκδήλωση ποὺ

πραγματοποιείται στο χώρο αυτό και το γεγονός αποτέλεσε αίτια ιδιαίτερης χαράς για όλους.

Το πρόγραμμα περιελάμβανε απόδοση ύμνων από την βυζαντινή χορωδία, απόδοση τραγουδιών από την ευρωπαϊκή χορωδία, αναπαράσταση του άρχαγγελίτικου γάμου, άρχαγγελίτικα και κρητικά τραγούδια και χορούς.

Ο Σεβασμιώτατος έκλεισε την εκδήλωση εκφράζοντας την χαρά του για το γεγονός της αποπερατώσεως του Πνευματικού Κέντρου και συνεχάρη την Έκκλησιαστική Επιτροπή. Αναφέρθηκε στη σημασία των Κατηχητικών και κάλεσε την τοπική κοινωνία του Άρχαγγέλου να αγαπήσει το νέο χώρο δραστηριοτήτων της Ένορίας και να τον αναδείξει ουσιαστικά πνευματικό κέντρο της κομποπόλεως. Στο τέλος διένειμε στα παιδιά των Κατηχητικών τα σχετικά αναμνηστικά.

ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ Ι. ΝΑΟΥ ΟΣΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

Μέσα σέ κλίμα ιδιαίτερης χαράς και συγκίνησης πραγματοποιήθηκε τό απόγευμα τής Τετάρτης 13 Ιουνίου ή τελετή θεμελιώσεως του ιερού Ναού του Όσίου Μελετίου, κτίτορος τής 'Ι. Μονής Ύψηνης.

Μετά τήν Άκολουθία του πανηγυρικού Έσπερινού τής Μνήμης του Αγίου Κυρίλλου Έπισκόπου Γορτύνης, ό Σεβασμιώτατος, προηγούμενων τών Έξαπτερύγων, τής τιμίας Κάρας και τής Εικόνας του Όσίου, κατευθύνθηκε στο χώρο ανέγερσεως του νέου ιερού Ναού καί, μετά τή σχετική τελετή, κατέθεσε τό θεμέλιο λίθο.

Στή σύντομη προσφώνηση του αναφέρθηκε στη σημασία του γεγονότος για τήν ιερά Μονή και τό νησί μās γενικότερα, τόνισε ότι ή ανέγερση αποτελεί έκφραση χρέος προς τόν Όσιο Μελέτιο και εκφράζει τήν αυτοσυνειδησία του πληρώματος τής τοπικής Έκκλησίας, συνεχάρη τήν Ήγουμένη και τήν Αδελφότητα για τόν ζήλο και τίς προσπάθειές τους και εύχθηκε να έλθει γρήγορα ή ήμέρα τών έγκαινίων. Για τόν Όσιο Μελέτιο μπορεί κάποιος να διαβάσει στήν ένότητα "Άγιολογία" τής ιστοσελίδας μας και στήν ηλεκτρονική διεύθυνση www.ipseni.blogspot.gr

ΕΚΔΗΜΙΑ π. ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΣΑΒΒΑ

Τό απόγευμα τής Τρίτης 26-06-2012 εξέδημησε προς Κύριον ό Πρεσβύτερος Παύλος Παπασάββας. Ό μακαριστός π. Παύλος (κατά κόσμον Τσαμπίκος), γόνος ιερατικής οικογενείας, γεννήθηκε στίς 10-01-1925 στήν Προφύλια.

Διάκονος χειροτονήθηκε στίς 28-3-1954 και πρεσβύτερος στίς 29-3-1954 από τόν μακαριστό Μητροπολίτη Ρόδου κυρό Σπυρίδωνα. Έπηρετήσε ως Έφημέριος τήν γενετήρα του για 42 χρόνια, μέχρι τήν συνταξιοδότησή του (30-9-1995). Μετά τήν συνταξιοδότησή του εξακολούθησε να άσκει έφημεριακά καθήκοντα μέχρι τό έτος 2009.

Η νεκρώσιμος Άκολουθία έψάλη τό έπομένη 27-6-2012 στόν Ένοριακό Ναό Γενεσίου τής Θεοτόκου Προφύλιας προεξάρχοντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου.

ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΝΕΟΥ ΚΛΙΤΟΥΣ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ

Τήν Τετάρτη 4 Ιουλίου έλαβε χώρα ή τελετή Θεμελίωσης του νέου κλίτους του Ένοριακού ιερού Ναού Αγίας Σκέπης (Παναγίας Φανερωμένης) πόλεως Ρόδου.

Ό ιερός μονοχώρος Ναός τής Αγίας Σκέπης οικοδομήθηκε επί τών ήμερών τής άρχιερατείας του μακαριστού Μητροπολίτη κυρού Σπυρίδωνος πάνω από τήν κατακόμβη εύρέσεως τής θαυματουργούς εικόνας τής Παναγίας Φανερωμένης και άνυψώθηκε σέ Ένοριακό Ναό.

Έξαιτίας όμως τής πληθυσμιακής αναπτύξεως τής περιοχής ό Ναός δέν έπαρκοισε να καλύψει τίς ανάγκες τής Ένορίας και από δεκαπενταετίας πάγιο αίτημα τών κατοίκων ήταν ή επέκτασή του. Τό νέο κλίτος προστίθεται στη νότια πλευρά του ιερού Ναού καί θα άφιερωθεί στόν Άγιο Ίερομάρτυρα Εύθύμιο, Μητροπολίτη Ρόδου (9 Αύγούστου).

Ό Σεβασμιώτατος στήν προσφώνηση του εύχαρίστησε τόν προϊστάμενο τής Ένορίας π. Γαβριήλ Γιατρού καί τὰ μέλη τής Έκκλησιαστικής Έπιτροπής για τίς προσπάθειές τους, τήν Άρχαιολογική Έπιμελεία και τήν Πολεοδομία Ρόδου για τήν έκδοση τών σχετικών άδειοδοτήσεων καί εύχήθηκε για τήν σύντομη αποπεράτωση του έργου. Έκ μέρους τής Ένορίας προσφώνησε ό π. Γαβριήλ ό όποιος αναφέρθηκε στο ίστορικό ιδρύσεως του πρώτου ιερού Ναού καί τής Ένορίας καί εύχαρίστησε τόν Σεβασμιώτατο για τήν συνδρομή του στη επέκταση του ιερού Ναού.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Τό έσπέρας τής Παρασκευής 6 Ιουλίου ό Σεβασμιώτατος χοροστάτησε κατά τόν Έσπερινό στόν πανηγυρίζοντα άρχαίο ιερό Ναό Αγίας Κυριακής τής ένορίας Καλάθου.

Πρό τής απολύσεως του Έσπερινού χειροθέτησε σέ Άρχιμανδρίτη τόν Έφημέριό τής Ένορίας π. Γερμανό Ρουσάκη καί σέ Άναγνώστη τόν κ. Έμμανουήλ Λουκαρά. Στούς χειροθετηθέντες εξέφρασε τήν εύαρέσκεια τής Έκκλησίας για τήν προσφορά τους στήν Ένορία.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ Ι. ΝΑΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ ΜΙΧΑΗΛ

Τό Σάββατο 7 Ιουλίου 2012 ο Σεβασμιώτατος έτέλεσε τά Έγκαίνια του νεόδμητου ιερού Ναού του Ταξιάρχου Μιχαήλ στην κωμόπολη του Αρχαγγέλου. Στό φυτό της Αγίας Τραπέζης κατέθεσε τά ιερά λείψανα τών Αγίων: Έρομάρτυρος Κυρίλλου του Λουκάρεως, Έρομάρτυρος Ίσιδώρου του έν Βαλή της Κρήτης και Όσιομαρτύρων Πατέρων τών έν Νταού Πεντέλης.

Ό ιερός Ναός οικόδομήθηκε μέ δαπάνες και την προσωπική εργασία του κ. Παναγιώτου Παπανικόλα. Στην όμιλία του ό Σεβασμιώτατος αναφέρθηκε στην τελετή τών έγκαίνιων, τόνισε ιδιαίτερα οτι ή άνέγερση νέων ιερών ναών αποτελεί γεγονός ιδιαίτερης εύλογίας και εξέφρασε την εύαρέσκεια και τόν έπαινο της Έκκλησίας στόν εύσεβή κτίτορα και την οικόγένειά του.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΙΕΡΟΥ ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΥΚΑ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ

Τήν Κυριακή 8 Ιουλίου τελέστηκαν τά Έγκαίνια του ιερού Παρεκκλησίου του Αγίου Λουκά, Αρχιεπισκόπου Συμφερουπόλεως και Κριμαίας, του Ίατρου (κλίτος του ένοριακού ιερού Ναού Αγίου Νικολάου πόλεως Ρόδου, τό όποίο διαορφώθηκε μέ την εύσεβή δωρεά του ζεύγους Αποστόλου και Νεκταρίας Ατσά).

Τό έσπέρας του Σαββάτου (7 Ιουλίου) στην πλατεία Αγίου Νικολάου πραγματοποιήθηκε ή ύποδοχή τών τιμών Λειψάνων του Αγίου, τά όποια μετέφερε στην πόλη μάς ό Ήγούμενος της ιερής Μονής Σαγματά, Αρχιμανδρίτης Νεκτάριος Αντωνόπουλος. Μετά την άφιξη της λιτανευτικής πομπής στόν ιερό Ναό έλαβε χώρα ή τελετή κατάθεσης τών ιερών Λειψάνων τών Αγίων, Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, Έρομάρτυρος Έλευθερίου και Έρομάρτυρος Κυρίλλου του Λουκάρεως, και ακολούθησε ό πανηγυρικός Έσπερινός.

Τό πρωί της Κυριακής έλαβε χώρα ή τελετή τών Έγκαίνιων και ακολούθησε ή Θεία Λειτουργία. Περí του Αγίου Λουκά μίλησε ό π. Νεκτάριος, ό όποίος και απέδωσε στόν Σεβασμιώτατο άπομύημα Λειψάνου του Αγίου Λουκά για νά άποθησαυριστεί στόν ιερό Ναό. Ό Σεβασμιώτατος εύχαρίστησε για την πολύτιμη δωρεά και για την μεταφορά τών τιμών Λειψάνων του Αγίου τόν π. Νεκτάριο και τούς εύσεβεις δωρητές.

Τό έσπέρας της Κυριακής σέ είδική έκδήλωση ό π. Νεκτάριος παρουσίασε σέ πολυπληθές άκροατήριό τόν νέο θαυματουργό Άγιο της Έκκλησίας Λουκά.

Ή συμμετοχή του πληρώματος της τοπικής μας Έκκλησίας κατά τις λατρευτικές και άλλες έκδηλώσεις ύπήρξε συγκινητική.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ Ι. Ν. ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΛΟΥΚΑ

Τό Σάββατο 21 Ιουλίου πραγματοποιήθηκαν τά έγκαίνια του ιερού Ναού του Αγίου Αποστόλου και Ευαγγελιστού Λουκά, στη ένορία Μαρितών. Πρόκειται για ένα καλαισθητό πετροχτιστό βυζαντινό Ναό ό όποίος οικόδομήθηκε μέ δαπάνη του κυρίου Λουκά Οικονόμου είς μνήμην της συζύγου του Δήμητρας Πασάλη. Στό φυτό

της Αγίας Τραπέζης κατετέθησαν τά τίμια Λείψανα τών Αγίων: Αποστόλου και Ευαγγελιστού Λουκά, Έρομάρτυρος Κυρίλλου του Λουκάρεως και Όσιομαρτύρων Πατέρων της Έρας μονής Παντοκράτορος Νταού Πεντέλης.

Ό Σεβασμιώτατος στην προσφώνηση του αναφέρθηκε στη σημασία της τελετής τών έγκαίνιων και τόνισε την ανάγκη ύγιους καλλιέργειας της συνειδήσεως ιερότητας του χώρου τών ιερών Ναών, συνεχάρη τούς εύσεβεις κτίτορες και εύχήθηκε τά δέοντα.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ Ι. ΝΑΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ ΜΙΧΑΗΛ

Τήν Κυριακή βράδυ (22 πρός 23 Ιουλίου) πραγματοποιήθηκαν τά έγκαίνια του ιερού Ναού του Ταξιάρχου Μιχαήλ (περιφέρεια ένορίας Γενναδίου). Ό Ναός οικόδομήθηκε από τόν κ. Παναγιώτη Διακολούκα. Στό φυτό της Αγίας τραπέζης κατετέθησαν λείψανα τών Αγίων: Έρομάρτυρος Κυρίλλου του Λουκάρεως, Έρομάρτυρος Ίσιδώρου του έκ Κρήτης και Όσιομαρτύρων Σαβαίτων Πατέρων. Ό Σεβασμιώτατος στην όμιλία του συνεχάρη τόν εύσεβή κτίτορα και την οικόγένειά του και αναφέρθηκε ιδιαίτερα στην ανάγκη "Έγκαινισμού" της ψυχής κάθε πιστού διά της μετανοίας και της τηρήσεως τών Ευαγγελικών εντολών.

ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Τήν Κυριακή 29 Ιουλίου ό Σεβασμιώτατος τέλεσε την Θεία Λειτουργία στόν Ένοριακό ιερό Ναό Εισοδίων της Θεοτόκου Μασάρων και προέστη του μνημοσύνου για τά θύματα της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο (1974), παρουσία τών μελών του Συλλόγου Κυπρίων Ρόδου και εκπροσώπων τών τοπικών πολιτικών και στρατιωτικών Αρχών. Πρό της Απολύσεως της Θείας Λειτουργίας χειροθέτησε σέ άναγνώστη τόν διακρινόμενο για την έπίδοσή του στην Βυζαντινή Μουσική Τσαμπίκο Παπαλέξη, γιό του Έφημερίου του Ένοριακού ιερού Ναού π. Χρυσοστόμου.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ Ι. ΝΑΩΝ ΑΓ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΜΟΝΗΣ ΥΨΕ- ΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΦΑΝΩΝ

Τό βράδυ της Παρασκευής 3 πρός 4 Αυγούστου έλαβε χώρα ή τελετή τών έγκαίνιων του Ίερού Ναού της Αγίας Μεγαλομάρτυρος Ειρήνης. Ό Ίερός Ναός είναι Παρεκλήσιο της Έρας Μονής Ύψενής και οικόδομήθηκε από τόν κ. Άναστάσιο Μπακαρή στη μνήμη της συζύγου του Ειρήνης.

Επίσης, την Δευτέρα 6 Αυγούστου, έορτή της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος έγκαινιάσθηκε ό Ίερός Ναός Μεταμορφώσεως του Κυρίου Φανών. Ό Ναός, κτίσμα τών μέσω του 19ου αιώνα ανακαινίστηκε πρόσφατα, ύστερα από την πυρκαγιά που τόν κατέστρεψε έσωτερικά τόν περασμένο Μάιο.

Στό φυτό της Αγίας Τραπέζης και τών δύο Ίερών Ναών κατετέθησαν λείψανα τών Αγίων: Έρομάρτυρος Κυρίλλου του Λουκάρεως, Έρομάρτυρος Ίσιδώρου του έν Βαλή και τών Όσιομαρτύρων Πατέρων της Έρας Μονής του Όσιου Θεοδοσίου.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ

Τὴν Παρασκευή 10 Αὐγούστου ὁ Σεβασμιώτατος ἐχοροστάτησε κατὰ τὶς Ἀκολουθίες τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ Μικροῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος πρὸς τὴν τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο στὸν Ἱερό Ναὸ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Καθολικῆς) Κρεμαστῆς. Τὸν θεῖο λόγο ἐκήρυξε ὁ π. Ἡλίας Ἀναστασόπουλος, Ἐφημέριος τοῦ Γενικοῦ Νοσοκομείου Ρόδου. Ἀριστα ἀπέδωσε τοὺς ὕμνους ἢ χορωδία τοῦ Φροντιστηρίου Ἐκκλησιαστικῆς Ὑμνωδίας ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἀμφιλοχίου Πίκια.

Μετὰ τὴν Ἀπόλυση τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ὁ Σεβασμιώτατος, συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς Ἐφημερίους καὶ τοὺς Ἱεροφάλτες τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ μετέβη στὸ χώρο τῆς Πανελληνίου Ἐκθέσεως Χειροτεχνίας καὶ Ἀγροτικῆς Οἰκονομίας Κρεμαστῆς, ὅπου τέλεσε τὸν Ἀγιασμό, παρουσία τῶν Βουλευτῶν τοῦ Νομοῦ, τοῦ Περιφερειάρχου Νοτίου Αἰγαίου καὶ τῶν ἄλλων Πολιτικῶν καὶ Δημοτικῶν Ἀρχῶν. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Ἀγιασμοῦ ἔκοψε τὴν κορδέλα τῶν ἐγκαίνων καὶ ἀκολούθως περιηγήθηκε τοὺς χώρους τῆς Ἐκθέσεως.

ΕΟΡΤΗ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Ἡ Ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τὸ “Πάσχα τοῦ Καλοκαιριοῦ” ὅπως ὀνομάζεται, ἀποτελεῖ τὴν κορυφαία ἐορτὴ τοῦ λεγομένου Θεομητορικοῦ κύκλου. Ἑορτὴ βαθεῖα ριζωμένη στὴ συνείδηση τοῦ Χριστιανικοῦ πληρώματος. Στὴ Μητρόπολη μᾶς πανηγύρισαν οἱ Ἱεροὶ Ἑνοριακοὶ Ναοὶ Ἰαλυσοῦ, Παναγίας Καθολικῆς Κρεμαστῆς, Σαλάκου, Ἀσκληπείου, Λίνδου καὶ Ἀφάντου.

Ὁ ἑορτασμός ἐπικεντρώθηκε στοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς Παναγίας Καθολικῆς Κρεμαστῆς καὶ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης τὸ βράδυ τῆς Δευτέρας 13 Αὐγούστου προέστη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἑπιταφίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τῆς Λιτανείας στὸν ἱερό Ναὸ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ. Κατὰ τὸν Ἑσπερινὸ τῆς Ἑορτῆς χοροστάτησε καὶ προέστη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἑπιταφίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀκολούθως τῆς λιτανείας στὸν ἱερό Ναὸ Παναγίας Καθολικῆς Κρεμαστῆς.

Τὴν κυριώνη ἡμέρα τῆς Ἑορτῆς χοροστάτησε κατὰ τὸν Ὁρθρὸ, τέλεσε τὴν Θεία Λειτουργία καὶ προέστη τῆς λιτανείας στὸν ἱερό Ναὸ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ.

Στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες συμμετείχαν οἱ πολιτικὲς καὶ στρατιωτικὲς Ἀρχὲς τοῦ νησιοῦ μας, ἡ δὲ προσέλευση τοῦ κόσμου ἦταν ἐντυπωσιακὴ.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

Τὸ Σάββατο 18 Αὐγούστου στὸν Καθεδρικό ἱερό Ναὸ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου ἔλαβε χώρα ἡ χειροτονία σὲ διάκονο τοῦ κ. Κωνσταντίνου Χατζημιχαήλ, ὁδηγοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Ὁ Σεβασμιώτατος στὴν ὁμιλία τοῦ ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκεία του πρὸς τὸν

χειροτονούμενο γιὰ τὴν ἐπὶ ὀκταετία ἀφοσιωμένη ὑπηρεσία του, ἀναφέρθηκε στὸ ὑψηλὸ λειτούργημα τοῦ κληρικοῦ καὶ εὐχήθηκε νὰ παραστήσει τὴν διακονία τοῦ εὐάρεστη στὸ Θεό.

Ὁ νέος κληρικὸς γεννήθηκε στὴ Ρόδο τὸ ἔτος 1979. Εἶναι ἔγγαμος καὶ πατέρας δύο παιδιῶν, τυγχάνει ἀπόφοιτος Λυκείου καὶ κάτοχος πτυχίου Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Προσελήφθη ὡς ὁδηγὸς στὴν ὑπηρεσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 2004.

ΕΚΔΗΜΙΑ π. ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ

Τὴν Τρίτη 21 Αὐγούστου ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ π. Ματθαῖος Σταματάκης. Ὁ ἀείμνηστος πρεσβύτερος γεννήθηκε στὸ Μεσαναγρὸ τὸ ἔτος 1922.

Διάκονος καὶ πρεσβύτερος χειροτονήθηκε τὸ ἔτος 1987 ἀπὸ τὸ μακαριστὸ Μητροπολίτη Ρόδου κυρὸ Σπυρίδωνα. Ὑπηρετήσε τὴ γεννέτεραια τοῦ μέχρι τὸ ἔτος 2010, ὅποτε καὶ συνταξιοδοτήθηκε. Ἡ Ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐψάλη τὴν ἐπομένη στὸν ἱερό Ναὸ Ταξιάρχου Μεσαναγροῦ, κατὰ τὴν ὁποία ὁμιλήσαν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης καὶ ὁ Δάσκαλος κ. Ἰωάννης Καραγιάννης, τὴν ὁμιλία τοῦ ὁποίου παραθέτουμε στὴ συνέχεια:

“Σήμερα ὁ Μεσαναγρὸς, θρηνεῖ τὸ χαμὸ τοῦ πνευματικοῦ τοῦ πατέρα, τοῦ πάπα-Ματθαίου, τοῦ ἀξίου κληρικοῦ, τοῦ καλοῦ οἰκογενειάρχου καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα τοῦ πραγματικοῦ ἀνθρώπου. Κληρικὸς καὶ πάπα-Ματθαῖος, οἱ δύο αὐτὲς λέξεις, ταυτίζονται.

Ὁ Πάπα-Ματθαῖος, γεννήθηκε στὸ Μεσαναγρὸ τὸ 1922, ὅπου καὶ τέλειωσε τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο καὶ τὴν πρώτη Γυμνασίου. Τὸ 1937 ἐργάστηκε στὸ ἐμπορικὸ κατάστημα τοῦ Σταύρου Φυστικᾶκη, στὴν πόλη τῆς Ρόδου. Ταυτόχρονα στὶς ἐλεύθερες ὥρες τοῦ παρακολουθοῦσε μαθήματα Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Δάσκαλοί του, ὁ Εὐάγγελος Μουτάφης καὶ ὁ Πρωτοσύγκελος Ἀπόστολος. Ἡ φοίτηση στὴ σχολὴ ἦταν τετραετής.

Τò 1940, όταν άρχισαν οί βομβαρδισμοί στην πόλη της Ρόδου, γύρισε στο Μεσαναγρό. Στο Μεσαναγρό άνοιξε ένα παντοπωλείο και εργάστηκε ως Γραμματέας στο Γεωργικό Συνεταιρισμό του χωριού. Αργότερα, έγινε και Πρόεδρος του Συνεταιρισμού. Από τò 1944 έως τò 1987, ήταν δεξιός ψάλτης στην έκκλησία του Ταξιάρχη. Όσοι επισκέπτονταν τò χωριό και πήγαιναν στην έκκλησία, είχαν να λένε για τήν υπέροχη φωνή του και τò υπέροχο ψάλισμό του.

Τò 1987, στις 11 Απριλίου χειροτονήθηκε Διάκονος στòν Εύαγγελισμό και στις 12 Απριλίου χειροτονήθηκε Ίερέας, στην Μητρόπολη, από τò μακαριστό Μητροπολίτη Σπυρίδωνα.

Ύπηρετησε ως Ίερέας τò Μεσαναγρό 23 χρόνια. Από τò 1987 έως τò Φεβρουάριο του 2010 πού συνταξιοδοτήθηκε λόγω ηλικίας. Ύπηρετησε τò Μεσαναγρό με προσήκοντα ζήλο, πιστός στα θεία και στην παράδοση. Αγάπησε και συμπαράσταθηκε όλους τους Μεσαναγρενοίς και εάν κάποιον άδικησε ζητούσε ταπεινά συγγνώμη, όπως έλεγε.

Συnergάστηκε άσφογα με όλες τις έκκλησιαστικές Έπιτροπές και επί των ημερών του έκτελέστηκαν σπουδαία έργα. Η Άγιογράφηση όλων των Μεσαναγρενών. Η πλακόστρωση του αύλειου χώρου και της γύρω από τήν έκκλησία περιοχής. Η τοποθέτηση ψηφιδωτού στο δάπεδο της Έκκλησίας, η συντήρηση των Μοναστηριών, θυρών και παραθύρων της Έκκλησίας. Η ανάκαίνιση του Κοιμητηρίου της Αγίας Σοφίας. Έργα στο Μοναστήρι του Άγίου Θωμά και τόσα άλλα.

Παρέμεινε στη θέση του ως Ίερέας έως της ηλικίας των 88 ετών, για να εξυπηρετεί τα πνευματικά του παιδιά και για να κρατά άνοιχτό τόν Ταξιάρχη, όπως έλεγε. Ό χρόνος όμως που καταβάλλει τούς πάντες, άνάγκασε τόν πάπα-Ματθαίο να συνταξιοδοτηθεί τò 2010.

Για μās η άπουσία του πάπα-Ματθαίου είναι σημαντική. Τò χωριό έχασε τόν πνευματικό του πατέρα. Είναι δύσκολο να βρεθεί άλλος πού θα καλύψει τò κενό αυτό. Όλα αυτά τα χρόνια ήταν υπόδειγμα παπά και άνθρωπου. Όλοι οί χωριανοί τόν αγαπούσαν, τò σέβονταν και νοσταλγούσαν τò υπέροχο ψάλισμό του. Ήταν από τούς καλύτερους ψάλτες. Όταν έψαλλε ή μελωδία του σέ συνέπαιρνε. Δέν υπήρξε ήμερα και ώρα, πού να μὴν ήταν παρών στα συμβαίνοντα στο χωριό. Ήταν τò ήθικό παράδειγμα παπά και άνθρωπου.

Και ως οικογενειάρχης υπήρξε άσφογος. Τα παιδιά του μεγάλωσαν σέ ήθικό οικογενειακό κλίμα και ο πάπα-Ματθαίος τὰ καμάρωνε.

Εάν ήθελε κάποιος να χαρακτηρίσει τόν παπά-Ματθαίο, θα τόν χαρακτήριζε πρότυπο Ίερέα, ανθρώπου, καλού οικογενειάρχη και ανθρώπου πρòς μίμηση.

Προσωπικά όσες φορές συνεργάστηκε μαζί του, ως Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου, έμαθα πολλά, διδάχθηκα ύπομονή και έπιμονή και πάνω από όλα άνθρωπιά. Σήμερα θα τολμήσω να μιλήσω έγκωμιαστικά για σένα πάπα-Ματθαίε, πού ως άνθρωπος υπήρξε άπλοικός, ταπεινός τή καρδιά, πρὰς και υπόδειγμα ανθρώπου και κληρικού. Λέξεις όπως μίσος, έκδίκηση, συμφέρον, δέν υπήρξαν στο λεξιλόγιό σου, αλλά ούτε και στη σκέψη σου. Διακρινόσουν για τήν πίστη σου, τήν αξιοπρέπεια και τήν παρηρησία, αλλά πάνω από όλα τοποθετούσες τò καθήκον. Αγάπησες τò ποιμνίο σου και σέ αγάπησε και αυτό και δέν ήθελες να πικράνεις κανένα και πάντα ζητούσες συγγνώμη αν άθελά σου πίκραινες κάποιον. Σήμερα όλη σου ή οικογένεια, ή Πρεσβυτέρα και τὰ παιδιά σου, θρηνούν τò χαμό σου. Θρηνούν, γιατί χάνουν τόν άξιον πατέρα τους. Μαζί τους θρηνεί και μια όλλη σου οικογένεια. Θρηνεί όλόκληρό τò χωριό και οί άπανταχού Μεσαναγρενοί, πού στερούνται τόν πνευματικό τους πατέρα. Μαζί θρηνεί και ο Πολιούχος του χωριού, ο Ταξιάρχης, πού τόσο αγάπησες και υπηρέτησες. Δυò πράγματα ήθελες να δείς να πραγματοποιούνται, πριν άποδημήσεις εις Κύριον, όπως μου έλεγε, όταν συζητούσαμε. Σε εύχαριστώ για αυτές τις συζητήσεις, γιατί με έκαναν πιο σοφό. Τò Μουσείο και τήν τοποθέτηση Ίερέα στòν Ταξιάρχη.

Τò πρώτο σύντομα θα ύλοποιηθεί, γιατί τò έργο έχει ένταχθεί σέ πρόγραμμα. Τò δεύτερο, ή τοποθέτηση Ίερέα στòν Ταξιάρχη σέ πλήγωνε. -Γιάννη μου έλεγε, δέν άντέχω τις μεγάλες μέρες ή καμπάνα του Ταξιάρχη να μένει βουβή. Πιστεύουμε και αυτό σύντομα να πραγματοποιηθεί, με ένέργειες του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη μās κ.κ. Κυρίλλου, πού τόσο αγαπά τò Μεσαναγρό.

Ας είναι «Μακαρία ή όδός ή πορεύει σήμερα», σεβαστέ, πνευματικέ μās πατέρα. Ας είναι ή μνήμη σου αιώνια και έλαφρύ τò χώμα της Μεσαναγρενής γής, πού θα σκεπάσει τò τίμιο σώμα σου."

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΛΑΡΔΟΥ

Τήν Κυριακή 26 Αύγουστου ο Σεβασμιώτατος έχοροστάτησε κατά τόν όρθρον και έτέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στόν ιερό Ναό Ταξιάρχων Λάρδου.

Πρò της Απολύσεως της Θείας Λειτουργίας άπένειμε τò όφίκιο του Λαμπαδαρίου στόν ιεροψάλλη του ιερού Ναού κ. Άθανάσιο Άθανασίου και προεχείρισε σέ ιεροψάλλη τόν κ. Καντεμώρη Στέργιο.

Τόν Σεβασμιώτατο προσφώνησε ο Έφημέριος της Ένορίας π. Σάββας Παπαδημητρίου αναφερθείς όνομαστικά στους εύσεβείς δωρητές και εύεργέτες της Ένο-

ρίας, πρòς τούς όποιους έν συνέχεια ο Σεβασμιώτατος εξέφρασε τήν ευαρέσκεια της Έκκλησίας και απέδωσε τιμητική "πλακέτα". Στην όμιλία του ο Σεβασμιώτατος συνεχάρη τόν έφημέριο π. Σάββα για τή δημιουργία του Πνευματικού Κέντρου.

Μετά τήν Απολύση της Θείας Λειτουργίας τέλεσε τόν Άγιασμό των έγκαινίων του Πνευματικού Κέντρου της Ένορίας στο όποιο στη συνέχεια παρετέθη δεξίωση στόν Ίερό Κλήρο στους έκπροσώπους των Αρχών και στο έκκλησίασμα.

ΕΝΩΣΙΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ ΝΕΑ

www.ieropsaltesrodou.gr

Ἡ Ἑνωσις Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καὶ Περιχώρων συνε-
χίζοντας μέ ἀγάπη καὶ σεβασμό πρὸς τὴν Ἐκκλησία μας
τίς ποικίλες δραστηριότητές της, εὐχαριστεῖ τὰ μέλη της,
τούς ἀγαπητοὺς Ἱεροψάλτες γιὰ τὴν ὑποστήριξη καὶ τὴν
ἄμεση ἀνταπόκριση σέ κάθε ἐκδήλωση.

Ἀρχαιρεσίες

Στίς 10-06-2012 πραγματοποιήθηκε βάσει καταστα-
τικοῦ ἡ Γενικὴ Ἀρχαιρεσιακὴ συνέλευση τῶν μελῶν τοῦ
Συλλόγου μας, στὸ Πνευματικὸ κέντρο Ἱεροῦ Ναοῦ
Ἁγίου Χριστοφόρου καὶ μετὰ ἀπὸ τὴ σχετικὴ ἐκλογικὴ
διαδικασία καὶ ἐνώπιον τῆς νομίμου ἐφορευτικῆς ἐπι-
τροπῆς ἐξελέγησαν οἱ κάτωθι :

Γιὰ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο:

Πρόεδρος: Παρασκευᾶς Στέργος,

Ἀντιπρόεδρος: Γαλανός Μιχαήλ,

Γενικός Γραμματέας: Χριστοφής Ἀπόστολος,

Ταμίας: Ψυλλάκης Ἀντώνιος,

Υπεύθυνος ὀργάνωσης Ἐκδηλώσεων: Κυπραῖος Χρι-
στόδουλος,

Υπεύθυνος Δημοσίων Σχέσεων: Τιμέτας Νικόλαος,

Ἀντιπρόσωπος ΟΜ.Σ.Ι.Ε: Ὁ Πρόεδρος.

Μέ τὴν εὐκαιρία εὐχαριστοῦμε τὴν ἐνορία τοῦ Ἁγίου
Χριστοφόρου γιὰ τὴν φιλοξενία.

Ἐκδήλωση λήξης μαθημάτων τῆς Σχολῆς

Τό Σάββατο 23-06-2012 πραγματοποιήθηκε ἡ
ἐκδήλωση λήξης μαθημάτων τοῦ Α΄ ἔτους στή Σχολή
Βυζαντινῆς Μουσικῆς τοῦ Συλλόγου μας, πού στεγαζε-
ται στίς αἰθουσες τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ
Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (Δαμασκηνοῦ 2). Στὴν ἐκδή-
λωση παρευρέθηκαν ὁ Σεβασμιώτατος, ἱερεῖς, ἱεροψάλ-
τες ἀλλὰ καὶ γονεῖς τῶν παιδιῶν, οἱ ὅποιοι παρακο-
λούθησαν τοὺς μαθητές τῆς Σχολῆς νά ψάλουν διάφο-
ρους ὕμνους ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ καθηγητῆ Ἀπο-
στόλου Χριστοφῆ. Στό τέλος ὁ Σεβασμιώτατος τοὺς
ἀπένειμε ἀναμνηστικὸ δίπλωμα γιὰ τὴν φοίτησή τους
τονίζοντας ὅτι εἶναι μεγάλη ἐπιτυχία γιὰ τὸν Σύλλογο
Ἱεροψαλτῶν ἡ τόσο μεγάλη προσέλευση μαθητῶν ἀλλὰ
καὶ ἡ ἄρτια ἀπόδοση τῶν ὕμνων. Μέ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ
εὐχαριστοῦμε τὸν Σεβασμιώτατο γιὰ τὴν στέγαση τῆς
Σχολῆς καὶ κάθε βοήθεια.

Δραστηριότητες τοῦ Συλλόγου

Ὁ Σύλλογος πάντα στά πλαίσια τῆς ἐκκλησιαστικῆς
μας παράδοσης καὶ τοῦ ὕψιστου λειτουργήματος τῶν

ἱεροψαλτῶν συνέχισε ἀκούραστα τίς δραστηριότητές
του καὶ κατὰ τὸ δεύτερο τετράμηνο τοῦ 2012.

Μέ τὴν καθιερωμένη ἐτήσια προσκυνηματικὴ
ἐκδρομὴ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου στίς 14 Ἰουλίου στήν
Ἱερὰ Μονὴ Θάρρι τελέσαμε τὸ μυστήριον τῆς θείας Λει-
τουργίας. Κατόπιν στὸν ἅγιον Φιλήμονα Ἀρνίθας τελέ-
σαμε Ἀρτοκλασία καὶ προσκυνησαμε τὰ ἱερὰ λείψανα καὶ
τὸ σπαθί τοῦ ἁγίου Φιλήμονα. Τέλος γευματίσαμε στὸ
ἐστιατόριον Ὑδρῦση τοῦ ὑπέροχου χωριοῦ Ἀρνίθα καὶ φύ-
γαμε μέ τίς καλύτερες νέες ἀναμνήσεις. Στὴν ἐκδρομὴ
συμμετείχαν καὶ μαθητές τῆς Σχολῆς, οἱ ὅποιοι ἔμειναν
κατενθουσιασμένοι.

Στίς 09-08-2012 πραγματοποιήθηκε στὸν προαύλιον
χώρον τοῦ Ἱ. Ν. Παναγίας Καθολικῆς Κρεμαστῆς ἐπετει-
ακὴ ἐκδήλωση γιὰ τὰ 90 χρόνια ἀπὸ τὴν Μικρασιατικὴ
καταστροφή. Ἡ ἐκδήλωση πλαισιώθηκε μέ ἄσματα τῆς
χορωδίας Παραδοσιακῆς Μουσικῆς τοῦ Συλλόγου μας
ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ Πρωτοψάλτου καὶ καθηγητοῦ
βυζαντινῆς μουσικῆς, Κωνσταντίνου Κουκιᾶ μέ ἀπόλυτη
ἐπιτυχία.

Συμμετοχὲς τῆς χορωδίας

Πολλὲς ὑπῆρξαν οἱ συμμετοχὲς τῆς χορωδίας τοῦ
Συλλόγου μας σέ ἱερὲς ἀκολουθίες:

Στίς 18-8 μέλη τοῦ Συλλόγου συμμετείχαν στὴν χει-
ροτονία σέ διάκονο τοῦ κ. Κωνσταντίνου Χατζημιχαήλ,
ὁδηγοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητρόπολης στὸν Ἱερό Καθεδρικό
Ναὸ Εὐαγγελισμοῦ Ρόδου.

Στίς 22-8 μέλη τοῦ Συλλόγου συμμετείχαν στὸν
Ἀρχιερατικὸ Ἑσπερινό, στὸν Ἱερό Ναὸ Παναγίας Καθο-
λικῆς Κρεμαστῆς καὶ στίς 23-8 στὴν Ἀρχιερατικὴ θεία
Λειτουργία.

Στίς 26-8 μέλη τοῦ Συλλόγου συμμετείχαν στὸν
Ἀρχιερατικὸ Ἑσπερινό στὸν Ἅγιον Φανούριο Ρόδου,
Προστάτη τῆς Νήσου καὶ στίς 27-8 στὴν Ἀρχιερατικὴ
θεία Λειτουργία.

Τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου μας συμμετείχαν ἐπίσης καὶ
σέ πολλὲς πανηγύρεις τοῦ νησιοῦ μας λαμπρύνοντας τίς
ἀκολουθίες.

Σχολὴ Βυζαντινῆς Μουσικῆς

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μας μουσικὴ προάγει τὴν ἑλληνορ-
θόδοξη κληρονομία τῆς πατρίδας μας καὶ ἐπιδρᾷ ἠθικο-
πλαστικὰ στὴν ψυχὴ τῶν παιδιῶν. Ξεκίνησαν καὶ φέτος
οἱ ἐγγραφές γιὰ τὴν νέα χρονιά στὴν Σχολὴ Βυζαντινῆς
Μουσικῆς. Πληροφορίες στά τηλέφωνα 6972235951,
6932220378 ἢ στὴ Σχολή (Ἀντιβασιλέως Δαμασκηνοῦ 2,
στὸν Ἱερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ).

ΔΙΑΣΚΟΡΠΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Δέν υπάρχει άνθρωπος πού νά μή διασκορπίζεται ὁ νοῦς του κατά τήν ὥρα τῆς προσευχῆς. Αποσπᾶται ἡ προσοχή μας ἀπό τά λόγια τῆς προσευχῆς λόγω τῆς φαντασίας μας καί τῶν παθῶν μας σέ μάταιες σκέψεις, ὅπως: πώς δά ζοῦσα, ἂν εἶχα γίνει γιατρός· πώς δά φαινόμεουν, ἂν φοροῦσα αὐτά τά ροῦχα· πόσο ωραία δά περνοῦσα, ἂν πῆγαινα ἐκεῖ γιά διακοπές· τί ωραία δά ἦταν, ἂν εἶχα ἐκεῖνο τό αὐτοκίνητο κλπ..

Ἐπίσης φεύγει ὁ νοῦς ἀπό τήν προσευχή λόγω τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς ἀναζητώντας λύσεις, ὅπως: πώς δά ἀντιμετωπίσω ἐκείνη τήν οἰκονομική ζημιά· πώς δά δώσω τέρμα στίς παρεμβάσεις τοῦ τάδε προσώπου στή ζωή μου· πώς δά διαβάξω πιό ἀποδοτικά κ.λπ.

Ὁ περιορισμός τοῦ νοῦ στά λόγια τῆς προσευχῆς μεγαλώνει ὅσο προσδεύουμε στήν ἀπάθεια, στήν ἐξάλειψη δηλ. τῶν παθῶν μας καί ὅσο αὐξάνεται ἡ πίστη μας, ἡ ἐμπιστοσύνη δηλ. στόν Θεό. Ὁ ἀπαθής δύσκολα στρέφεται πρὸς σκέψεις καί φαντασίες, πού ὑπηρετοῦν τά πάθη του.

Οἱ ἐμπαθεῖς ἐπιθυμίες σύρουν τόν νοῦ πρὸς τήν ἱκανοποίησή τους. Ὅποιος πιστεύει ἀκράδαντα στόν Θεό, ἐναποθέτει τά πάντα στά παντοδύναμα χέρια Του καί δέν ἀγωνιᾷ γιά τήν πορεία τῆς ζωῆς του. Αὐτός θυμᾶται πάντα τά λόγια του Κυρίου: «Ζητεῖτε δέ πρῶτον τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ... καί ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. 6, 33).

Ὅταν βάλουμε κέντρο τῆς ζωῆς μας τόν Θεό καί ἐπιδιώκουμε νά τόν εὐαρεστοῦμε πάντοτε, τότε ὁ Θεός δά ἔλθει νά κατοικήσει στήν ψυχή μας καί δά διώξει τά πάθη ἀπό μέσα μας. Ἡ ἀπερίσπαστη καί ἀδιάλειπτη προσευχή δείχνει τή μεγάλη ἀγάπη καί πίστη μας πρὸς τόν Θεό.

ΔΟΞΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ἐλεγε ὁ ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀγιορείτης ὅτι ἔνα «Δόξα σοι ὁ Θεός» ἀξίζει ὅσα χίλια «Κύριε ἐλέησον». Μέ τή δοξολογία τοῦ Θεοῦ ἐκδηλώνουμε τήν πίστη μας στόν πάνσοφο καί παντοδύναμο Θεό καί ἐκφράζουμε τήν εὐγνωμοσύνη μας στόν παντεπὶπτη καί πανάγαθο οὐράνιο Πατέρα μας.

Ἡ μή δοξολογία τοῦ Θεοῦ στήν προσευχή μας εἶναι ἔνδειξη ἑλλειψης φωτισμοῦ καί διαστροφῆς τῆς λογικῆς, καθὼς δέν διακρίνουμε τή θεία πανσοφία στόν κόσμο.

Εἶναι ἐπίσης καί ἔνδειξη ἑλλειψης ψυχικῆς καλο-

σύνης, καθὼς δέν ἀποδίδουμε τήν δέουσα εὐγνωμοσύνη στόν δωρεοδότη Θεό.

Οἱ ἅγιοι, καθαροί ἀπό τά πάθη καί μέ μεγάλη πίστη στόν Θεό, δοξολογοῦν τόν Ὑψιστο ὄχι μόνο γιά τά καλά καί τίς εὐεργεσίες Του, ἀλλά καί γιά τά ἄσχημα καί τίς περιπέτειες τῆς ζωῆς τους. Γνωρίζουν ἐκ πείρας ὅτι κι αὐτά ἀνήκουν στήν εὐεργετική καί σωφρονιστική παιδαγωγία τοῦ Θεοῦ.

Οἱ ἄγγελοι δοξολογοῦν καί αἰνοῦν ἀδιάλειπτα τόν Κύριο γιά τή δημιουργία καί γιά τή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Ἄν δέν χρησιμοποιοῦμε στήν ἐπίγεια ζωή μας τό ἀλληλουῖα (δόξα στόν Θεό) τῶν ἀγγέλων, πῶς δά τό συμπάλλουμε μαζί τους στόν Παράδεισο!

ΟΙ ΠΡΟΣΕΥΧΕΣ ΤΩΝ ΑΜΑΡΤΩΛΩΝ

Ὅταν μετανοοῦν οἱ ἁμαρτωλοί ἡ προσευχή τους εἶναι εὐπρόσδεκτη ἀπό τόν Θεό. Δέν υπάρχει καλύτερη προσευχή ἀπό τήν μετάνοια. Γι' αὐτό πολλοί χριστιανοί συναισθανόμενοι τήν ἁμαρτωλότητά τους ζητοῦν ἀδιάλειπτα τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ μέ τό «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με».

Ὁ Δαβὶδ μετανόησε γιά τό διπλό κακό πού ἔκανε (φόνος καί μοιχεία) κι ὁ Θεός τόν συγχώρεσε. Ὁ ληστής στόν Σταυρό ἔδειξε μετάνοια καί κέρδισε τόν Παράδεισο.

Ἐάν ὅμως οἱ ἁμαρτωλοί δέν μετανοοῦν, ἡ προσευχή τους εἶναι ἀναποτελεσματική. Ἄν ὁ προσευχόμενος διατηρεῖ μέ ἐπίγνωση ἐντός του πάθη, τότε ἡ προσευχή του εἶναι ἄσκοπη.

Ὁ ἐγωιστής π.χ., ἐνῶ λέει στόν Θεό: «Κύριε, ἀξίωσέ με νά περάσω στό Πανεπιστήμιο», συνεχίζει κρυφά στόν ἑαυτό του «γιά νά μέ θαυμάζουν οἱ ἄλλοι».

Εἶναι δυνατόν νά εὐνοήσει ὁ Θεός τόν ἐγωισμό μας, τήν καταστροφή μας; Ὁ φιλάργυρος, ἐνῶ φανερά προσεύχεται: «Κύριε, κάνε με νά κερδίσω στό τυχερό παιχνίδι κι ἐγώ δά κάνω καί φιλανθρωπίες καί δωρεές σέ ναούς», κρυφά συνεχίζει στόν ἑαυτό του «καί δά περνᾶω ζωή χαρισάμενη». Ὁ πλούτος γιά τόν ἀνώριμο πνευματικά εἶναι μέγας πειρασμός κι ὁ Θεός δέν πειράζει τό πλάσμα Του.

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ